

Α.Τ.Ε.Ι. ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

Σχολή: ΣΔΟ

Τμήμα: ΧΡΗΜ. Ε

Θέμα "Εφαρμογή των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής
Αναφοράς"

Σπουδαστής: Ριζεάκος Αλέξανδρος

Επιβλέπων Καθηγητής: Λυγγίτσος Αλέξανδρος

Καλαμάτα, Οκτώβριος 2009

Εισαγωγικά

Για δεκαετίες οι επιχειρήσεις κατάρτιζαν τις οικονομικές τους καταστάσεις σύμφωνα με τις αρχές του Ελληνικού Γενικού Λογιστικού Σχεδίου. Ωστόσο η ανάγκη για πιο αξιόπιστες και συγκρίσιμες πληροφορίες οδήγησε την Ευρωπαϊκή Ένωση αλλά και την Ελλάδα να υιοθετήσουν τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα – Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης (πλέον Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς).

Η μετάβαση από το προηγούμενο καθεστώς στα διεθνή πρότυπα δεν ήταν εύκολη. Πολλά προβλήματα προέκυψαν κατά την εφαρμογή των προτύπων. Με αφορμή αυτές τις δυσκολίες πολλοί αμφισβήτησαν την ικανότητα των προτύπων να παρέχουν αξιόπιστες πληροφορίες.

Στη παρούσα εργασία επιδιώκουμε να αναδείξουμε τη νέα οπτική που έφεραν ορισμένα πρότυπα και τις νέες αρχές που καθιέρωσαν. Ταυτόχρονα προσπαθούμε να ανιχνεύσουμε τις επιδράσεις που έφεραν αυτά τα πρότυπα στις οικονομικές καταστάσεις. Μέσα από αυτή τη μελέτη ελπίζουμε να αναδείξουμε τα πλεονεκτήματα των προτύπων αλλά και τα σημεία που αξίζει να αναζητηθούν βελτιώσεις.

Περιεχόμενα

1. Καθιέρωση των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (International Accounting Standard) στην Ευρωπαϊκή Ένωση.....	3
2. Ίδρυμα Διεθνών Λογιστικών Προτύπων και Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα	
3. Πλαίσιο παρουσίασης οικονομικών καταστάσεων.....	12
4. Ενσωμάτωση των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων στην ελληνική νομοθεσία	15
5. Οικονομικές καταστάσεις σύμφωνα με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα (Δ.Λ.Π. 1).....	17
6. Μισθώσεις Δ.Λ.Π. 17.....	28
7. Χρηματοοικονομικά μέσα.....	32
8. Παροχές σε εργαζόμενους (Δ.Λ.Π. 19)	41
9. Φορολογία (Δ.Λ.Π. 12).....	46
10. Πάγια περιουσιακά στοιχεία (Δ.Λ.Π. 16 – 38).....	52
11. Προβλέψεις – Ενδεχόμενες υποχρεώσεις & Ενδεχόμενα περιουσιακά στοιχεία (Δ.Λ.Π. 37).....	60
12. Απομείωση αξίας περιουσιακών στοιχείων (Δ.Λ.Π. 36)	63
13. Συμπεράσματα.....	66
Παράρτημα: Παραδείγματα οικονομικών καταστάσεων.....	70
Βιβλιογραφία – Αρθρογραφία.....	Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.

1. Καθιέρωση των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (International Accounting Standard) στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα (Δ.Λ.Π.) – Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης (International Financial Reporting Standards I.F.R.S. από το Μάρτιο του 2002), είναι μια επιλεγμένη σειρά γενικά παραδεκτών λογιστικών αρχών και μεθόδων που αποβλέπουν στη κατάρτιση και παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων των επιχειρήσεων.

Η Ε.Ε. η οποία είχε εκδώσει Λογιστικές Οδηγίες (Directives 68/151/ΕΟΚ, 77/91/ΕΟΚ, 78/855/ΕΟΚ, 78/660/ΕΟΚ, 82/891/ΕΟΚ, 86/635/ΕΟΚ κ.λ.π.) οι οποίες καθιέρωναν Λογιστικά Πρότυπα που είχαν αρκετές διαφορές από τα Δ.Λ.Π. – Δ.Π.Χ.Π. Οι παραπάνω οδηγίες είχαν ενσωματωθεί στις νομοθεσίες των κρατών μελών της. Ωστόσο η Ε.Ε. με τον κανονισμό αριθμ. 1606/2002 της 19^{ης} Ιουλίου 2002 υιοθέτησε τα διεθνή λογιστικά πρότυπα καθιστώντας υποχρεωτική την εφαρμογή τους για όλα τα κράτη – μέλη. Σκοπός της υιοθέτησης ήταν οι χρηματοοικονομικές πληροφορίες που περιλαμβάνονται στις οικονομικές καταστάσεις να είναι συγκρίσιμες όχι μόνο σε κοινοτικό επίπεδο αλλά και σε διεθνές, ενώ ταυτόχρονα η εναρμόνιση με τα Δ.Λ.Π. μπορεί να εξασφαλίσουν ένα υψηλό επίπεδο διαφάνειας.

2. Ίδρυμα Διεθνών Λογιστικών Προτύπων και Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα

Το Ίδρυμα της Επιτροπής Διεθνών Λογιστικών Προτύπων στοχεύει στη δημιουργία ενός συνόλου κατανοητών, επιβλητέων και υψηλής ποιότητας διεθνή λογιστικά πρότυπα για το κοινό συμφέρον, παράλληλα στοχεύει στη προώθηση της χρήσης και της σχολαστικής εφαρμογής αυτών των προτύπων ενώ μέσα στους στόχους του εντάσσεται η σύγκληση των εθνικών λογιστικών προτύπων και των διεθνών προτύπων.¹

Το Ίδρυμα Επιτροπής Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (IASB Foundation) είναι ένα ανεξάρτητο ίδρυμα το οποίο έχει δύο βασικά εκτελεστικά σώματα, την επιτροπή (Trustees) και το συμβούλιο λογιστικών προτύπων. Το ίδρυμα διοικείται από 22μελή επιτροπή θεματοφυλάκων με διαφορετική γεωγραφική και επιστημονική προσέλευση. Η παραπάνω επιτροπή διορίζει τα μέλη της επιτροπής λογιστικών προτύπων, της επιτροπής διερμηνειών και του Συμβουλευτικού Συμβουλίου Προτύπων (S.A.C.), επιπλέον έχει την ευθύνη για την οικονομική διαχείριση, την ανάπτυξη και παρακολούθηση του προϋπολογισμού και οργανωτικών θεμάτων και αλλαγών. Η γεωγραφική κατανομή είναι η ακόλουθη:

- Έξι μέλη από τη Βόρειο Αμερική
- Έξι μέλη από την Ευρώπη
- Έξι μέλη από την Ασία και την Ωκεανία

---

¹ Καταστατικό Ιδρύματος Ε.Δ.Λ.Π. Νομική Βιβλιοθήκη, 2007

- Τέσσερα μέλη από οποιαδήποτε περιοχή, ανάλογα με τη γεωγραφική ισορροπία που πρέπει να επιτευχθεί.

Υπέυθυνο για την ανάπτυξη, έγκριση, τροποποίηση ή κατάργηση των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων είναι το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (IASB) το οποίο ιδρύθηκε το 2001 με στόχο να αναλάβει το έργο της Επιτροπής Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (IASC) η οποία ιδρύθηκε τον Ιούνιο του 1973. Η επιτροπή αποτελείται από δεκα τέσσερα μέλη, δώδεκα εκ των οποίων είναι πλήρους απασχόλησης και δύο μερικής.

Τα πρότυπα που είχαν καθιερωθεί από την Επιτροπή Δ.Λ.Π. ονομάζονταν Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα ενώ τα πρότυπα που εκπονεί το Συμβούλιο Δ.Λ.Π. ονομάζονται Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης.

Στα πλαίσια του ιδρύματος λειτουργεί η Επιτροπή Διερμηνειών των Δ.Π.Χ.Π. (I.F.R.I.C.) που απαρτίζεται από δώδεκα μέλη. Αρμοδιότητα της επιτροπής είναι η έκδοση οδηγιών και διερμηνειών για την εφαρμογή των Δ.Λ.Π.

Το Συμβουλευτικό Συμβούλιο Προτύπων (S.A.C.) λειτουργεί ως συμβουλευτικό σώμα προς της επιτροπή και συνεδριάζει δημόσια τουλάχιστον τρεις φορές το χρόνο. Σκοπός του Σ.Σ.Π. είναι η παροχή συμβουλών στο Συμβούλιο Δ.Λ.Π. για πρωτεύοντα θέματα και μείζονες εργασίες θέσπισης λογιστικών προτύπων.

Η έκδοση ή αναθεώρηση ενός προτύπου ακολουθεί, συνήθως, όχι υποχρεωτικά, τη παρακάτω διαδικασία:

1. Εντοπισμός και αναθεώρηση όλων των θεμάτων λαμβάνοντας υπόψη την εφαρμογή του Πλαισίου.
2. Μελέτη των εθνικών λογιστικών προτύπων και πρακτικών και ανταλλαγή απόψεων με εκείνους που καθορίζουν τα εθνικά πρότυπα.
3. Συνεννόηση με το S.A.C. σχετικά με τη προσθήκη του θέματος στην ημερήσια διάταξη του I.A.S.B.
4. Δημιουργία μιας συμβουλευτικής ομάδας προς την I.A.S.B.
5. Έκδοση σχεδίου διαβούλευσης για δημόσια σχόλια.
6. Έκδοση προσχεδίου (Exposure Draft) για δημόσια σχόλια.
7. Μελέτη όλων των σχολίων που έχουν παραλειφθεί στην οριζόμενη χρονική περίοδο.
8. Εκτίμηση εάν είναι χρήσιμο να διεξαχθεί δημόσια ακρόαση και δοκιμές σε τομείς.

9. Έγκριση του προτύπου με τουλάχιστον εννέα ψήφους και ενσωμάτωση των διαφορετικών απόψεων.

Μέχρι σήμερα έχουν εκδοθεί μια σειρά από πρότυπα και διερμηνείες οι οποίες ταξινομούνται ως εξής:

- Δ.Π.Χ.Π., η σειρά περιλαμβάνει πρότυπα από το Νο 1 έως το Νο 8
- Δ.Λ.Π., η σειρά περιλαμβάνει πρότυπα από το Νο 1 έως το Νο 41 (ενδιάμεσα έχουν καταργηθεί σημαντικός αριθμός προτύπων)
- Διερμηνείες (S.I.C.), περιλαμβάνει 11 διερμηνείες
- Διερμηνείες (I.F.R.I.C.), περιλαμβάνει 12 διερμηνείες σε ισχύ.

Διεθνή πρότυπα		Σχετικές Διερμηνείες	
Δ.Π.Χ.Π. 1	Πρώτη εφαρμογή των διεθνών προτύπων χρηματοοικονομικής πληροφόρησης	ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑ ΕΔΔΠΧΑ 1	Μεταβολές σε Υφιστάμενες Υποχρεώσεις Θέσης εκτός Λειτουργίας, Αποκατάστασης και Συναφείς Υποχρεώσεις
Δ.Π.Χ.Π. 2	Παροχές που Εξαρτώνται από την Αξία των Μετοχών	ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑ ΕΔΔΠΧΑ 2	Οι μετοχές μελών σε συνεταιριστικές οικονομικές οντότητες και όμοια μέσα
Δ.Π.Χ.Π. 3	Συνενώσεις Επιχειρήσεων		
Δ.Π.Χ.Π. 4	Ασφαλιστήρια Συμβόλαια	ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑ ΕΔΔΠΧΑ 4	Ο προσδιορισμός εάν μία συμφωνία εμπεριέχει μίσθωση
Δ.Π.Χ.Π. 5	Μη Κυκλοφορούντα Περιουσιακά Στοιχεία που Κατέχονται προς Πώληση και Διακοπείσες Δραστηριότητες	ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑ ΕΔΔΠΧΑ 5	(με τροποποίηση του ΔΛΠ 39) Δικαιώματα σε συμμετοχές σε ταμεία θέσης εκτός λειτουργίας, αποκατάστασης και περιβαλλοντικής αποκατάστασης

Δ.Π.Χ.Π. 6	Έρευνα και Αξιολόγηση Ορυκτών Πόρων	ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑ ΕΔΔΠΧΑ 6	Υποχρεώσεις που απορρέουν από τη συμμετοχή σε συγκεκριμένη αγορά
Δ.Π.Χ.Π. 7	Χρηματοοικονομικά μέσα: Γνωστοποιήσεις	ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑ ΕΔΔΠΧΑ 7	Εφαρμογή της προσέγγισης της αναπροσαρμογής βάσει του ΔΛΠ 29 Οικονομικές καταστάσεις σε υπερπληθωριστικές οικονομίες
Δ.Π.Χ.Π. 8	Λειτουργικοί τομείς	ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑ ΕΔΔΠΧΑ 8	Πεδίο εφαρμογής του ΔΠΧΠ 2
		ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑ ΕΔΔΠΧΑ 9	Επανεκτίμηση ενσωματωμένων παραγώγων
		ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑ ΕΔΔΠΧΑ 10	Ενδιάμεση Χρηματοοικονομική Πληροφόρηση και Απομείωση
		ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑ ΕΔΔΠΧΑ 11	ΔΠΧΠ 2-Συναλλαγές συμμετοχικών τίτλων της ιδίας επιχείρησης ή επιχειρήσεων του ιδίου ομίλου
		ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑ ΕΔΔΠΧΑ 12	Διακανονισμοί για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας
		ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑ ΕΔΔΠΧΑ 13	Προγράμματα πιστότητας πελατών
		ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑ ΕΔΔΠΧΑ 14	ΔΛΠ 19 — Το όριο σε ένα περιουσιακό στοιχείο καθορισμένων παροχών, οι ελάχιστες κεφαλαιακές

			υποχρεώσεις και οι αλληλεπιδράσεις τους
		ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑ ΕΔΔΠΧΑ 15	Συμβάσεις για την Κατασκευή Ακινήτων
		ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑ ΕΔΔΠΧΑ 16	Αντισταθμίσεις μιας Καθαρής Επένδυσης σε Εκμετάλλευση Εξωτερικού
Δ.Λ.Π. 1	Παρουσίαση των Οικονομικών Καταστάσεων	ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑ 32	Αυλα περιουσιακά στοιχεία - κόστη δικτυακού τόπου
		ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑ ΜΕΔ-29	Γνωστοποίηση - συμφωνίες για παραχώρηση του δικαιώματος παροχής υπηρεσιών
		ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑ ΜΕΔ-15	Λειτουργικές μισθώσεις - κίνητρα
Δ.Λ.Π. 2	Αποθέματα	ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑ ΜΕΔ-32	Αυλα περιουσιακά στοιχεία - κόστη δικτυακού τόπου
Δ.Λ.Π. 7	Καταστάσεις ταμιακών ροών		
Δ.Λ.Π. 8	Λογιστικές Πολιτικές, Μεταβολές των Λογιστικών Εκτιμήσεων και Λάθη		
Δ.Λ.Π. 10	Γεγονότα μετά την Ημερομηνία του Ισολογισμού	ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑ ΜΕΔ-7	Εισαγωγή του ευρώ
Δ.Λ.Π. 11	Γεγονότα μετά την Ημερομηνία του Ισολογισμού	ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑ ΜΕΔ-32	Αυλα περιουσιακά στοιχεία - κόστη δικτυακού τόπου
		ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑ ΜΕΔ-27	Εκτίμηση της ουσίας των

			συναλλαγών που συνεπάγονται το νομικό τύπο μιας μίσθωσης
Δ.Α.Π. 12	Φόροι εισοδήματος	ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑ ΜΕΔ-21	Φόροι εισοδήματος - ανάκτηση αναπροσαρμοσμένων μη αποσβέσιμων περιουσιακών στοιχείων
		ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑ ΜΕΔ-25	Φόροι εισοδήματος - μεταβολές στο φορολογικό καθεστώς μιας επιχείρησης ή των μετόχων της
Δ.Α.Π. 16	Ενσώματα πάγια	ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑ ΜΕΔ-13	Από κοινού ελεγχόμενες οικονομικές μονάδες - μη νομισματικές συνεισφορές από κοινοπρακτούντες
		ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑ ΜΕΔ-29	Γνωστοποίηση - συμφωνίες για παραχώρηση του δικαιώματος παροχής υπηρεσιών
		ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑ ΜΕΔ-21	Φόροι εισοδήματος - ανάκτηση αναπροσαρμοσμένων μη αποσβέσιμων περιουσιακών στοιχείων
Δ.Α.Π. 17	Μισθώσεις	ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑ ΜΕΔ-15	Λειτουργικές μισθώσεις - κίνητρα
		ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑ ΜΕΔ-27	Εκτίμηση της ουσίας των συναλλαγών που συνεπάγονται το νομικό τύπο μιας μίσθωσης
		ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑ ΜΕΔ-29	Γνωστοποίηση - συμφωνίες για παραχώρηση του

			δικαιώματος παροχής υπηρεσιών
Δ.Α.Π. 18	Έσοδα	ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑ ΜΕΔ-27	Εκτίμηση της ουσίας των συναλλαγών που συνεπάγονται το νομικό τύπο μιας μίσθωσης
		ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑ ΜΕΔ-31	Έσοδα - συναλλαγές ανταλλαγής που εμπεριέχουν υπηρεσίες διαφήμισης
		ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑ ΜΕΔ-13	Από κοινού ελεγχόμενες οικονομικές μονάδες - μη νομισματικές συνεισφορές από κοινοπρακτούντες
Δ.Α.Π. 19	Παροχές σε εργαζόμενους	ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑ ΜΕΔ-12	Ενοποίηση - οικονομικές μονάδες ειδικού σκοπού
Δ.Α.Π. 20	Λογιστική των κρατικών επιχορηγήσεων και γνωστοποίηση της Κρατικής υποστήριξης	ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑ ΜΕΔ-10	Κρατική υποστήριξη - καμία ειδική σχέση με επιχειρηματικές δραστηριότητες
Δ.Α.Π. 21	Επιδράσεις των μεταβολών συναλλάγματος	ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑ ΜΕΔ-07	Εισαγωγή του ευρώ
Δ.Α.Π. 23	Κόστος δανεισμού		
Δ.Α.Π. 24	Γνωστοποιήσεις συνδεδεμένων μερών		
Δ.Α.Π. 26	Λογιστικός χειρισμός και παρουσίαση προγραμμάτων		

	παροχών λόγω αφυπηρέτησης		
Δ.Λ.Π. 27	Ενοποιημένες και ιδιαίτερες οικονομικές καταστάσεις	ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑ ΜΕΔ-12	Ενοποίηση - οικονομικές μονάδες ειδικού σκοπού
Δ.Λ.Π. 28	Επενδύσεις σε συγγενείς επιχειρήσεις		
Δ.Λ.Π. 29	Παρουσίαση οικονομικών στοιχείων σε υπερπληθωριστικές οικονομίες		
Δ.Λ.Π. 31	Συμμετοχές σε κοινοπραξίες	ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑ ΜΕΔ-13	Από κοινού ελεγχόμενες οικονομικές μονάδες - μη νομισματικές συνεισφορές από κοινοπρακτούντες
Δ.Λ.Π. 32	Χρηματοοικονομικά μέσα: Γνωστοποίηση	ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑ ΜΕΔ-12	Ενοποίηση - οικονομικές μονάδες ειδικού σκοπού
Δ.Λ.Π. 33	Κέρδη ανά μετοχή		
Δ.Λ.Π. 34	Ενδιάμεση οικονομική έκθεση		
Δ.Λ.Π. 36	Απομείωση αξίας περιουσιακών στοιχείων	ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑ ΜΕΔ-32	Αυλα περιουσιακά στοιχεία - κόστη δικτυακού τόπου
Δ.Λ.Π. 37	Προβλέψεις, ενδεχόμενες υποχρεώσεις και ενδεχόμενα περιουσιακά στοιχεία	ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑ ΜΕΔ-27	Εκτίμηση της ουσίας των συναλλαγών που συνεπάγονται το νομικό τύπο μιας μίσθωσης

		ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑ ΜΕΔ-29	Γνωστοποίηση - συμφωνίες για παραχώρηση του δικαιώματος παροχής υπηρεσιών
Δ.Λ.Π. 38	Άυλα περιουσιακά στοιχεία	ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑ ΜΕΔ-32	Άυλα περιουσιακά στοιχεία - κόστη δικτυακού τύπου
		ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑ ΜΕΔ-29	Γνωστοποίηση - συμφωνίες για παραχώρηση του δικαιώματος παροχής υπηρεσιών
Δ.Λ.Π. 39	Χρηματοοικονομικά μέσα: Αναγνώριση και επιμέτρηση	ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑ ΜΕΔ-27	Εκτίμηση της ουσίας των συναλλαγών που συνεπάγονται το νομικό τύπο μιας μίσθωσης
Δ.Λ.Π. 40	Επενδύσεις σε ακίνητα	ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑ ΜΕΔ-21	Φόροι εισοδήματος - ανάκτηση αναπροσαρμοσμένων μη αποσβέσιμων περιουσιακών στοιχείων
Δ.Λ.Π. 41	Γεωργία	ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑ ΜΕΔ-27	Εκτίμηση της ουσίας των συναλλαγών που συνεπάγονται το νομικό τύπο μιας μίσθωσης
		ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑ ΜΕΔ-31	Έσοδα - συναλλαγές ανταλλαγής που εμπεριέχουν υπηρεσίες διαφήμισης

3. Πλαίσιο παρουσίασης οικονομικών καταστάσεων

Οι οικονομικές καταστάσεις καταρτίζονται βάση ενός γενικού πλαισίου σκοπός του οποίου είναι:

- I. να βοηθήσει το συμβούλιο στην ανάπτυξη νέων προτύπων ή στην αναθεώρηση των υφιστάμενων
- II. να βοηθήσει το συμβούλιο στη προώθηση της εναρμόνισης των κανονισμών, λογιστικών προτύπων και διαδικασιών.
- III. να βοηθήσει τα αρμόδια εθνικά όργανα θεσμοθέτησης προτύπων στην ανάπτυξη εθνικών προτύπων
- IV. να βοηθήσει τους συντάκτες οικονομικών καταστάσεων στην εφαρμογή των Δ.Λ.Π. και στην αντιμετώπιση θεμάτων που δεν αποτελούν αντικείμενο κάποιου Δ.Λ.Π.
- V. να βοηθήσει τους ελεγκτές των οικονομικών καταστάσεων

Το πλαίσιο (framework) εκδόθηκε το 1989 και αποτελεί ένα εννοιολογικό όργανο που θέτει τις αρχές που διέπουν την κατάρτιση και αξιολόγηση των προτύπων, όμως δεν αποτελεί το ίδιο πρότυπο. Επιπλέον δεν υπερισχύει κανενός προτύπου, αντίθετα στις εξαιρετικά λίγες περιπτώσεις που το πλαίσιο έρχεται σε αντίθεση με κάποιο πρότυπο υπερισχύει το δεύτερο.

Το πλαίσιο ορίζει ορισμένα ποιοτικά χαρακτηριστικά τα οποία καθιστούν τις πληροφορίες των οικονομικών καταστάσεων χρήσιμες στους χρήστες. Αυτά τα χαρακτηριστικά είναι:

- a. **Κατανοητότητα (Understandability)**, οι πληροφορίες θα πρέπει να χαρακτηρίζονται από σαφήνεια ώστε οι χρήστες των οικονομικών καταστάσεων που έχουν τις γνώσεις και κυρίως τη διάθεση να μπορούν να τις κατανοήσουν.
- b. **Συνάφεια (Relevance)**, οι πληροφορίες θα πρέπει να ανταποκρίνονται στις ανάγκες των χρηστών των οικονομικών καταστάσεων. Η αναγνώριση της οικονομικής θέσης και της παρελθούσας αποδοτικότητας θα βοηθήσει τους χρήστες να εκτιμήσουν τη μελλοντική θέση της επιχείρησης.
- c. **Σημαντικότητα (Materiality)**, οι πληροφορίες είναι σημαντικές εάν η παράλειψη τους ή η κακή διατύπωση τους θα μπορούσε να επηρεάσει τις οικονομικές αποφάσεις των χρηστών.
- d. **Αξιοπιστία (Reliability)**, οι πληροφορίες είναι αξιόπιστες όταν είναι απαλλαγμένες από σημαντικά λάθη και προκαταλήψεις.
- e. **Ουσία πάνω από το τύπο (Substance over form)**, ίσως ένα από τα πιο σημαντικά χαρακτηριστικά των οικονομικών καταστάσεων. Οι

συναλλαγές πρέπει να παρουσιάζονται σύμφωνα με την ουσία και την οικονομική πραγματικότητα και όχι σύμφωνα με το νομικό τους τύπο.

Οι οικονομικές καταστάσεις καταρτίζονται με βάση δύο θεμελιώδεις παραδοχές:

- a. **Συνεχιζόμενη δραστηριότητα.** οι οικονομικές καταστάσεις συντάσσονται με βάση τη παραδοχή ότι η επιχείρηση θα συνεχίσει να λειτουργεί στο άμεσα προβλεπτό μέλλον, συνεπώς τα περιουσιακά της στοιχεία θα χρησιμοποιηθούν για τους σκοπούς λειτουργίας. Στη περίπτωση που ισχύει το αντίθετο η επιχείρηση θα πρέπει να γνωστοποιεί τη βάση κατάρτισης των οικονομικών καταστάσεων και τους λόγους που δεν υιοθετείται η παραπάνω αρχή.

Η αξιολόγηση της συνέχισης της επιχειρηματικής δραστηριότητας (going concern) γίνεται κατά την ημερομηνία έγκρισης από τη Διοίκηση των οικονομικών καταστάσεων. Η Διοίκηση μπορεί να καταλήξει σε τρία συμπεράσματα:

1. δεν υπάρχουν σημαντικές αβεβαιότητες και κατά συνέπεια δεν υπάρχουν σοβαρές αμφιβολίες αναφορικά με τη δυνατότητα της επιχείρησης να συνεχίσει τις επιχειρηματικές της δραστηριότητες.
2. υπάρχουν σημαντικές αβεβαιότητες και σοβαρές αμφιβολίες αναφορικά με τη δυνατότητα της επιχείρησης να συνεχίσει τη δραστηριότητα της.
3. δεν είναι κατάλληλο να χρησιμοποιηθεί η βάση της συνέχισης της δραστηριότητας για τη κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων.

Σε οποιοδήποτε συμπέρασμα και να καταλήξει η Διοίκηση πρέπει να το αναφέρει στις επεξηγηματικές σημειώσεις.

- b. **Η αρχή του δεδουλευμένου εσόδου/εξόδου,** σύμφωνα με αυτή την αρχή τα αποτελέσματα των συναλλαγών καταχωρούνται όταν πραγματοποιούνται και όχι όταν λαμβάνει χώρα η ταμειακή εισροή ή εκροή.

4. Ενσωμάτωση των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων στην ελληνική νομοθεσία

Η ενσωμάτωση των Δ.Λ.Π. στην ελληνική νομοθεσία έγινε με το άρθρο 13 του Ν. 3229/10.2.2004 «Εποπτεία της ιδιωτικής ασφάλισης, εποπτεία και έλεγχος των τυχερών παιχνιδιών, εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων και άλλες διατάξεις». Με το παραπάνω άρθρο προστέθηκε στον κωδ. 2190/1920 το νέο κεφάλαιο 15 «Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα» με τα νέα άρθρα 134 - 143. Με τις διατάξεις που αναφέρθηκαν έγινε υποχρεωτική η εφαρμογή των Δ.Λ.Π. από 1/1/2005. Η παραπάνω νομοθεσία τροποποιήθηκε και εμπλουτίστηκε με τα άρθρα 11 του Ν. 3301/23.12.2004 και 3 του Ν. 3487/2006, 12 και 13 του Ν. 3301/2004.

Οι πρώτες οικονομικές καταστάσεις που συντάσσονται από την έκδοση της παραπάνω νομοθεσίας βάση των διεθνών προτύπων είναι αυτές της χρήσης 1.1 - 31.12.2005. Καθώς, όμως, το Δ.Λ.Π. 1 «Παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων» ορίζει ότι οι πρώτες δημοσιευμένες οικονομικές καταστάσεις πρέπει να συνοδεύονται από τουλάχιστον ενός έτους συμπληρωματική πληροφόρηση², οι επιχειρήσεις έπρεπε να καταρτίσουν οικονομικές καταστάσεις της χρήσης 2004. ταυτόχρονα για τη προσαρμογή των μεγεθών του 2004 στα διεθνή πρότυπα έπρεπε να συντάξουν τον ισολογισμό, όχι την κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης, της 31.12.2003. Ο ισολογισμός της 1.1.2004 θεωρούνταν ισολογισμός έναρξης.

Με τις προαναφερόμενες διατάξεις οι ανώνυμες εταιρείες που είναι εισηγμένες σε χρηματιστηριακή αγορά καθώς και οι μη εισηγμένες θυγατρικές τους όπως και τα πιστωτικά ιδρύματα του άρθρου 2 του Ν.2076/1992 που έχουν τη μορφή Α.Ε., με εξαίρεση τη Τράπεζα Ελλάδος, υποχρεώθηκαν να συντάσσουν ατομικές, ενοποιημένες και περιοδικές οικονομικές καταστάσεις σύμφωνα με τα Δ.Λ.Π. - Δ.Π.Χ.Π.

Οι υπόλοιπες Α.Ε. και Ε.Π.Ε. που δεν ενέπιπταν στην υποχρεωτικότητα της εφαρμογής των διεθνών προτύπων μπορούν προαιρετικά να συντάσσουν τις οικονομικές καταστάσεις σύμφωνα με το πλαίσιο των διεθνών προτύπων κατόπιν απόφασης της γενικής συνέλευσης των μετόχων. Εφόσον συναινέσουν οι μέτοχοι οι επιχειρήσεις είναι υποχρεωμένες να συντάσσουν τις οικονομικές καταστάσεις με βάση τα Δ.Λ.Π. για τουλάχιστον πέντε συνεχόμενες χρήσεις. Η προαιρετική

---

² Δ.Λ.Π. 1 παραγ. 36

υιοθέτηση των Δ.Λ.Π. συνεπάγεται και την αυτόματη υιοθέτηση τους από όλες τις συνδεδεμένες με τη μητρική εταιρεία επιχειρήσεις

Οι οικονομικές καταστάσεις που συντάσσονται με το νέο πλαίσιο υποβάλλονται για επισκόπηση από Ορκωτούς Ελεγκτές Λογιστές οι οποίοι εκδίδουν έκθεση επισκόπησης η οποία δημοσιεύεται μαζί με τις οικονομικές καταστάσεις.

Ένα σημαντικό θέμα που τέθηκε με τη καθιέρωση των προτύπων ήταν ο τρόπος τήρησης των λογιστικών βιβλίων. Τα διεθνή πρότυπα αφορούν το τρόπο σύνταξης και παρουσίασης των οικονομικών καταστάσεων και όχι το τρόπο τήρησης των βιβλίων. Με το άρθρο 12 του Ν. 3301/23.12.2004 αποσαφηνίστικαν τα θέματα που αφορούν το Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων. Συγκεκριμένα το παραπάνω άρθρο προέβλεπε ότι ο επιτηδευματίας που συντάσσει οικονομικές καταστάσεις βάσει των Δ.Λ.Π. μπορεί να τηρεί τα λογιστικά βιβλία σύμφωνα με τις ισχύουσες φορολογικές διατάξεις είτε με βάση τις αρχές και τους κανόνες των Δ.Λ.Π. Στη πρώτη περίπτωση οι επιχειρήσεις το μόνο που χρειαζόνταν ήταν η μετατροπή των μεγεθών τους με βάση τις αρχές των διεθνών προτύπων κατά το χρόνο σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων. Στη δεύτερη περίπτωση ο επιτηδευματίας είναι υποχρεωμένος να τηρεί επιπλέον πίνακες και καταστάσεις, πιο συγκεκριμένα:

- **Πίνακα Συμφωνίας Λογιστικής – Φορολογικής Βάσης (Π.Σ.Λ.Φ.Β.),** στο πίνακα αυτό καταχωρούνται σε χωριστές στήλες
  - I. Η αξία όπως προκύπτει από τα τηρούμενα βιβλία (Λογιστική βάση)
  - II. Η αξία όπως προσδιορίζεται με βάση τους κανόνες της φορολογικής νομοθεσίας (Φορολογική βάση)
  - III. Η διαφορά μεταξύ λογιστικής και φορολογικής βάσης.
- **Φορολογικό Μητρώο Παγίων Περιουσιακών Στοιχείων,** το οποίο μπορεί να είναι ενσωματωμένο στο κύριο Μητρώο Παγίων Στοιχείων και χρησιμοποιείται ως βάση του ποσοστικού προσδιορισμού των αναγκαίων καταχωρήσεων στο **Π.Σ.Λ.Φ.Β.** και στο πίνακα Φορολογικών Αποτελεσμάτων. Το επιπλέον μητρώο παγίων είναι αναγκαίο στο βαθμό που οι αποσβέσεις που καταλογίζονται είναι διαφορετικές από τις φορολογικά αναγνωρισμένες.
- **Πίνακες Φορολογικών Αποτελεσμάτων Χρήσης, Σχηματισμού Φορολογικών Αποθεματικών και Ανακεφαλαιωτικό Πίνακα Φορολογικών Αποθεματικών.**

Οι παραπάνω απαιτήσεις της νομοθεσίας αναδύκνείουν και ορισμένα σοβαρά προβλήματα που ανέκυψαν με τη καθιέρωση των διεθνών προτύπων. Πιο συγκεκριμένα ενώ οι επιχειρήσεις καταρτίζουν και δημοσιεύουν τις λογιστικές τους πληροφορίες σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα η φορολόγηση του γίνεται με βάση τις ελληνικές λογιστικές και φορολογικές αρχές. Ο συγχρονισμός λογιστικών κερδών και φορολογικών πέρα από τις λογιστικές διαφορές που οφείλονται σε φορολογικές απαιτήσεις φαίνεται να καθυστερεί.

5. Οικονομικές καταστάσεις σύμφωνα με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα (Δ.Λ.Π. 1)

Οι οικονομικές καταστάσεις που θα πρέπει να παρουσιάζει κάθε επιχείρηση καθώς και ο τρόπος παρουσίασης τους ορίζονται από το Δ.Λ.Π. 1. Το πρότυπο αυτό αφορά τις γενικού σκοπού οικονομικές καταστάσεις δηλαδή τις οικονομικές καταστάσεις που χρησιμοποιούν χρήστες που δεν είναι σε θέση να αναζητήσουν οικονομικές αναφορές ειδικά καταρτιζόμενες γι αυτούς.

Προκειμένου να ικανοποιούν τους χρήστες οι οικονομικές καταστάσεις θα πρέπει να δίνουν πληροφορίες σχετικά με τα ακόλουθα:

- √ τα περιουσιακά στοιχεία
- √ τις υποχρεώσεις
- √ τα ίδια κεφάλαια
- √ τα έσοδα και τις δαπάνες, συμπεριλαμβανομένου των κερδών και των ζημιών
- √ άλλες μεταβολές των ιδίων κεφαλαίων
- √ τις ταμιακές ροές.

Γίνεται κατανοητό ότι οι οικονομικές αναφορές επιτυγχάνουν τους στόχους τους όταν οι χρήστες μπορούν να ενημερωθούν για την οικονομική θέση, τις επιδόσεις, τις ταμιακές ροές και τα αποτελέσματα της διαχείρισης της επιχείρησης.

Υπεύθυνη για τη προετοιμασία, τη σύνταξη και τη παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων είναι η διοίκηση της επιχείρησης. Αυτή αποφασίζει τις λογιστικές πολιτικές, διενεργεί όλες τις απαραίτητες εκτιμήσεις και κρίσεις βάση των οποίων καταστίζονται οι οικονομικές αναφορές. Οι οικονομικές καταστάσεις καταρτίζονται βάση κάποιων αρχών:

- Συνεχιζόμενη δραστηριότητα (going concern)³, όπως έχουμε ήδη αναφέρει.
- Εφαρμογή της αρχής των δεδουλευμένων εσόδων/εξόδων (accrual basis)⁴
- Ομοιομορφία της παρουσίασης (consistency)⁵, η παρουσίαση και η κατάταξη των στοιχείων πρέπει να γίνεται ομοιόμορφα από περίοδο σε περίοδο εκτός εάν ένα πρότυπο ή μια διερμηνεία απαιτεί μια αλλαγή, ή το επιβάλλει μια σημαντική αλλαγή στο είδος των δραστηριοτήτων της επιχείρησης.
- Ουσιαστικότητα και ολότητα (materiality and aggregation)⁶, στοιχεία διαφορετικού είδους ή λειτουργίας θα απεικονίζονται ξεχωριστά εκτός εάν είναι επουσιώδη οπότε και παρουσιάζονται συνολικά.
- Συμψηφισμός (offsetting)⁷, περιουσιακά στοιχεία, υποχρεώσεις, έσοδα και δαπάνες δεν θα συμψηφίζονται εκτός κι αν επιτρέπεται από συγκεκριμένο πρότυπο ή διερμηνεία.
- Συγκριτική πληροφόρηση (comparative information)⁸, η αρχή αυτή απαιτεί την παρουσίαση και των οικονομικών αναφορών της προηγούμενης περιόδου. Εάν υπάρχει ανακατάταξη ποσών τα συγκριτικά ποσά θα πρέπει να ανακατατάσσονται αντίστοιχα, επιπλέον θα γνωστοποιείται το είδος, το ποσό και ο λόγος της παραπάνω ενέργειας.

Η κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων βάση των διεθνών προτύπων τα οποία στο εξής ονομάζονται Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς - Δ.Π.Χ.Α.απαιτεί την υιοθέτηση και τη συμμόρφωση με όλα τα πρότυπα. Για να αποκλίσει μία επιχείρηση από ένα πρότυπο θα πρέπει αυτό να οδηγεί σε παραπλανητική ενημέρωση. Εάν συμβαίνει αυτό και η επιχείρηση αποκλίσει από ένα πρότυπο θα πρέπει να αναφέρει το πρότυπο, τους λόγους απόκλισης και τις χρηματοοικονομικές επιπτώσεις της απόκλισης.

Αρχικά το Δ.Λ.Π. 1 προέβλεπε ότι μία πλήρης σειρά οικονομικών καταστάσεων περιλαμβάνει:

³ Δ.Λ.Π. 1 παραγ. 23 - 24

⁴ Δ.Λ.Π. 1 παραγ. 25 - 26

⁵ Δ.Λ.Π. 1 παραγ. 27 - 28

⁶ Δ.Λ.Π. 1 παραγ. 29 - 31

⁷ Δ.Λ.Π. 1 παραγ. 32 - 35

⁸ Δ.Λ.Π. 1 παραγ. 36 - 41

- a. τον Ισολογισμό
- b. την Κατάσταση Λογαριασμού Αποτελεσμάτων
- c. τη Κατάσταση Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων
- d. τη Κατάσταση Ταμιακών Ροών
- e. Επεξηγηματικές Σημειώσεις

Η αναθεώρηση του προτύπου που ισχύει από 1.1.2009 επέφερε κάποιες τυπικές αλλά και κάποιες ουσιαστικές αλλαγές. Πρώτα απ' όλα ο «Ισολογισμός» μετονομάστηκε σε «Κατάσταση Οικονομικής Θέσης» χωρίς να προκαλέσει κάποιες αλλαγές στο περιεχόμενο και στο τρόπο παρουσίασης του.

Περισσότερο σημαντική ήταν η αλλαγή που αφορά τη Κατάσταση Λογαριασμού Αποτελεσμάτων. Πιο συγκεκριμένα η τελευταία αναθεώρηση απαιτεί τη παρουσίαση του συνόλου των εσόδων και εξόδων που αναγνωρίζονται σε μία περίοδο είτε σε μία κατάσταση «Κατάσταση Συνολικών Εσόδων» είτε σε δύο καταστάσεις «Κατάσταση Αποτελεσμάτων» και «Κατάσταση Συνολικών Εσόδων». Στη κατάσταση Συνολικών Εσόδων πλέον παρουσιάζονται όχι μόνο τα έσοδα και τα έξοδα που αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα αλλά και αποθεματικά αναπροσαρμογής, αναλογιστικά κέρδη και ζημιές και μεταβολές στην εύλογη αξία των διαθεσίμων προς πώληση χρηματοοικονομικών στοιχείων τα οποία αναγνωρίζονται απευθείας στα Ίδια Κεφάλαια. Η εξέλιξη αυτή είναι ικανή να οδηγήσει σε αλλαγές του τρόπου ανάλυσης των οικονομικών καταστάσεων καθώς πλέον εστιάζεται η προσοχή στα συνολικά έσοδα παρουσιάζοντας τη συνολική απόδοση της επιχείρησης πέρα από τη κλασική παρουσίαση των κερδών προ φόρο εισοδήματος.

Μετά και από τη τελευταία αναθεώρηση του Δ.Λ.Π. 1 οι οικονομικές καταστάσεις που πρέπει να συντάσσει μία επιχείρηση που ακολουθεί τα Δ.Π.Χ.Α. είναι οι παρακάτω:

Καταστάσεις σύμφωνα με	
Δ.Π.Χ.Α.	Ε.Γ.Α.Σ.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Κατάσταση Οικονομικής Θέσης (Statement of Financial Position) 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ισολογισμός
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Κατάσταση Συνολικών Εσόδων (Income Statement) 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Κατάσταση Λογαριασμού Αποτελεσμάτων
ή	

➤ Κατάσταση Αποτελεσμάτων και Κατάσταση Συνολικών Εσόδων	
➤ Κατάσταση Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων (Statement Of Changes In Equity)	➤ Πίνακας Διάθεσης
➤ Κατάσταση Ταμιακών Ροών (Cash Flow Statement)	➤ Προσάρτημα
➤ Επεξηγηματικές Σημειώσεις (Notes)	

Η Κατάσταση Οικονομικής Θέσης (πρώην Ισολογισμός) παρουσιάζει την οικονομική κατάσταση μιας επιχείρησης. Το Δ.Λ.Π. 1 ορίζει να παρουσιάζονται τα κυκλοφορούντα και μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία και βραχυπρόθεσμες και μη βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις σε ξεχωριστές κατατάξεις της Κατάστασης Οικονομικής Θέσης εκτός κι αν επιλεγεί να γίνει παρουσίαση με βάση τη ρευστότητα⁹. Στη δεύτερη περίπτωση τα περιουσιακά στοιχεία και οι υποχρεώσεις θα παρουσιάζονται με βάση τη ρευστότητα τους. Ανεξάρτητα από τη μέθοδο παρουσίασης η επιχείρηση θα πρέπει να γνωστοποιεί για κάθε κονδύλι ποσά που αναμένεται να διακανονιστούν:

- Σε δώδεκα μήνες από την ημερομηνία της Οικονομικής Θέσης
- Σε περισσότερο από δώδεκα μήνες¹⁰.

Σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα ένα στοιχείο κατατάσσεται στα κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία¹¹ εάν πληρεί ένα από τα ακόλουθα κριτήρια:

- ✓ αναμένεται να ρευστοποιηθεί ή κατέχεται για πώληση ή ανάλωση κατά τη συνήθη πορεία του κύκλου εκμεταλλεύσεως της επιχειρήσεως
- ✓ κατέχεται κυρίως για εμπορικούς σκοπούς ή για βραχύ χρόνο
- ✓ αναμένεται να ρευστοποιηθεί μέσα σε δώδεκα μήνες από την ημερομηνία του Ισολογισμού
- ✓ συνιστά ταμιακά διαθέσιμα ή ταμιακά ισοδύναμα τα οποία δεν έχουν περιορισμούς στη χρήση τους.

Οποιοδήποτε στοιχείο δεν πληρεί τα παραπάνω κριτήρια κατάσσεται στα μη κυκλοφορούντα στοιχεία ενεργητικού. Στα μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία

⁹ Δ.Λ.Π. 1 παραγ. 51

¹⁰ Δ.Λ.Π. 1 παραγ. 52

¹¹ Δ.Λ.Π. 1 παραγ. 57 - 59

συμπεριλαμβάνονται ενσώματα, άύλα και μακροπρόθεσμα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία.

Αντίστοιχα ένα στοιχείο κατατάσσεται στις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις¹² όταν πληρεί κάποιο από τα παρακάτω κριτήρια:

- ✓ αναμένεται να διακανονιστεί κατά τη συνήθη πορεία του κύκλου εκμεταλλεύσεως
- ✓ κατέχεται για εμπορικούς σκοπούς
- ✓ οφείλεται να διακανονιστεί μέσα σε δώδεκα μήνες από την ημερομηνία του Ισολογισμού.
- ✓ η επιχείρηση δεν κατέχει ανεπιφύλακτο δικαίωμα αναβολής του διακανονισμού για τουλάχιστον δώδεκα μήνες μετά την ημερομηνία του ισολογισμού.

Οποιοδήποτε στοιχείο δεν πληρεί ένα από τα παραπάνω κριτήρια κατατάσσεται στις μη βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις.

Η κατάσταση οικονομικής θέσης περιλαμβάνει κατ' ελάχιστον τα παρακάτω κονδύλια¹³:

- ενσώματες ακινητοποιήσεις
- άύλα πάγια περιουσιακά στοιχεία
- συμμετοχές και άλλα χρηματοοικονομικά στοιχεία
- επενδύσεις που λογιστικοποιούνται με τη μέθοδο της καθαρής θέσης
- αποθέματα
- απαιτήσεις από πελάτες και λοιπές απαιτήσεις
- ταμιακά διαθέσιμα και ισοδύναμα προς αυτά
- υποχρεώσεις σε προμηθευτές και λοιπές υποχρεώσεις
- φορολογικές υποχρεώσεις και απαιτήσεις
- προβλέψεις
- μη τρέχουσες έντοκες υποχρεώσεις
- δικαιώματα μειοψηφίας
- κεφάλαιο και αποθεματικά

Επιπλέον πληροφορίες στην όψη του ισολογισμού απαιτούνται από τα διεθνή πρότυπα, οι πληροφορίες αφορούν στοιχεία του μετοχικού κεφαλαίου (αριθμός εγκεκριμένων μετοχών, αξία στο άρτιο ανά μετοχή, μετοχές της οικονομικής οντότητας που κατέχονται από την ίδια κ.α.) αλλά και την περιγραφή του είδους και του σκοπού κάθε αποθεματικού που περιλαμβάνεται στα ίδια κεφάλαια.

¹² Δ.Λ.Π. I παραγ. 60 - 67

¹³ Δ.Λ.Π. I παραγ. 68 - 73

Η κατάσταση αποτελεσμάτων περιλαμβάνει κατ' ελάχιστον σύμφωνα με το Δ.Λ.Π. Ι¹⁴:

- έσοδα
- χρηματοοικονομικά κόστη
- μερίδιο των κερδών ή ζημιών από συγγενείς επιχειρήσεις και κοινοπραξίες που λογιστικοποιούνται με τη μέθοδο της καθαρής θέσης
- έξοδα φόρου
- ένα ενιαίο ποσό που αποτελείται από το σύνολο (i) των μετά φόρων κέρδους ή ζημίας των διακοπεισών δραστηριοτήτων και (ii) του μετά φόρων κέρδους ή ζημίας που αναγνωρίστηκε κατά την επιμέτρηση της εύλογης αξίας απομειωμένης κατά το κόστος της πώλησης ή κατά τη διάθεση περιουσιακών στοιχείων ή ομάδων διάθεσης που συνιστούσαν τη διακοπέισα δραστηριότητα
- κέρδος ή ζημία.

Επιπλέον στις ενοποιημένες καταστάσεις αποτελεσμάτων το αποτέλεσμα (κέρδος ή ζημιά) θα πρέπει να αναλύεται σε κέρδη ή ζημιές που αναλογούν στους ιδιοκτήτες της μητρικής και κέρδη ή ζημιές που αναλογούν στα μη ελεγχόμενα δικαιώματα (καλούνταν δικαιώματα μειοψηφίας μέχρι τη τελευταία αναθεώρηση του προτύπου).

Μία μεγάλη διαφορά σε σχέση με τις ελληνικές λογιστικές αρχές είναι ότι το πρότυπο δεν αναγνωρίζει έκτακτα κονδύλια (έσοδα ή δαπάνες)¹⁵ συνεπώς δεν θα πρέπει να εμφανίζονται στη κατάσταση αποτελεσμάτων τέτοια ποσά. Εάν υπάρχουν έσοδα ή δαπάνες που οφείλονται σε τυχαία ή έκτακτα γεγονότα αυτά θα πρέπει να συμπεριλαμβάνονται στα υπόλοιπα κονδύλια της κατάστασης.

Με τα διεθνή λογιστικά πρότυπα οι επιχειρήσεις υποχρεώθηκαν να συντάσσουν μία κατάσταση μεταβολής ιδίων κεφαλαίων, αυτή η υποχρέωση δεν υπήρχε στο ελληνικό γενικό λογιστικό σχέδιο. Η εν λόγω κατάσταση παρέχει πληροφορίες για την εξέλιξη των ιδίων κεφαλαίων της επιχείρησης. Στη κατάσταση περιλαμβάνονται δύο βασικές κατηγορίες συναλλαγών, η πρώτη αφορά τα κέρδη και τις ζημιές που αναγνωρίζονται απευθείας στη καθαρή θέση και η δεύτερη αφορά συναλλαγές της εταιρείας με τους μετόχους (πληρωμές μερισμάτων, αυξήσεις

---

¹⁴ Δ.Λ.Π. Ι παραγ. 81 - 83

¹⁵ Δ.Λ.Π. Ι παραγ. 85

κεφαλαίου κ.λ.π.). Η κατάσταση μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων θα πρέπει να παρουσιάζει τις ακόλουθες πληροφορίες στην όψη της¹⁶:

- το καθαρό κέρδος ή τη ζημιά της χρήσεως
- κάθε έσοδο και έξοδο, κέρδος ή ζημιά που καταχωρείται κατ' ευθείαν στα ίδια κεφάλαια σύμφωνα με άλλα πρότυπα, και το σύνολο αυτών των στοιχείων
- τη σωρευτική επίδραση των μεταβολών στις λογιστικές μεθόδους και των διορθώσεων βασικών λαθών που αντιμετωπίστηκαν

Επιπλέον πρέπει να παρουσιάζονται σε αυτή την κατάσταση ή στο προσάρτημα :

- οι μεταφορές κεφαλαίων από / ή προς τους ιδιοκτήτες και διανομές μερισμάτων
- το υπόλοιπο του σωρευμένου κέρδους ή ζημίας στην αρχή της χρήσεως και κατά την ημερομηνία του Ισολογισμού, καθώς και την κίνηση της χρήσεως
- η συμφωνία μεταξύ της λογιστικής αξίας ενάρξεως και τέλους χρήσεως για κάθε κατηγορία κεφαλαίου, για τη διαφορά υπέρ το άρτιο και για κάθε αποθεματικό, γνωστοποιώντας ξεχωριστά κάθε μεταβολή.

Η κατάσταση ταμειακών ροών είναι ακόμα μία κατάσταση που υποχρεώθηκαν να συντάξουν και να δημοσιεύσουν οι επιχειρήσεις που υιοθέτησαν τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα. Το Δ.Λ.Π. 7 ορίζει τα απαραίτητα στοιχεία που πρέπει να περιλαμβάνει η Κατάσταση Ταμιακών Ροών.

Υπάρχει γενική συμφωνία ότι οι πληροφορίες που μπορούν να αντληθούν από τη Κ.Τ.Ρ. είναι πολύ σημαντικές. Πολλοί χρήστες των οικονομικών καταστάσεων ενδιαφέρονταν για την αποδοτικότητα της επιχείρησης, δηλαδή για τη δυνατότητα της να παράγει κέρδος, χωρίς να εξετάζουν τη ρευστότητα της, δηλαδή τη δυνατότητα της να ανταποκρίνεται στις υποχρεώσεις της. Για την αποδοτικότητα της επιχείρησης μπορεί ο ενδιαφερόμενος να μελετήσει τη κατάσταση αποτελεσμάτων αλλά για τη ρευστότητα πέρα από κάποιους αριθμοδείκτες δεν υπήρχε οικονομική κατάσταση που να παρέχει αναλυτικές πληροφορίες. Αυτή την αναγκαιότητα ήρθε να καλύψει η κατάσταση ταμιακών ροών που αρχικά είχε ξεκινήσει ως «Κατάσταση Μεταβολών στη Χρηματοοικονομική Θέση».

Ο όρος ρευστότητα αναφέρεται στα χαρακτηριστικά των περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης και στη διάρθρωση των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων της.

Η αναγκαιότητα ενός επενδυτή ή ενός manager να αξιολογεί τη ρευστότητα μιας επιχείρησης αποκαλύφθηκε με το πιο τραγικό τρόπο στη τρέχουσα

¹⁶ Δ.Λ.Π. 1 παραγ. 96 - 97

χρηματοοικονομική κρίση. Οικονομικά μεγαθήρια, τράπεζες, αυτοκινητοβιομηχανίες κ.α. που στο παρελθόν κατέγραφαν υψηλά κέρδη στις οικονομικές τους καταστάσεις σε μια νύχτα αποκάλυψαν την αδυναμία τους να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις καθώς είχαν αδειάσει από ρευστό.

Η αναγκαία πληροφόρηση καλύπτεται πλέον καλύπτεται από τη Κ.Τ.Ρ. η οποία παρέχει πληροφορίες σχετικά με τις ιστορικές μεταβολές στα ταμιακά διαθέσιμα και στα ταμιακά ισοδύναμα τους καθώς και τη δυνατότητα της επιχείρησης να δημιουργεί ταμιακά διαθέσιμα και ταμιακά ισοδύναμα, αλλά και πληροφορίες για τη χρησιμοποίηση των ροών.

Ως ταμιακά διαθέσιμα ορίζονται τα μετρητά στο ταμείο της επιχείρησης και από τις καταθέσεις της που μπορούν να αναληφθούν άμεσα, ενώ ως ταμιακά ισοδύναμα ορίζονται οι βραχυπρόθεσμες, υψηλής ρευστότητας επενδύσεις, που είναι άμεσα μετατρέψιμες σε συγκεκριμένα ποσά ταμιακών διαθεσίμων και οι οποίες υπόκεινται σε ασήμαντο κίνδυνο μεταβολής της αξίας τους¹⁷.

Η κατάσταση που εξετάζουμε δεν αρκείται σε μία απλή παράθεση ταμιακών εισροών και εκροών αλλά απαιτεί από τους συντάκτες αναλυτικές πληροφορίες για τις ταμιακές κινήσεις. Κατά τη σύνταξη της κατάστασης οι ταμιακές ροές διαχωρίζονται σε τρεις μεγάλες κατηγορίες:

- a. Ροές από *επιχειρηματικές δραστηριότητες*, όπου είναι οι κύριες δραστηριότητες δημιουργίας εσόδων της επιχείρησης. Ως τέτοιες αναφέρονται:
  - εισπράξεις από την πώληση αγαθών και την παροχή υπηρεσιών
  - εισπράξεις από δικαιώματα, αμοιβές, προμήθειες και άλλα έσοδα
  - πληρωμές σε προμηθευτές αγαθών και υπηρεσιών
  - πληρωμές σε εργαζομένους και για λογαριασμό αυτών
  - εισπράξεις και πληρωμές μιας ασφαλιστικής επιχειρήσεως για ασφάλιστρα και αποζημιώσεις, συντάξεις και άλλες ασφαλιστικές παροχές
  - πληρωμές ή επιστροφές φόρων εισοδήματος, εκτός αν μπορεί ειδικά να εξατομικευτούν ως χρηματοοικονομικές και επενδυτικές δραστηριότητες
  - εισπράξεις και πληρωμές από συμβάσεις ανταλλαγής ή μεταπώλησης.

---

¹⁷ Δ.Λ.Π. 7 παραγ. 6

- b. Ροές από *επενδυτικές δραστηριότητες*, όπου ως τέτοιες θεωρούνται οι ταμιακές ροές από την απόκτηση και διάθεση μακροπρόθεσμων περιουσιακών στοιχείων και άλλων επενδύσεων. Ως τέτοιες αναφέρονται
- πληρωμές για την απόκτηση ενσώματων ακινητοποιήσεων, άυλων παγίων στοιχείων και λοιπών μακροπροθέσμων περιουσιακών στοιχείων
  - εισπράξεις από πωλήσεις ενσώματων ακινητοποιήσεων, άυλων παγίων στοιχείων και λοιπών μακροπροθέσμων περιουσιακών στοιχείων
  - πληρωμές για την απόκτηση συμμετοχών στο κεφάλαιο άλλων επιχειρήσεων, ομολόγων άλλων επιχειρήσεων, καθώς και δικαιωμάτων σε κοινοπραξίες
  - εισπράξεις από πωλήσεις συμμετοχών στο κεφάλαιο άλλων επιχειρήσεων ή ομολόγων άλλων επιχειρήσεων, καθώς και δικαιωμάτων σε κοινοπραξίες
  - ταμιακές προκαταβολές και δάνεια που δίδονται σε τρίτους (εκτός αυτών που δίνονται από ένα χρηματοπιστωτικό ίδρυμα)
  - εισπράξεις από την εξόφληση προκαταβολών και δανείων, που είχαν δοθεί σε τρίτους (εκτός αυτών ενός χρηματοπιστωτικού ιδρύματος)
  - πληρωμές για προθεσμιακές και μελλοντικές συμβάσεις, για συμβάσεις άσκησης δικαιωμάτων (options) και συμβάσεις ανταλλαγών (swaps), εκτός αν οι συμβάσεις κατέχονται για ανταλλαγή ή μεταπώληση, ή οι πληρωμές κατατάσσονται στις χρηματοοικονομικές δραστηριότητες
  - εισπράξεις από προθεσμιακές και μελλοντικές συμβάσεις, συμβάσεις άσκησης δικαιωμάτων (options) και συμβάσεις ανταλλαγών (swaps), εκτός αν οι συμβάσεις κατέχονται για ανταλλαγή ή μεταπώληση, ή οι εισπράξεις κατατάσσονται στις χρηματοοικονομικές δραστηριότητες.
- c. Ροές από *χρηματοδοτικές δραστηριότητες*, σε αυτές κατατάσσονται οι δραστηριότητες που οδηγούν σε μεταβολή στο μέγεθος και στη συγκρότηση των ιδίων κεφαλαίων και του δανεισμού της επιχείρησης. Τέτοιες δραστηριότητες αναφέρονται ενδεικτικά:
- εισπράξεις μετρητών από την έκδοση μετοχών ή άλλων μέσων κεφαλαιακής συμμετοχής
  - πληρωμές στους μετόχους ή εταίρους για να εξαγοραστούν ή να επιστραφούν οι μετοχές της επιχείρησης

- εισπράξεις μετρητών από την έκδοση ομολόγων, δανείων, γραμματίων, ομολογιών, ενυπόθηκων δανείων και άλλων βραχυπρόθεσμων ή μακροπρόθεσμων δανείων
- εκταμιεύσεις για επιστροφή δανείων
- πληρωμές του μισθωτή για τη μείωση του οφειλόμενου υπολοίπου χρηματοδοτικής μίσθωσης.

Η δύναμη και η αξία της Κ.Τ.Ρ. δεν είναι μόνο ότι αποκαλύπτει τη δυνατότητα της επιχείρησης να δημιουργεί ταμιακές εισροές αλλά ταυτόχρονα πληροφορεί το χρήστη των οικονομικών καταστάσεων από πού προέρχονται οι ταμιακές εισροές αλλά και πού κατευθύνονται οι ταμιακές εκροές. Με αυτό τον τρόπο οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να ενημερωθούν εάν η επιχείρηση δημιουργεί ταμιακά διαθέσιμα από τις δραστηριότητες της ή από τυχαία γεγονότα (πώληση παγίων στοιχείων) ή από γεγονότα μη επαναλαμβανόμενα (αύξηση μετοχικού κεφαλαίου). Ταυτόχρονα έχουν την ευκαιρία να αξιολογήσουν τον τρόπο με τον οποίο χρησιμοποιούνται τα ταμιακά διαθέσιμα. Με τις παραπάνω πληροφορίες οι χρήστες των οικονομικών καταστάσεων είναι σε θέση να αξιολογήσουν τη ρευστότητα της επιχείρησης, δηλαδή τη δυνατότητα της να εκπληρώνει τις υποχρεώσεις της, βραχυπρόθεσμες αλλά και μακροπρόθεσμες.

Αναφορικά με τη παρουσίαση της κατάστασης ταμιακών ροών οι επιχειρήσεις έχουν τη δυνατότητα να καταρτίζουν τις ταμιακές ροές από επιχειρηματικές δραστηριότητες με την άμεση ή την έμμεση μέθοδο. Στη πρώτη περίπτωση παρουσιάζονται οι μικτές εισπράξεις και οι μικτές πληρωμές με στοιχεία που αντλούνται από τα λογιστικά βιβλία της επιχείρησης και από άλλες πηγές, ενώ με την έμμεση μέθοδο αφαιρείται το καθαρό αποτέλεσμα της επιχείρησης το οποίο αναμορφώνεται με τη προσθαφαίρεση των μη ταμιακών εσόδων κι εξόδων (αποσβέσεις, προβλέψεις κ.α.). Και στις δύο μεθόδους δεν υπάρχει διαφορά στο τρόπο με τον οποίο παρουσιάζονται οι ροές από χρηματοδοτικές και επενδυτικές δραστηριότητες.

Το πρότυπο αξιολογεί τις ροές από λειτουργικές δραστηριότητες ως πολύ σημαντικές καθώς αυτές ως «δείκτη - κλειδί»¹⁸ καθώς καθώς δείχνει την έκταση στην οποία οι δραστηριότητες της επιχείρησης δημιουργούν ταμιακές ροές για να

¹⁸ Δ.Α.Π. 7 παραγ. 13

ανταποκρίνονται στις υποχρεώσεις της, να διατηρεί την οικονομική της οντότητα χωρίς να καταφύγει σε εξωτερικές πηγές χρηματοδότησης.

Σημαντικό είναι ότι ενώ το πρότυπο προτρέπει τις επιχειρήσεις να χρησιμοποιούν την άμεση μέθοδο καθώς με αυτή παρέχονται πληροφορίες που μπορεί να είναι χρήσιμες στην εκτίμηση μελλοντικών ταμιακών ροών και οι οποίες δεν είναι προσιτές με την έμμεση μέθοδο οι περισσότερες επιχειρήσεις χρησιμοποιούν την έμμεση μέθοδο λόγω της ευκολίας κατάρτισης της.

Τέλος μαζί με τις παραπάνω οικονομικές καταστάσεις οι επιχειρήσεις υποχρεούνται να καταρτίζουν και να δημοσιεύουν τις επεξηγηματικές σημειώσεις. Με τη καθιέρωση των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων οι συνοδευτικές σημειώσεις βεβαιασμένα παραλληλίσθησαν με το προσάρτημα του ισολογισμού που ήταν υποχρεωμένες να καταρτίζουν οι επιχειρήσεις βάσει του Ελληνικού Γενικού Λογιστικού Σχεδίου. Ωστόσο η βαρύτητα των επεξηγηματικών σημειώσεων που προβλέπουν τα πρότυπα είναι πάρα πολύ μεγάλη. Κάθε πρότυπο εκτός από την εφαρμογή του προβλέπει και μια σειρά γνωστοποιήσεων που δίνουν πρόσθετες πληροφορίες για τις μεθόδους που χρησιμοποιούνται, για τις εκτιμήσεις της διοίκησης κ.α., όλες αυτές οι γνωστοποιήσεις συμπεριλαμβάνονται στις επεξηγηματικές σημειώσεις. Και ενώ το προσάρτημα που προβλέπονταν από το Ε.Γ.Λ.Σ. είχε περιορισμένη δημοσιότητα και οι πληροφορίες που πρόσφερε στους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων ήταν περιορισμένες οι σημειώσεις που προβλέπουν τα πρότυπα έχουν ιδιαίτερη σημασία. Σε αυτή τη κατεύθυνση οι επιχειρήσεις που εφαρμόζουν τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς καταρτίζουν πολυσέλιδες σημειώσεις τις οποίες υποχρεούνται να δημοσιεύουν στο διαδίκτυο προσφέροντας σημαντικές πληροφορίες στο κοινό.

Ολοκληρώνοντας τη παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων και πριν εξετάσουμε επιμέρους πρότυπα παραθέτουμε τις οικονομικές καταστάσεις που ήταν υποχρεωμένες να καταρτίσουν οι επιχειρήσεις για τη χρήση του 2005 εφ' όσον υιοθετούσαν τα διεθνή πρότυπα:

	Κλειόμενη χρήση	Συγκριτικά στοιχεία	Μετάβαση σε Δ.Λ.Π.
Ισολογισμός	31.12.2005	31.12.2004	1.1.2004 – 31.12.2003 (Ισολογισμός μετάβασης)
Κατάσταση Αποτελεσμάτων	31.12.2005	31.12.2004	
Κατάσταση Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων	31.12.2005	31.12.2004	
Κατάσταση Ταμιακών Ροών	31.12.2005	31.12.2004	
Επεξηγηματικές σημειώσεις	31.12.2005		

Στις επεξηγηματικές σημειώσεις περιλαμβάνονταν συγκριτικά στοιχεία για τη χρήση 2004 και πίνακας μετάβασης των οικονομικών μεγεθών από τα ελληνικά πρότυπα στα διεθνή.

6. Μισθώσεις Δ.Λ.Π. 17

Ένα από τα πρότυπα που επηρέεσαν καταλυτικά τις οικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων ήταν το πρότυπο που αφορούσε τις μισθώσεις. Η επίδραση του ήταν σημαντική καθώς σχεδόν όλοι οι χρηματοπιστωτικοί όμιλοι προκειμένου να καλύψουν όσο μεγαλύτερο μέρος των αναγκών των πελατών τους ήταν δυνατό ίδρυσαν και λειτουργούσαν επιχειρήσεις Leasing. Υπό το καθεστώς των ελληνικών λογιστικών αρχών ο εξοπλισμός που κατείχαν οι εταιρείες leasing καταχωρούνταν στο πάγιο ενεργητικό για τα οποία υπολογίζονταν και καταλογίζονταν ετήσιες αποσβέσεις, ενώ ταυτόχρονα τα μισθώματα που εισέπραταν καταχωρούνταν ως έσοδα από μισθώσεις. Ωστόσο τα διεθνή πρότυπα έφεραν σημαντικές αλλαγές

αναγνωρίζοντας δύο κατηγορίες μισθώσεων και έδωσαν οδηγίες για τη διαφορετική αντιμετώπιση κάθε κατηγορίας. Σημαντική ήταν και η επίδραση στις λογιστικές καταστάσεις των επιχειρήσεων που είχαν αγοράσει εξοπλισμό με σύμβαση leasing.

Κατ' αρχάς το πρότυπο διαχώρισε τις μισθώσεις σε δύο μεγάλες κατηγορίες¹⁹:

- **Χρηματοδοτικές:** είναι οι μισθώσεις κατά τις οποίες μεταβιβάζονται το σύνολο των κινδύνων και των ωφελειών που συνεπάγεται η ιδιοκτησία ενός περιουσιακού στοιχείου ανεξάρτητα από τη τελική μεταβίβαση του τίτλου ιδιοκτησίας.
- **Λειτουργικές:** είναι οι μισθώσεις που δεν είναι χρηματοδοτικές.

Είναι φανερό ότι προκειμένου να καταταχθεί μία μίσθωση ως λειτουργική ή χρηματοδοτική θα πρέπει να αξιολογηθεί ποιος έχει τους ουσιαστικούς κινδύνους (ζημιές από καταστροφές ή αδράνεια, κίνδυνοι λόγω τεχνολογικής απαξίωσης, λόγω αλλαγής οικονομικών συνθηκών κ.α.) και τις ωφέλειες (ωφέλειες που προκύπτουν από τη χρήση, ωφέλειες που προκύπτουν από την ανατίμηση, κέρδη που μπορούν να προκύψουν από τη πώληση κ.α.) από τη κατοχή του εξοπλισμού. Το πρότυπο αναφέρει ενδεικτικά καταστάσεις οι οποίες οδηγούν στη κατάταξη μιας σύμβασης ως χρηματοδοτικής:

- μεταβίβαση της κυριότητας του περιουσιακού στοιχείου στο μισθωτή μέχρι τη λήξη της μισθωτικής περιόδου
- ο μισθωτής διατηρεί το δικαίωμα να αγοράσει το περιουσιακό στοιχείο σε τιμή σημαντικά μικρότερη από την εύλογη αξία κατά την ημερομηνία άσκησης του δικαιώματος, έτσι ώστε να θεωρείται βέβαιη η άσκηση αυτού του δικαιώματος.
- η διάρκεια της μίσθωσης εκτείνεται στο μεγαλύτερο μέρος της οικονομικής ζωής του στοιχείου, ακόμα κι αν ο τίτλος δεν μεταβιβάζεται
- κατά την έναρξη της μίσθωσης η παρούσα αξία των ελάχιστων καταβολών των μισθωμάτων είναι ίση με την εύλογη αξία του μισθωμένου περιουσιακού στοιχείου
- το αντικείμενο της μίσθωσης αφορά περιουσιακά στοιχεία ειδικής φύσεως τα οποία μόνο ο μισθωτής μπορεί να τα χρησιμοποιήσει.

Ταυτόχρονα προβλέπει καταστάσεις οι οποίες μεμονωμένα ή σε συνδυασμό μπορεί να οδηγήσουν στο συμπέρασμα ότι μια μίσθωση είναι χρηματοδοτική:

---

¹⁹ Δ.Λ.Π. 17 παραγ. 7 - 19

- αν ο μισθωτής έχει το δικαίωμα να ακυρώσει τη μίσθωση, οι ζημιές του εκμισθωτή καλύπτονται από το μισθωτή
- κέρδη και ζημιές από τη διακύμανση της εύλογης αξίας του υπολείμματος ανήκουν στο μισθωτή
- ο μισθωτής έχει το δικαίωμα να παρατείνει τη μίσθωση με μίσθωμα σημαντικά χαμηλότερο από αυτά που ισχύουν στην αγορά.

Γίνεται φανερό ότι το πρότυπο κινείται σταθερά στη βασική αρχή «η ουσία πάνω από το τύπο» υποχρεώνοντας τους συντάκτες των οικονομικών καταστάσεων να εξετάσουν την ουσία της συναλλαγής και όχι μόνο τη μορφή του συμβολαίου.

Ειδική αντιμετώπιση επιφυλάσσει το πρότυπο για τη περίπτωση που αντικείμενο της μίσθωσης είναι γη. Καθώς το χαρακτηριστικό του αντικειμένου είναι ότι έχει απεριόριστη οικονομική ζωή και, αν η κυριότητα δεν αναμένεται να μεταβιβασθεί στο μισθωτή μέχρι τη λήξη της μισθωτικής περιόδου, ο μισθωτής δεν λαμβάνει όλους τους κινδύνους και τις ωφέλειες από τη κυριότητα. συνεπώς η μίσθωση χαρακτηρίζεται ως λειτουργική. Είναι δυνατόν εάν το αντικείμενο της μίσθωσης περιλαμβάνει γη και κτίριο το πρώτο κομμάτι να αντιμετωπίζεται ως λειτουργική μίσθωση, ενώ το δεύτερο κομμάτι χαρακτηρίζεται ως χρηματοδοτική μίσθωση.

Από τις οδηγίες του προτύπου εξαιρούνται τα ακίνητα που θεωρούνται επενδύσεις και τα οποία αντιμετωπίζονται με το Δ.Λ.Π. 40 «Επενδύσεις σε ακίνητα».

Η λογιστική αντιμετώπιση των μισθώσεων εξαρτάται από τη κατάταξη της μίσθωσης σε μία από τις δύο προαναφερόμενες κατηγορίες. Εάν η μίσθωση αναγνωρισθεί ως χρηματοδοτική τότε εξομοιώνεται με δάνειο, εάν η μίσθωση αναγνωρισθεί ως λειτουργική τότε απεικονίζεται με βάση την αρχή του δεδουλευμένου.

Ο μισθωτής κατά την αρχική αναγνώριση καταχωρεί ένα πάγιο περιουσιακό στοιχείο και μια υποχρέωση²⁰. Το ποσό θα πρέπει να είναι το μικρότερο μεταξύ:

- της εύλογης αξίας του μισθώμενου περιουσιακού στοιχείου ή
- τη παρούσα αξία των ελάχιστων καταβολών μισθωμάτων.

Για τον υπολογισμό της παρούσας αξίας χρησιμοποιείται ως προεξοφλητικό επιτόκιο:

- ✓ το τεκμαρτό επιτόκιο της μίσθωσης εάν μπορεί να υπολογιστεί
- ✓ είτε το οριακό επιτόκιο δανεισμού της επιχείρησης.

²⁰ Δ.Λ.Π. 17 παραγ. 20 - 24

Εάν κατά την έναρξη της μίσθωσης δημιουργηθούν αρχικά άμεσα έξοδα, δηλαδή έξοδα που είναι απαραίτητα για την επιτυχή ολοκλήρωση της συναλλαγής, έξοδα ελέγχου τίτλων, έξοδα εκτίμησης ακινήτων, μεταφορικά, έξοδα συμβολαιογράφων, έξοδα ασφάλισης κ.α., θα πρέπει να προστεθούν στο ποσό που αναγνωρίζεται ως περιουσιακό στοιχείο.

Κατά το μεταγενέστερο χειρισμό των χρηματοδοτικών μισθώσεων ο μισθωτής θα πρέπει να διαχωρίζει τις καταβολές των μισθωμάτων σε χρηματοοικονομικό κόστος και εξόφληση κεφαλαίου. Επιπλέον θα πρέπει να υπολογίζει αποσβέσεις επί των μισθωμένων περιουσιακών στοιχείων, η μέθοδος των οποίων δεν θα πρέπει να διαφέρει από τη μέθοδο που χρησιμοποιεί για τα ιδιόκτητα περιουσιακά στοιχεία. Εάν ο μισθωτής δεν είναι βέβαιος ότι θα αποκτήσει τελικά τη κυριότητα το περιουσιακό στοιχείο θα πρέπει να αποσβεσθεί στη συντομότερη περίοδο μεταξύ της διάρκειας της μίσθωσης και την ωφέλιμη ζωή του περιουσιακού στοιχείου.

Εάν η μίσθωση αναγνωριστεί αρχικά ως λειτουργική τότε ο μισθωτής καταχωρεί στα αποτελέσματα ως δαπάνες τις πληρωμές των μισθωμάτων με βάση την αρχή του δεδουλευμένου²¹.

Διαφορετική λογιστική αντιμετώπιση, ανάλογα με τη ταξινόμηση της σύμβασης, υπάρχει και στις οικονομικές καταστάσεις του εκμισθωτή. Στη περίπτωση της χρηματοδοτικής μίσθωσης ο εκμισθωτής αρχικά αναγνωρίζει μία απαίτηση ίση με τη καθαρή επένδυση στη μίσθωση, τυχόν αρχικά άμεσα κόστη συμπεριλαμβάνονται στην αρχική επιμέτρηση των απαιτήσεων. Το επιτόκιο της μίσθωσης προσδιορίζεται ώστε τα αρχικά άμεσα κόστη να συμπεριλαμβάνονται στις απαιτήσεις. Κατά τη μεταγενέστερη αποτίμηση το χρηματοοικονομικό έσοδα θα πρέπει να αντανakλά τη σταθερή περιοδική απόδοση της επένδυσης του μισθωτή. Ταυτόχρονα, τα μισθώματα που εισπράττονται θα πρέπει να διαχωρίζονται στο μέρος που αφορά την εξόφληση του κεφαλαίου και στο μέρος που αφορά τόκο. Εάν υπάρχουν αμοιβές για υπηρεσίες θα πρέπει να αναγνωρίζονται ξεχωριστά ως έσοδο από παροχή υπηρεσιών.

Εάν η σύμβαση αναγνωριστεί ως λειτουργική τότε ο εκμισθωτής κατά την αρχική αναγνώριση θα πρέπει να αναγνωρίσει τα μισθωμένα περιουσιακά στοιχεία ως πάγιο εξοπλισμό και ως τέτοια θα πρέπει να εμφανιστούν στον ισολογισμό. Τα έσοδα θα πρέπει να αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα με βάση την ευθεία μέθοδο σε όλη τη διάρκεια της μίσθωσης, ενώ παράλληλα θα πρέπει να αναγνωρίζεται δαπάνη απόσβεσης για τα παραπάνω περιουσιακά στοιχεία σύμφωνα με τη συνήθη πολιτική

²¹ Δ.Λ.Π. 17 παραγ. 33- 35

του εκμισθωτή. Τα αρχικά άμεσα κόστη προστίθενται στη λογιστική αξία του περιουσιακού στοιχείου και μεταφέρονται στις δαπάνες στην ίδια βάση με τα έσοδα της μίσθωσης.

Η επίδραση των παραπάνω αλλαγών και κυρίως ο επαναπροσδιορισμός του επιτοκίου ώστε κάθε δόση να συμπεριλαμβάνει και ένα μέρος των αρχικών άμεσων κόστων επέδρασε καταλυτικά στις οικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων. Πιο συγκεκριμένα σε έρευνα της Grant Thornton για την επίδραση από τη καθιέρωση των Δ.Λ.Π. για τη χρήση 2004 υπολογίστηκε ότι στις εταιρείες χρηματοοικονομικών υπηρεσιών που ήταν εισηγμένες στο Χ.Α. η εφαρμογή του Δ.Λ.Π. 17 επέδρασε αρνητικά στα ίδια κεφάλαια κατά το ποσό των € 122 εκ. Η εφαρμογή του προτύπου υποχρέωσε τη χρήση 2006 τις επιχειρήσεις που ήταν εισηγμένες στο Χ.Α. να αναγνωρίσουν στις οικονομικές τους καταστάσεις ενσώματες ακινητοποιήσεις και επενδύσεις σε ακίνητα μέσω χρηματοδοτικών μισθώσεων αξίας 959 εκατ. ευρώ, αυξημένες κατά 24% σε σύγκριση με τη χρήση του 2005. Ωστόσο οι παραπάνω χρηματοδοτικές μισθώσεις αντιπροσώπευαν μόνο το 2% των ενσώματων ακινητοποιήσεων και των επενδύσεων σε ακίνητα²².

7. Χρηματοοικονομικά μέσα

Ένα από τα πιο σημαντικά θέματα που ρύθμισαν τα διεθνή πρότυπα ήταν αυτό των χρηματοοικονομικών μέσων. Αξίζει να ερευνηθεί η αντιμετώπιση των χρηματοοικονομικών μέσων τόσο για την επίπτωση που προκάλεσε η εφαρμογή των προτύπων και η νεωτερική αντιμετώπιση που επέφερε, όσο, κυρίως, γιατί τα χρηματοοικονομικά μέσα, η αποτίμηση τους και άλλα θέματα, ήρθαν στην επικαιρότητα με τη τρέχουσα χρηματοοικονομική κρίση, προκαλώντας το συμβούλιο Δ.Λ.Π. να αλλάξει τρόπο αντιμετώπισης τους.

Ως χρηματοοικονομικό μέσο (financial instrument) ορίζεται κάθε σύμβαση που στη μεν συμβαλλόμενη οικονομική μονάδα δημιουργεί ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού, στη δε άλλη συμβαλλόμενη οικονομική μονάδα ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο υποχρεώσεων ή καθαρής θέσης²³.

Τα χρηματοοικονομικά μέσα στη συνέχεια διακρίνονται σε χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και χρηματοοικονομικά στοιχεία

²² Μελέτη Grant Thornton για τις επιπτώσεις εφαρμογής των Δ.Π.Χ.Π. για τη χρήση 2006

²³ Δ.Λ.Π. 32 παραγ. 11

υποχρεώσεων. Τρία είναι τα πρότυπα που διευθετούν τη λογιστική αντιμετώπιση των χρηματοοικονομικών στοιχείων:

- ✓ Δ.Λ.Π. 32 Χρηματοοικονομικά Μέσα, Παρουσίαση
- ✓ Δ.Λ.Π. 39 Χρηματοοικονομικά Μέσα, Αναγνώριση και Επμέτρηση
- ✓ Δ.Π.Χ.Π. 9 Χρηματοοικονομικά Μέσα, Γνωστοποιήσεις

Κάθε ένα από τα παραπάνω πρότυπα ρυθμίζει διαφορετικά θέματα των χρηματοοικονομικών μέσων.

Σύμφωνα με το Δ.Λ.Π. 32 στα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού κατατάσσονται συμπεριλαμβάνονται τα στοιχεία:

1. **Ταμιακά διαθέσιμα**, καθώς αυτά αποτελούν το κοινό μέσο ανταλλαγής και τη βάση μέτρησης όλων των συναλλαγών που αναγνωρίζονται στις οικονομικές καταστάσεις.
2. **Συμμετοχικός τίτλο άλλης επιχείρησης**, οι ίδιες μετοχές δεν ικανοποιούν τον ορισμό, καθώς δεν αποτελούν στοιχείο των ιδίων κεφαλαίων άλλης επιχείρησης, αλλά της επιχείρησης που τις κατέχει²⁴.
3. **Περιέχει ένα συμβατικό δικαίωμα σε περιουσιακά στοιχεία άλλης οικονομικής οντότητας**, τέτοια μπορεί να είναι ένα δάνειο ή οι καταθέσεις μιας άλλης τράπεζας. Σε αυτή τη κατηγορία δε συμπεριλαμβάνονται στοιχεία όπως οι προκαταβολές σε έναν προμηθευτή ή οι απαιτήσεις από τις φορολογικές αρχές.
4. **Περιέχει ένα συμβατικό δικαίωμα ανταλλαγής χρηματοοικονομικών μέσων με άλλη οικονομική μονάδα με όρους πιθανά ευνοϊκούς**, με αυτή τη διατύπωση καλύπτονται τα παράγωγα, τα οποία έχουν θετική αξία αντικατάστασης.
5. **Συμβόλαιο που δύναται να ή θα διακανονιστεί με τους συμμετοχικούς τίτλους της ίδιας οικονομικής οντότητας**.

Στα χρηματοοικονομικά στοιχεία υποχρεώσεων ανήκουν τα παρακάτω στοιχεία:

1. **Που περιέχουν συμβατική υποχρέωση για παράδοση μετρητών είτε άλλου χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού**, σε αυτή τη κατηγορία ανήκουν οι τραπεζικές καταθέσεις.

²⁴ Δ.Λ.Π. 32 παραγ. 33 - 341

2. Που περιέχουν συμβατική υποχρέωση για ανταλλαγή χρηματοοικονομικών μέσων με συνθήκες που θα είναι πιθανά δυσμενείς, σε αυτή τη κατηγορία συμπεριλαμβάνονται παράγωγα που έχουν αρνητική αξία αντικατάστασης.

3. Συμβόλαιο που θα διακανονιστεί με μετοχές της ίδιας οικονομικής μονάδας

Προκειμένου να διακρίνουμε εάν ένα στοιχείο αποτελεί χρηματοοικονομικό στοιχείο υποχρεώσεων ή ανήκει στη καθαρή θέση θα πρέπει να αγνοήσουμε το νομικό τύπο της συναλλαγής και να εξετάσουμε την ουσία της²⁵.

Η παραπάνω έμφαση (ουσία πάνω από το τύπο) προέκυψε από τις εξελίξεις στο τρόπο χρηματοδότησης των επιχειρήσεων. Με την ανάπτυξη των κεφαλαιαγορών αναπτύχθηκαν εργαλεία χρηματοδότησης όπου τα κεφάλαια που αντλούνταν ενώ για εποπτικούς σκοπούς θεωρούνταν ίδια κεφάλαια για σκοπούς λογιστικούς θεωρούνταν καθαρό χρέος. Για να ξεκαθαρίσει το τοπίο τα πρότυπα, πιο συγκεκριμένα το Δ.Λ.Π. 32, όρισε τα κριτήρια με τα οποία αναγνωρίζονται τα κεφάλαια ως στοιχείο της καθαρής θέσης. Συνεπώς για να χαρακτηριστεί μια συμφωνία άντλησης κεφαλαίων ως στοιχείο της καθαρής θέσης θα πρέπει να πληρούνται σωρευτικά δύο προϋποθέσεις:

1. Η συμφωνία δεν πρέπει να περιέχει συμβατική υποχρέωση:
  - για καταβολή μετρητών ή άλλου χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού σε μια άλλη οικονομική μονάδα
  - για ανταλλαγή χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού ή υποχρεώσεων, με όρους πιθανά δυσμενείς για τον εκδότη.
2. Στη περίπτωση που η δανειζόμενη επιχείρηση εκδώσει ή είναι υποχρεωμένη να εκδώσει έναντι των κεφαλαίων που δανείστηκε, μετοχές, ο αριθμός των μετοχών που θα εκδοθεί πρέπει να είναι σταθερός και να προσδιορίζεται με την αρχική σύμβαση.

Εάν μια συμφωνία δεν πληρεί ένα από τα δύο κριτήρια τότε τα κεφάλαια θεωρούνται στοιχεία υποχρεώσεων. Δύο παραδείγματα είναι αρκετά χαρακτηριστικά αυτής της «δύσκολης» διάκρισης:

- Έστω ότι μία επιχείρηση εκδίδει προνομιούχες μετοχές χωρίς καθορισμένη λήξη. Οι μετοχές απολαμβάνουν προνόμια όπως η σταθερή

²⁵ Γ. Κόντος Λογιστική Τραπεζών σελ.172 & Δ.Λ.Π. 32 παραγ. 15 -18

καταβολή μερίσματος 4% επί του κεφαλαίου που έχουν καταβάλλει. Σε αυτή τη περίπτωση καθώς υπάρχει συμβατική υποχρέωση για καταβολή μερισμάτων, τα κεφάλαια που αντλούνται είναι στοιχείο του χρέους.

- Από την άλλη πλευρά εάν μια επιχείρηση εκδώσει ομολογιακό δάνειο αόριστης διάρκειας, που έχει σταθερό επιτόκιο 8%. Εάν το τοκομερίδιο καταβάλλεται μια φορά το χρόνο με τη προϋπόθεση ότι καταβάλλεται μέρισμα στους κοινούς μετόχους, τότε υπάρχει αίρεση στη καταβολή μετρητών που προκύπτει από τη σύμβαση και τα κεφάλαια θα πρέπει να αναγνωρισθούν ως στοιχείο της καθαρής θέσης.

Τα παραπάνω δύο στοιχεία είναι χαρακτηριστικά της προσοχής που πρέπει να δίνεται κατά την αναγνώριση των χρηματοοικονομικών μέσων. Ταυτόχρονα η διάκριση μεταξύ καθαρού χρέους και ιδίων κεφαλαίων γίνεται επίκαιρη καθώς πολλές ελληνικές τράπεζες δέχθηκαν κεφαλαιακή κρατική ενίσχυση εκδίδοντας προνομιούχες μετοχές με τη δέσμευση να καταβάλλουν κάθε έτος σταθερό μέρισμα επί του κεφαλαίου που αντλήθηκε. Από αυτή την άποψη τα κεφάλαια θα έπρεπε να αναγνωριστούν ως στοιχείο των υποχρεώσεων και όχι ως στοιχείο της καθαρής θέσης, ωστόσο οι περισσότερες τράπεζες τα αναγνώρισαν ως ίδια κεφάλαια και μόνο μία τράπεζα τα αναγνώρισε στις υποχρεώσεις της. Ιδίως για το τραπεζικό σύστημα η αναγνώριση των κεφαλαίων έχει εξαιρετική σημασία καθώς τα κεφάλαια που αντλούνται αξιολογούνται σύμφωνα με του κανόνες της Βασιλείας II.

Η αναγνώριση (recognition) των χρηματοοικονομικών στοιχείων θέτει και άλλα ζητήματα. Κατ' αρχάς όταν αναφερόμαστε στην αναγνώριση εννοούμε τη διαδικασία ενσωμάτωσης στον ισολογισμό (κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης) ή στη κατάσταση αποτελεσμάτων ενός κονδυλίου που ανταποκρίνεται στον ορισμό του στοιχείου και πληροί τα παρακάτω κριτήρια:

- είναι πιθανό ότι μελλοντικά οικονομικά οφέλη θα εισρεύσουν ή θα εκρεύσουν από την επιχείρηση
- το στοιχείο έχει ένα κόστος που μπορεί να υπολογισθεί με αξιοπιστία.

Ένα από τα θέματα που τίθενται είναι ο χρόνος αναγνώρισης, τα πρότυπα ορίζουν ρητά ότι ένα στοιχείο θα αναγνωρίζεται **όταν και μόνο όταν** καταστεί συμβαλλόμενο μέρος στη σύμβαση που περιέχει τους όρους έκδοσης του χρηματοοικονομικού μέσου. Και σε αυτό το σημείο χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή καθώς για διαφορετικά χρηματοοικονομικά μέσα ισχύουν διαφορετικοί χρόνοι και προϋποθέσεις, στη περίπτωση ενός δανείου δεν αρκεί η υπογραφή μιας σύμβασης

αλλά πρέπει να γίνει η εκταμίευση του δανείου, στη περίπτωση των καταθέσεων δεν αρκεί το άνοιγμα ενός λογαριασμού αλλά η τράπεζα καθίσταται συμβαλλόμενη όταν παραλάβει το ποσό της κατάθεσης, στη περίπτωση των ομολογιών απαιτείται η κυριότητα επί του τίτλου. Μπορούμε συνεπώς να διαπιστώσουμε ότι ενώ τα πρότυπα δίνουν κατευθύνσεις για το λογιστικό χειρισμό θα πρέπει σε κάθε περίπτωση ο συντάκτης των οικονομικών καταστάσεων να εξετάζει την ουσία της συναλλαγής.

Τέλος σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να γίνεται συμψηφισμός χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων εκτός εάν:

- υπάρχει νομικό δικαίωμα συμψηφισμού
- ή η επιχείρηση προτίθεται να προβεί σε διακανονισμό του καθαρού ποσού, είτε να εκποιήσει στοιχείο του ενεργητικού και να εξοφλήσει/διακανονίσει το στοιχείο των υποχρεώσεων.

Πέρα από τα θέματα αναγνώρισης πιο σημαντικό είναι το θέμα που αφορά την αποτίμηση (measurement) των χρηματοοικονομικών μέσων. Η μέτρηση της αξίας ενός στοιχείου αποτελεί από τα πιο σημαντικά θέματα που απασχολεί της επιχειρήσεις προκειμένου να αποδοθούν σωστά τα οικονομικά μεγέθη της. Για δεκαετίες η αρχή του ιστορικού κόστους κυριαρχούσε στην αποτίμηση των μεγεθών των χρηματοοικονομικών μέσων. Με βάση την αρχή του ιστορικού κόστους τόσο τα στοιχεία του ενεργητικού όσο και τα στοιχεία των υποχρεώσεων έπρεπε να αποτιμώνται στην αρχική αξία κτήσης εκτός εάν για τα στοιχεία του ενεργητικού έπρεπε να αναγνωριστεί αξία απομείωσης. Πιο απλά η παραπάνω μέθοδο αποτίμησης επέβαλλε την άμεση αναγνώριση των μη πραγματοποιηθέντων ζημιών, όχι όμως και των πραγματοποιηθέντων κερδών (αρχή της σύνεσης - conservatism or prudence), τα κέρδη θα πρέπει να αναγνωρίζονται όταν πραγματοποιούνται και μόνο τότε (αρχή της πραγματοποίησης του αποτελέσματος – realization concept)²⁶. Ωστόσο το Δ.Λ.Π. 39 εισάγει στην αποτίμηση των χρηματοοικονομικών μέσων ένα μικτό σύστημα, όπου ορισμένα χρηματοοικονομικά μέσα αποτιμώνται στο αναπόσβεστο κόστος κτήσεως και ορισμένα άλλα στην εύλογη αξία.

Μια από τις τομές των διεθνών προτύπων είναι η εισαγωγή της εύλογης αξίας (fair value), όπου αυτή ορίζεται ως το ποσό με το οποίο ένα στοιχείο του ενεργητικού θα μπορούσε να ανταλλαγεί ή ένα στοιχείο των υποχρεώσεων να διακανονιστεί, μεταξύ των μερών που ενεργούν ενσυνείδητα και με τη θέληση τους, στα πλαίσια

²⁶ Γ. Κόντος Λογιστική Τραπεζών σελ. 185 -186

μιας συναλλαγής που γίνεται με τους σύνηθεις όρους της αγοράς²⁷. Ένα από τα θέματα που αντιμετώπισαν οι επιχειρήσεις είναι πως μπορούν να υπολογίσουν ή να βρουν την εύλογη αξία. Διευκρινίζεται ότι:

1. Η τιμή της αγοράς (market price) είναι η πιο καλή προσέγγιση για την εύλογη αξία. αν η αγορά στην οποία διαπραγματεύεται το χρηματοοικονομικό μέσο, είναι ενεργή και διαθέτει ρευστότητα (active and liquid). Μια αγορά είναι ενεργή όταν οι τιμές είναι διαθέσιμες στο κοινό, τα στοιχεία που διαπραγματεύονται είναι ομοιογενή και υπό ομαλές συνθήκες υπάρχουν πάντα πρόθυμοι αγοραστές και πωλητές (π.χ. χρηματιστήριο)²⁸.
2. Αν δεν υπάρχει αγορά με τα παραπάνω χαρακτηριστικά, η εύλογη αξία μπορεί να υπολογισθεί με αξιοπιστία. Στη περίπτωση του ομολόγου με προεξόφληση των μελλοντικών ροών, ενώ για άλλα χρηματοοικονομικά μέσα όταν υπάρχει κατάλληλος τρόπος (μοντέλο) αποτίμησης και οι τιμές των μεταβλητών που δέχεται αυτό το μοντέλο μπορούν να μετρηθούν αξιόπιστα, επειδή τα δεδομένα προέρχονται από ενεργούς αγορές. Για τον υπολογισμό της εύλογης αξίας δεν πρέπει να λαμβάνονται υπόψη έξοδα που μπορούν να προκληθούν κατά την πώληση του στοιχείου του ενεργητικού ή το διακανονισμό του στοιχείου των υποχρεώσεων.
3. Η εύλογη αξία μπορεί να υπολογισθεί με οποιοδήποτε άλλη αποδεκτή μέθοδο, για την οποία η επιχείρηση οφείλει να γνωστοποιεί τις υποθέσεις που έκανε για τις διάφορες μεταβλητές που υπεισέρχονται στη μεθοδολογία αποτίμησης.

Οι υποστηρικτές του συστήματος που καθιέρωσαν τα Δ.Λ.Π. επιχειρηματολογούν υπέρ του μικτού συστήματος υποστηρίζοντας ότι τα στοιχεία του ισολογισμού δεν έχουν όλα τα ίδια χαρακτηριστικά, συνεπώς η αποτίμηση θα πρέπει να γίνεται είτε στο κόστος κτήσης είτε στη τρέχουσα αξία. Ταυτόχρονα, η εύλογη αξία ενός στοιχείου αποτελεί τη καλύτερη βάση για τη πρόβλεψη των μελλοντικών χρηματοροών του καθώς ενσωματώνει τις τρέχουσες πληροφορίες και αντανακλά την επιθυμία των αγοραστών και των πωλητών. Επιπλέον προτάσσουν το πλεονέκτημα της σύγκρισης που παρέχουν οι εύλογες αξίες, σε αντίθεση με το ιστορικό κόστος καθώς χρηματοοικονομικά μέσα που αποκτήθηκαν ή εκδόθηκαν σε διαφορετικούς

---

²⁷ Δ.Λ.Π. 32 παραγ. 11

²⁸ Δ.Λ.Π. 36 παραγ. 6

χρόνους, έχουν διαφορετικές αξίες, που πηγάζουν από διαφορετικές αξίες κτήσεως. Η εφαρμογή των διεθνών προτύπων υποχρέωσε τις επιχειρήσεις να εμφανίσουν χρηματοοικονομικά στοιχεία τα οποία λόγω εφαρμογής του ιστορικού κόστους δεν εμφανίζονταν στις οικονομικές καταστάσεις, τέτοια στοιχεία είναι τα παράγωγα.

Από την άλλη πλευρά υπάρχουν πολλοί που υποστηρίζουν ότι η χρήση της εύλογης αξίας οδηγεί σε πολλές και συχνές μεταβολές ακολουθώντας τις διακυμάνσεις των αγορών. Η έκταση της επίπτωσης της συχνής μεταβολής της αξίας των χρηματοοικονομικών μέσων φάνηκε με τη τρέχουσα χρηματοοικονομική κρίση. Οι αξίες των χρηματοοικονομικών μέσων έπεσαν πάρα πολύ κι αυτό αποτυπώθηκε στις οικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων. Ωστόσο όσο κι αν οι αξίες είναι ευαίσθητες στις μεταβολές της αγοράς αυτές απεικονίζουν τη πραγματικότητα δίνοντας καλύτερη πληροφόρηση για τη χρηματοοικονομική κατάσταση της επιχείρησης.

Τέλος οι επικριτές της εύλογης αξίας ισχυρίζονται ότι αυτή δε στηρίζεται σε πραγματικές συναλλαγές αλλά σε υποθέσεις του τι θα γινόταν αν πωλούνταν τα χρηματοοικονομικά μέσα στη τρέχουσα τιμή.

Για σκοπούς αποτίμησης τα πρότυπα διακρίνουν τα χρηματοοικονομικά μέσα σε τέσσερις κατηγορίες²⁹:

1. Δάνεια απαιτήσεις (loans and receivables). Σε αυτό το χαρτοφυλάκιο κατάτασσονται τα στοιχεία που έχουν καθορισμένες ή δύναται να καθοριστούν πληρωμές και δεν διαπραγματεύονται σε οργανωμένη αγορά.
2. Επενδύσεις που κρατούνται μέχρι τη λήξη (held to maturity investments). Σε αυτό το χαρτοφυλάκιο καταχωρούνται τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού που έχουν σταθερές ή μπορούν να καθοριστούν σταθερές πληρωμές τα οποία η οικονομική μονάδα έχει την εκπεφρασμένη βούληση (positive intent) και διαπιστωμένη δυνατότητα (demonstrated ability) να κρατήσει μέχρι τη λήξη τους. Μία επιχείρηση δεν έχει την εκπεφρασμένη βούληση όταν έχει αποφασίσει να κρατήσει ένα ομόλογο για περίοδο που δεν είναι προσδιορισμένη ή είναι έτοιμη να το πουλήσει ή ο εκδότης του έχει το δικαίωμα να το αγοράσει σε τιμή πολύ χαμηλότερη του αναπόσβεστου κόστους. Επιπλέον η επιχείρηση δεν έχει την ικανότητα να το κρατήσει εάν δεν έχει διαθέσιμα τα απαραίτητα χρηματοοικονομικά μέσα για την απρόσκοπτη χρηματοδότηση του ομολόγου ή υπόκειται σε

²⁹ Δ.Λ.Π. 39 παραγ 9

κάποιο νομικό ή άλλο περιορισμό που της δημιουργούν εμπόδιο να το κρατήσει μέχρι τη λήξη. Πολύ ενδιαφέρον είναι η περίπτωση που αμφισβητείται η θέληση ή η ικανότητα της επιχείρησης να κρατήσει το συγκεκριμένο χαρτοφυλάκιο, η επίπτωση είναι η τιμωρία της επιχείρησης με τη ποινή της «μόλυνσης» (tainting). Σε αυτή τη περίπτωση ολόκληρο το χαρτοφυλάκιο αυτής της κατηγορίας αποχαρακτηρίζεται και μεταφέρεται στο διαθέσιμο προς πώληση χαρτοφυλάκιο. Αυτή η ποινή προκαλεί αλλαγή στο τρόπο αποτίμησης του χαρτοφυλακίου, όπως θα δούμε παρακάτω. Η ποινή διαρκεί μέχρι το τέλος της του μεθεπόμενου έτους, οπότε η επιχείρηση μπορεί να χρησιμοποιήσει το χαρτοφυλάκιο διακρατούμενο μέχρι τη λήξη. Οι εξαιρέσεις που αναγνωρίζει το πρότυπο αφορούν τη περίπτωση που η πώληση του στοιχείου γίνει τόσο κοντά στη λήξη ώστε θεωρείται ότι τυχόν μεταβολές δεν θα είχαν επίδραση στην τρέχουσα αξία. Επιπλέον εξαιρείται η περίπτωση όπου ο κάτοχος του στοιχείου έχει εισπράξει το σύνολο σχεδόν του αρχικού κεφαλαίου ή όταν οφείλεται σε σημαντική επιδίνωση της πιστοληπτικής ικανότητας του εκδότη, ή έγιναν σε συνέχεια ενός εταιρικού μετασχηματισμού (συγχώνευση ή εξαγορά). Πολύ πιο σημαντικό είναι ποιος θα ελέγξει τις επιχειρήσεις για τη παραπάνω περίπτωση και ποιος θα τους επιβάλλει τη παραπάνω τιμωρία. Εδώ θα πρέπει να τονίσουμε ότι τα διεθνή πρότυπα βασίζονται πάρα πολύ στην αυτορύθμιση των επιχειρήσεων και την συμμόρφωση τους με τα υιοθετημένα πρότυπα. Καθώς όμως αυτό δεν είναι αρκετό σημαντικός είναι ο ρόλος των εξωτερικών ορκωτών ελεγκτών οι οποίοι ελέγχουν τις οικονομικές καταστάσεις και προτρέπουν τις επιχειρήσεις να συμμορφώνονται με τα υιοθετημένα διεθνή πρότυπα.

3. Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού διαθέσιμα προς πώληση (available for sale financial assets). Το Δ.Λ.Π. 39 ορίζει το συγκεκριμένο χαρτοφυλάκιο αρνητικά, δηλαδή σε αυτό κατατάσσονται τα στοιχεία που δεν ανήκουν σε καμία άλλη κατηγορία. Σε αυτό το χαρτοφυλάκιο συμπεριλαμβάνονται οι μετοχές που δεν ανήκουν στο εμπορικό χαρτοφυλάκιο, αλλά και ομόλογα σταθερού και μεταβλητού επιτοκίου.
4. Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού αποτιμώμενα στην εύλογη αξία με μεταφορά της εκάστοτε διαφοράς στα αποτελέσματα (financial assets at

fair value through profit or loss). Αυτό το χαρτοφυλάκιο αποτελείται από δύο κατηγορίες:

- a. Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού για εμπορικούς σκοπούς, δηλαδή εκείνο το χαρτοφυλάκιο που αποκτιέται ή παράγεται από την επιχείρηση με σκοπό τη πραγματοποίηση κέρδους από τις βραχυχρόνιες διακυμάνσεις της τιμής του. Σε αυτή τη κατηγορία ανήκουν τα παράγωγα εκτός από αυτά που προορίζονται ως μέσα αντιστάθμισης και η αντιστάθμιση αυτή είναι αποτελεσματική.
- b. Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού που η επιχείρηση κατά την αρχική αναγνώριση καθορίζει ότι θα τα αποτιμά στην εύλογη αξία με μεταφορά της διαφοράς στα αποτελέσματα.

Ανάλογα το χαρτοφυλάκιο ορίζεται και ο τρόπος αποτίμησης του όπως παρουσιάζεται στο παρακάτω πίνακα:

	Δάνεια και απαιτήσεις	Χαρτοφυλάκιο διακρατούμενο μέχρι τη λήξη	Διαθέσιμοι προς πώληση τίτλοι	Τίτλοι αποτιμώμενοι στην εύλογη αξία με μεταφορά της διαφορά στα αποτελέσματα
Αποτίμηση	Στο αναπόσβεστο κόστος κτήσης		Στην εύλογη αξία	
Διαφορά αποτίμησης	Δεν προκύπτει διαφορά		Στη καθαρή θέση	Στα αποτελέσματα χρήσεως.

Από αυτό το πίνακα φαίνονται και οι συνέπειες από τη ποινή της «μόλυνσης» του χαρτοφυλακίου διακρατούμενου μέχρι τη λήξη. Η μεταφορά του στους διαθέσιμους προς πώληση τίτλους προκαλεί αλλαγή στην αποτίμηση καθώς στο αρχικό χαρτοφυλάκιο δεν προέκυπταν κέρδη ή ζημιές (η απόσβεση γινόταν στο αναπόσβεστο κόστος κτήσης), ενώ στο καινούριο χαρτοφυλάκιο τυχόν κέρδη ή ζημιές μεταφέρονται στη καθαρή θέση.

Η τρέχουσα χρηματοοικονομική κρίση ωστόσο αποκάλυψε με το πιο τραγικό τρόπο το ευμετάβλητο της εύλογης αξίας. Πολλές επιχειρήσεις ήρθαν αντιμέτωπες με

τη κατάρρευση της αξίας του χαρτοφυλακίου τους. Μπροστά στο κίνδυνο κατάρρευσης των ισολογισμών το συμβούλιο Δ.Α.Π. έδρασε έγκαιρα. Αναγνωρίζοντας τη κρισιμότητα των οικονομικών συνθηκών και θέλοντας να ελαφρώσει τους ισολογισμούς από υποτιμημένα χρεόγραφα έδωσε την δυνατότητα επαναταξινόμησης μη παράγωγων χρηματοοικονομικών στοιχείων και στοιχείων διακρατούμενων για εμπορικούς σκοπούς και διαθέσιμων προς πώληση στις υπόλοιπες κατηγορίες. Με αυτό το τρόπο κέρδη ή ζημιές που αναγνωρίζονταν στη κατάσταση αποτελεσμάτων μπορούσαν να μεταφερθούν στη καθαρή θέση ή και να μην αναγνωρισθούν καθόλου. Φυσικά, για σκοπούς ενημέρωσης και προστασίας των επενδυτών το συμβούλιο απαιτεί εκτενείς γνωστοποιήσεις αναφορικά με τους λόγους επαναταξινόμησης και το ποσό επίδρασης που προκύπτει από αυτή. Χαρακτηριστικά θα μπορούσαμε να αναφέρουμε ελληνική τράπεζα όπου τη 31.12.2008 εμφάνισε κέρδη € 3 εκατομμυρίων εκμεταλλευόμενη τη παραπάνω τροποποίηση επαναταξινομώντας στοιχεία είτε στο διακρατούμενο μέχρι τη λήξη χαρτοφυλάκιο από τα οποία προέκυπτε ζημιά € 14 εκατομμυρίων ενώ για χρεόγραφα που επαναταξινομήθηκαν στο διαθέσιμο προς πώληση η ζημιά που αναγνωρίστηκε στη καθαρή θέση ανέρχεται σε € 43 εκατομμυρίων. Γίνεται κατανοητό ότι η τροποποίηση λειτούργησε ως βαλβίδα ασφαλείας, κυρίως για τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα τα οποία ήταν εκτεθειμένα σε μειωμένης εξασφάλισης χαρτοφυλάκιο.

Πριν από τη τροποποίηση του παραπάνω προτύπου οι επαναταξινομήσεις επιτρέπονταν με περιορισμούς και πιο συγκεκριμένα:

- Μεταφορά χαρτοφυλακίου διακρατούμενου μέχρι τη λήξη σε χαρτοφυλάκιο διαθέσιμο προς πώληση, εάν υπάρχει αλλαγή πρόθεσης ή διαπιστωμένη αδυναμία διακράτησης μέχρι τη λήξη, ή στη περίπτωση της ποινής.
- Μεταφορά από διαθέσιμο προς πώληση σε σε διακρατούμενο μέχρι τη λήξη, όταν περάσει η περίοδο μόλυνσης.

8. Παροχές σε εργαζόμενους (Δ.Α.Π. 19)

Αναμφισβήτητα τα διεθνή πρότυπα άλλαξαν σημαντικά τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζονταν διάφορα θέματα. Μία από τις πιο σημαντικές αλλαγές με σημαντικό κόστος για τις ελληνικές επιχειρήσεις και όχι μόνο, ήταν οι παροχές προς τους εργαζόμενους.

Στην απομονωμένη ελληνική πραγματικότητα πριν την εισαγωγή των προτύπων οι παροχές σε εργαζόμενους αντιμετωπιζόνταν απλά. Κατά τη διάρκεια της εταιρικής χρήσης οι επιχειρήσεις καταχωρούσαν στα έξοδα το κόστος των μισθών και άλλων παροχών που κατέβαλλαν στους εργαζόμενους. Η μοναδική μακροχρόνια υποχρέωση που αναγνώριζαν ήταν η υποχρέωση τους να καταβάλλουν αποζημίωση στους εργαζόμενους όταν θα συνταξιοδοτούνταν.

Η καθιέρωση των προτύπων άλλαξε ριζικά τους παραπάνω χειρισμούς υποχρεώνοντας τις επιχειρήσεις να αναγνωρίσουν μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις που μέχρι τότε κάποιες ισχυρίζονταν ότι δεν γνώριζαν ότι είχαν αναλάβει. Η παραπάνω αναγνώριση επιβάρυνε σημαντικά τα μεγέθη του ισολογισμού και της κατάστασης αποτελεσμάτων και σε κάποιες περιπτώσεις αποτέλεσαν την αφορμή για γενικότερες αλλαγές, όπως η μεταβολή στο συνταξιοδοτικό καθεστώς των τραπεζών.

Πιο συγκεκριμένα τα διεθνή πρότυπα αναγνωρίζουν τέσσερις κατηγορίες παροχών στους εργαζόμενους, επιβάλλοντας διαφορετικό λογιστικό χειρισμό για κάθε μία³⁰:

1. Βραχυχρόνιες παροχές (ημερομίσθια και μισθοί, εισφορές στη κοινωνική ασφάλιση, πληρωμές αδειών μητρότητας, μη νομισματικές παροχές όπως ιατρική περίθαλψη, αυτοκίνητα, κινητά τηλέφωνα, δωρεάν αγαθά κ.α.)
2. Παροχές μετά την αποχώρηση, π.χ. συντάξεις και ιατρική περίθαλψη μετά την αποχώρηση.
3. Άλλες μακροπρόθεσμες παροχές, π.χ. δωρεά μετοχών.
4. Παροχές λόγω λήξης της εργασιακής σχέσης, π.χ. πληρωμές πρόωρης συνταξιοδότησης, αποζημιώσεις απόλυσης κ.α.

Ο χειρισμός των **βραχυχρόνιων παροχών** είναι απλώς και ουσιαστικά δεν διαφέρει από τη προηγούμενη λογιστική πρακτική. Αυτό συμβαίνει καθώς για το καταλογισμό των βραχυχρόνιων παροχών δεν χρειάζεται να γίνουν αναλογιστικές παραδοχές και δεν υπάρχει απαίτηση για την εξόφληση μελλοντικών παροχών. Συνεπώς το κόστος των δεδουλευμένων βραχυχρόνιων παροχών καταχωρείται ως έξοδο ενώ τυχόν οφειλόμενες παροχές καταχωρούνται ως υποχρέωση.

Η πιο σοβαρή αλλαγή προέκυψε από τις παροχές που αναλαμβάνουν οι εργοδότες προς τους εργαζόμενους τους μετά τη λήξη της απασχόλησής τους. Όπως ήδη αναφέραμε τέτοια προγράμματα μπορεί να είναι προγράμματα συνταξιοδότησης

---

³⁰ Δ.Α.Π. 19 παραγ. 7

αλλά και άλλες παροχές όπως ιατροφαρμακευτική περίθαλψη. Τα προγράμματα που αναλαμβάνουν οι επιχειρήσεις διαχωρίζονται σε δύο κατηγορίες:

- **Προγράμματα καθορισμένων εισφορών:** Σε αυτά τα προγράμματα ο εργοδότης καταβάλλει εισφορές κάθε έτος, οι εισφορές επενδύονται και ο εργαζόμενος λαμβάνει παροχές ανάλογα με την απόδοση των επενδύσεων του προγράμματος. Μεγάλη σημασία έχει ότι ο εργοδότης δεν αναλαμβάνει καμία άλλη δέσμευση σε αυτά τα προγράμματα παρά μόνο τις ετήσιες εισφορές.
- **Προγράμματα καθορισμένων παροχών:** Σε αυτά τα προγράμματα οι παροχές στους εργαζομένους μετά τη λήξη της απασχόλησης είναι καθορισμένες. Το μέγεθος των εισφορών του εργοδότη είναι συγκεκριμένο και αναμένεται να είναι επαρκές, με βάση τις αποδόσεις των επενδύσεων του προγράμματος, προκειμένου να καλυφθούν οι υποχρεώσεις που έχουν αναληφθεί. Η μεγάλη διαφορά από τα προγράμματα καθορισμένων εισφορών είναι ότι σε περίπτωση που τα στοιχεία του ενεργητικού του προγράμματος δεν είναι επαρκή τότε καλείται ο εργοδότης να καταβάλλει επιπλέον εισφορές προκειμένου να καλυφθούν οι υποχρεώσεις. Αυτό σημαίνει ότι ο εργοδότης μπορεί να βρεθεί έναντι υποχρεώσεων που δεν είχε υπολογίσει. Αντίθετα, στη περίπτωση που προκύψει πλεόνασμα στο πρόγραμμα ο εργοδότης μπορεί να διεκδικήσει να σταματήσει να εισφέρει στο πρόγραμμα. Ουσιαστικά σε αυτή τη κατηγορία των προγραμμάτων οι εργοδότες εγγυώνται τις παροχές των ασφαλισμένων με αποτέλεσμα να είναι υπεύθυνοι για την επιβίωση των προγραμμάτων στη περίπτωση που τα προγράμματα δεν έχουν επαρκείς πόροι από τις επενδύσεις τους.

Η λογιστική αντιμετώπιση των προγραμμάτων καθορισμένων εισφορών είναι εύκολη καθώς καταχωρείται στα έξοδα το ποσό των εισφορών που καταβάλλει ο εργοδότης και στις υποχρεώσεις καταχωρούνται μόνο τα ποσά των ανεξόφλητων εισφορών στο τέλος της χρήσης. Επιπλέον η επιχείρηση δεν χρειάζεται να κάνει καμία αναλογιστική παραδοχή.

Τα πράγματα γίνονται πιο δύσκολα στα προγράμματα καθορισμένων παροχών. Η δυσκολία εμφανίζεται από τη στιγμή που ενώ οι μελλοντικές παροχές δεν μπορούν να εκτιμηθούν ακριβώς, ο εργοδότης θα πρέπει να τις καταβάλλει και συνεπώς η υποχρέωση θα πρέπει να αναγνωρισθεί στις οικονομικές καταστάσεις. Για την εκτίμηση των μελλοντικών υποχρεώσεων είναι απαραίτητο να γίνουν

αναλογιστικές παραδοχές. Οι πληρωτέες υποχρεώσεις σε μελλοντικά χρόνια θα πρέπει να εκτιμώνται με προεξόφληση στην παρούσα αξία τους. Στη περίπτωση που μεταβληθούν οι αναλογιστικές παραδοχές μπορεί να υπάρξουν και άρα θα πρέπει να αναγνωριστούν αναλογιστικές ζημιές ή κέρδη.

Αρχικά θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν αναλογιστικές παραδοχές ώστε να γίνει μια αξιόπιστη εκτίμηση του ποσού των μελλοντικών παροχών που οφείλονται στους εργαζόμενους, αυτές οι παραδοχές περιλαμβάνουν το ρυθμό ανακύκλωσης των εργαζομένων, τα ποσοστά θνησιμότητας μελλοντικές αυξήσεις μισθών κ.α. Προκειμένου οι επιχειρήσεις να εξασφαλίσουν αξιόπιστες εκτιμήσεις των υποχρεώσεων της απευθύνονται σε αναλογιστές οι οποίοι με τις κατάλληλες αναλογιστικές παραδοχές μπορούν να εκτιμήσουν τη παρούσα αξία των μελλοντικών υποχρεώσεων.

Αυτές οι μελλοντικές παροχές θα πρέπει να αποδίδονται σε υπηρεσίες που εκτελέστηκαν από εργαζόμενους στη τρέχουσα και σε προηγούμενες περιόδους χρησιμοποιώντας τη μέθοδο της προβλεπόμενης πιστωτικής μονάδας. Αυτό δίνει μια συνολική παρούσα αξία των μελλοντικών παροχών που προκύπτουν από περασμένες και τρέχουσες περιόδους. Το μέγεθος τυχόν αναλογιστικών κερδών ή ζημιών θα πρέπει να αναγνωρίζεται. Ταυτόχρονα εάν οι πληρωτέες παροχές σύμφωνα με το πρόγραμμα έχουν βελτιωθεί θα πρέπει να καθοριστεί επιπλέον κόστος που προκύπτει από προηγούμενες υπηρεσίες ή εάν οι πληρωτέες παροχές σύμφωνα με το πρόγραμμα έχουν μειωθεί ή ακυρωθεί θα πρέπει να καθοριστεί το κέρδος που προκύπτει.

Στον ισολογισμό το ποσό που αναγνωρίζεται ως μια υποχρέωση καθορισμένων παροχών θα πρέπει να είναι το παρακάτω σύνολο³¹:

- Η παρούσα αξία της καθορισμένης υποχρέωσης κατά την ημερομηνία δημοσίευσης του ισολογισμού.
- Πλέον ή μείον οποιαδήποτε αναλογιστικά κέρδη ή ζημιές που δεν έχουν αναγνωρισθεί.
- Μείον οποιοδήποτε κόστος προηγούμενης υπηρεσίας που δεν έχει ακόμα αναγνωρισθεί
- Μείον η εύλογη αξία των περιουσιακών στοιχείων των προγραμμάτων κατά την ημερομηνία δημοσίευσης τους ισολογισμού.

Εάν το άθροισμα είναι αρνητικό, δηλαδή υπάρχει κάποια απαίτηση θα πρέπει και αυτή να εμφανίζεται στον ισολογισμό.

³¹ Δ.Α.Π. 19 παραγ. 54

Στη κατάσταση αποτελεσμάτων θα πρέπει να αναγνωρίζεται στα έξοδα το παρακάτω άθροισμα³²:

- Το κόστος της παρούσας υπηρεσίας
- Τόκοι περιόδου
- Η αναμενόμενη απόδοση σε οποιαδήποτε προγράμματα στοιχείων ενεργητικού
- Κόστος υπηρεσίας του παρελθόντος
- Η επίδραση οποιονδήποτε περικοπών ή διακανονισμών.

Σχετικά με τις υπόλοιπες μακροπρόθεσμες παροχές σε εργαζόμενους, δώρα και συμμετοχικά κέρδη, πληρωτέα σε 12 μήνες ή περισσότερο από την ημερομηνία δημοσίευσης του ισολογισμού, το πρότυπο απαιτεί αυτές οι παροχές να αντιμετωπίζονται με τον ίδιο τρόπο όπως οι καθορισμένες παροχές μετά τη λήξη της απασχόλησης με δύο βασικές διαφορές:

1. Τα αναλογιστικά κέρδη ή ζημιές θα πρέπει να αναγνωρίζονται άμεσα
2. Το κόστος για προηγούμενες υπηρεσίες θα πρέπει να αναγνωρίζεται πλήρως και άμεσα.

Τέλος για τις παροχές που αφορούν τη λήξη της απασχόλησης εργαζομένων όπως είναι οι αποζημιώσεις για πρόωγη συνταξιοδότηση το πρότυπο επιβάλλει αυτά τα κόστη να αναγνωρίζονται ως μια υποχρέωση και έξοδο όταν η επιχείρηση αναγνωρίζει την υποχρέωση να καταβάλει μελλοντικά αυτές τις παροχές.

Δεν θα ήταν υπερβολή να υποστηρίξουμε ότι αυτό το πρότυπο εισήγαγε κάποιες αβεβαιότητες στις επιχειρήσεις οι οποίες μπορεί να οδηγήσουν σε σημαντικά κόστη. Οι αβεβαιότητες προέρχονται από την ανάγκη των επιχειρήσεων να υπολογίσουν τη παρούσα αξία μελλοντικών δεσμεύσεων, αυτό τις οδηγεί να προχωρήσουν σε μια σειρά αναλογιστικές παραδοχές, δημογραφικές και χρηματοοικονομικές, η αλλαγή των οποίων οδηγεί σε αναλογιστικά κέρδη και ζημιές. Από αυτή την άποψη η αρχή του δεδουλευμένου και οριστικού στηρίζεται σε εκτιμήσεις οι οποίες θα πρέπει να γίνονται «χωρίς προκατάληψη» και να βασίζονται στις «προσδοκίες της αγοράς». Δεν θα ήταν υπερβολή να υποστηρίξουμε ότι η λογιστική αντιμετώπιση που εισάγουν τα πρότυπα έχει αρκετά στοιχεία υποκειμενισμού και βασίζονται σε μεγάλο μέρος στις εκτιμήσεις της διοίκησης μιας επιχείρησης.

---

³² Δ.Λ.Π. 19 παραγ. 61

Η αλλαγή που προκάλεσε η εισαγωγή του προτύπου για τις παροχές σε εργαζομένους επέδρασε καταλυτικά στο χειρισμό διαφόρων θεμάτων. Ένα από αυτά είναι η αντιμετώπιση των δικαιωμάτων προαίρεσης (stock options). Συνήθως αυτά τα δικαιώματα δίνουν την ευκαιρία στα στελέχη των επιχειρήσεων να αποκτήσουν μετοχές σε τιμή χαμηλότερη από τη τρέχουσα ή την ονομαστική τιμή της. Στη περίπτωση της αύξησης κεφαλαίου το ποσό που προέκυπτε από τις νέες μετοχές αύξανε το μετοχικό κεφάλαιο ενώ η διαφορά μεταξύ της τιμής άσκησης και της ονομαστικής ή της τρέχουσας δεν καταχωρούνταν σε κάποιο κονδύλι. Αντίθετα με τη καθιέρωση των προτύπων το επιπλέον ποσό αναγνωρίζεται και επιβαρύνει τα έξοδα της επιχείρησης. Ουσιαστικά η «έκπτωση» που παρέχεται κατά την αγορά των μετοχών αντιμετωπίζεται ως παροχή της επιχείρησης προς τους εργαζόμενους για την οποία πρέπει να καταλογίσει τα ανάλογα έξοδα.

Αναμφισβήτητα τα πρότυπα άλλαξαν σε μεγάλο βαθμό τις οικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων. Ένα από τα πρότυπα που επηρέασε σε μεγάλο βαθμό ήταν το Δ.Λ.Π. 19 όπου, σύμφωνα με έρευνα της Grant Thornton για την πρώτη εφαρμογή των Δ.Λ.Π. τη χρήση 2004, αποτέλεσε το παράγοντα που επηρέασε αρνητικά στο μεγαλύτερο βαθμό τα ίδια κεφάλαια των επιχειρήσεων. Αυτό συνέβη γιατί οι επιχειρήσεις έπρεπε να αναγνωρίσουν υποχρεώσεις προς τους εργαζόμενους από προηγούμενες χρήσεις και τα ποσά που αναγνωρίζονταν επιβάρυναν τα ίδια κεφάλαια. Η τάση αυτή αντιστράφηκε στις επόμενες χρήσεις καθώς σε ανάλογες μελέτες από την ίδια εταιρεία οι υποχρεώσεις μειώνονται το 2006 κατά 6% (συνολικά εκ. € 4.194 από € 4.440) ενώ και την επόμενη χρονιά μειώνονται κατά 3%. Η μείωση οφείλεται στο γεγονός ότι οι επιχειρήσεις χρησιμοποίησαν τη πρόβλεψη που έκαναν κατά τη πρώτη εφαρμογή προκειμένου να αποζημιώσουν εργαζόμενους τους. Επιπλέον οι αλλαγές στο ασφαλιστικό σύστημα ανακούφισε πολλές επιχειρήσεις, κυρίως τραπεζικά ιδρύματα, από υποχρεώσεις προς τους εργαζόμενους.

9. Φορολογία (Δ.Λ.Π. 12)

Όπως έχουμε ήδη αναφέρει η καθιέρωση των διεθνών προτύπων άλλαξε πάρα πολλά τη λογιστική μεθοδολογία των επιχειρήσεων. Από αυτές τις αλλαγές δεν θα μπορούσε να μείνει ανεπηρέαστη η φορολογία με την οποία ασχολείται το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 12.

Το πρότυπο διαχωρίζει τη φορολογία σε δύο ομάδες³³:

- τρέχων φόρος
- αναβαλλόμενος φόρος.

Η αναγνώριση και απεικόνιση της τρέχουσας φορολογίας είναι απλή. Οποιοσδήποτε οφειλόμενος φόρος αναγνωρίζεται ως υποχρέωση, ενώ οποιοσδήποτε υπερβάλλον φόρος που πληρώθηκε στη τρέχουσα ή προηγούμενες περιόδους αναγνωρίζεται ως απαίτηση. Οι φορολογικοί συντελεστές που χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό της τρέχουσας φορολογίας είναι οι συντελεστές που ισχύουν τη μέρα κατάρτισης του ισολογισμού.

Η τρέχουσα φορολογία αναγνωρίζεται ως έξοδο ή ως εισόδημα και απεικονίζεται στη κατάσταση αποτελεσμάτων³⁴ εκτός από δύο περιπτώσεις:

- φόρος που προκύπτει από μια επιχειρηματική συνένωση
- φόρος που προκύπτει από μια συναλλαγή ή γεγονός που αναγνωρίζεται άμεσα στη καθαρή θέση.

Απαγορεύεται ο συμψηφισμός φορολογικών απαιτήσεων και υποχρεώσεων εκτός εάν ισχύουν συγκεκριμένες συνθήκες, όπως αυτές που περιγράφηκαν στο πλαίσιο κατάρτισης των οικονομικών καταστάσεων:

- η επιχείρηση έχει νόμιμο δικαίωμα να συμψηφίζει τα ποσά των απαιτήσεων και των υποχρεώσεων
- η επιχείρηση προτίθεται να τακτοποιήσει τα ποσά σε μια καθαρή βάση.

Η τομή που έφεραν τα διεθνή πρότυπα στα θέματα φορολογία αφορά την εισαγωγή του όρου «αναβαλλόμενη φορολογία» και την εφαρμογή ανάλογων λογιστικών μεθόδων.

Η βάση της αναγνώρισης της αναβαλλόμενης φορολογίας είναι η παραδοχή ότι τις περισσότερες φορές τα λογιστικά κέρδη μιας επιχείρησης διαφέρουν σημαντικά από τα φορολογικά, δηλαδή από τα κέρδη επί των οποίων υπολογίζεται η φορολογία εισοδήματος. Αυτό οφείλεται στην ύπαρξη δύο διαφορών:

- **Μόνιμες διαφορές**, αυτές οι διαφορές προκύπτουν όταν ορισμένα κονδύλια εισόδων ή εξόδων εξαιρούνται από τον υπολογισμό των φορολογητέων κερδών (π.χ. έξοδα διασκεδάσεως)

³³ Δ.Λ.Π. 12 παραγ. 5

³⁴ Δ.Λ.Π. 12 παραγ. 12 – 14 & 46

- **Προσωρινές διαφορές (timing differences)**, αυτές προκύπτουν όταν έσοδα ή έξοδα περιλαμβάνονται τόσο στα λογιστικά κέρδη όσο και στα φορολογικά αλλά όχι στην ίδια λογιστική περίοδο.

Ο αναβαλλόμενος φόρος είναι ο φόρος που αποδίδεται σε αυτές τις προσωρινές διαφορές. Εδώ θα πρέπει να τονίσουμε ότι ο αναβαλλόμενος φόρος είναι ένα καθαρά λογιστικό μέγεθος και δεν αντιπροσωπεύει πληρωτέους φόρους. Συνεπώς αποτελεί ένα μέγεθος που ακριβώς επειδή οφείλεται στον ετεροχρονισμό των προσωρινών διαφορών θα αναστραφεί σε επόμενη λογιστική χρήση.

Ο κανόνας αναφέρει ότι:

- **Οι φορολογητέες προσωρινές διαφορές** προκαλούν μια αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση³⁵.
- **Οι εκπεστές φορολογικές διαφορές** προκαλούν μια αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση³⁶.

Ως **φορολογητέες προσωρινές διαφορές** ορίζονται οι προσωρινές διαφορές που θα καταλήξουν σε φορολογητέα ποσά στο προσδιορισμό του φορολογητέου κέρδους (φορολογητέας ζημιάς) μελλοντικών περιόδων όταν το ποσό της απαίτησης ή της υποχρέωσης ανακτάται ή τακτοποιείται. Αντίθετα οι **εκπεστές φορολογικές διαφορές** ορίζονται ως οι προσωρινές διαφορές που θα καταλήξουν σε ποσά που είναι εκπεστέα στο προσδιορισμό του φορολογητέου κέρδους (φορολογικής ζημιάς) μελλοντικών περιόδων όταν το ποσό της απαίτησης ανακτάται ή τακτοποιείται.

Φορολογητέες προσωρινές διαφορές δημιουργούνται ενδεικτικά στις παρακάτω περιπτώσεις:

- **Έσοδα από τόκους** που λογιστικοποιήθηκαν σε δεδουλευμένη βάση αλλά φορολογούνται σε ταμειακή.
- **Αποσβέσεις** το ποσό των οποίων μπορεί να είναι διαφορετικό σε λογιστική βάση απ' ότι στη φορολογική βάση.
- **Κόστη ανάπτυξης** τα οποία έχουν κεφαλαιοποιηθεί και θα αποσβεστούν αλλά είχαν εκπέσει πλήρως από το φορολογητέο κέρδος στη περίοδο κατά την οποία προέκυψαν.
- **Προπληρωμένα έξοδα** τα οποία είχαν εκπέσει σε μία βάση μετρητών κατά τον προσδιορισμό του φορολογητέου κέρδους της τρέχουσας ή προηγούμενων περιόδων.

³⁵ Δ.Λ.Π. 12 παραγ. 15

³⁶ Δ.Λ.Π. 12 παραγ. 24

- **Τρέχουσες επενδύσεις ή χρηματοπιστωτικά μέσα** που αναγνωρίζονται στην εύλογη αξία.
- **Πάγια περιουσιακά στοιχεία που αναπροσαρμόζονται** αλλά καμία προσαρμογή δεν γίνεται για φορολογικούς σκοπούς.

Εξαίρεση από τον κανόνα αποτελούν οι φορολογητέες προσωρινές διαφορές των παρακάτω δύο περιπτώσεων, καθώς δεν προκαλούν αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις:

- Η διαφορά προκύπτει από την αρχική αναγνώριση της υπεραξίας.
- Η διαφορά προκύπτει κατά την αρχική αναγνώριση μιας απαίτησης ή μιας υποχρέωσης σε μια συναλλαγή η οποία δεν είναι επιχειρηματικός συνδυασμός και τη στιγμή της συναλλαγής δεν επηρεάζει ούτε το λογιστικό κέρδος ούτε το φορολογικό κέρδος.

Για τις εκπεστέες προσωρινές διαφορές οι οποίες προκαλούν μια αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση ισχύει ένας περιορισμός. Αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση πρέπει να αναγνωρίζεται όταν είναι πιθανό ότι θα υπάρξει διαθέσιμο φορολογητέο κέρδος έναντι του οποίου μπορεί να χρησιμοποιηθεί. Αυτός ο περιορισμός είναι συνεπής με την αρχή της συντηρητικότητας³⁷.

Το Δ.Λ.Π. 12 αναφέρει ότι υπάρχουν επαρκή φορολογητέα κέρδη, προκειμένου να αναγνωριστεί μια αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση όταν υπάρχουν επαρκείς φορολογητέες προσωρινές διαφορές που σχετίζονται με την ίδια φορολογική αρχή και την ίδια επιχείρηση.

Όταν δεν υπάρχουν επαρκείς φορολογητέες προσωρινές διαφορές είναι δυνατόν να αναγνωριστούν αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις αλλά μέχρι τα ακόλουθα σημεία:

- αναμένεται ότι η οικονομική οντότητα θα έχει επαρκή φορολογητέα κέρδη στην ίδια περίοδο όπως η αναστροφή των εκπεστέων προσωρινών διαφορών.
- ο φορολογικός σχεδιασμός της επιχείρησης επιτρέπει τη δημιουργία φορολογητέων κερδών σε κατάλληλες περιόδους

Ενδεικτικές περιπτώσεις που προκαλούν εκπεστέες προσωρινές διαφορές είναι οι παρακάτω:

- **Αποδοχές συνταξιοδότησης προσωπικού** οι οποίες εκπίπτουν από το λογιστικό κέρδος καθώς η υπηρεσία παρέχεται από τον υπάλληλο. Δεν εκπίπτουν από τον προσδιορισμό του φορολογητέου κέρδους μέχρι η

³⁷ Δ.Λ.Π. 12 παραγ. 27 - 28

επιχείρηση να πληρώσει είτε τις αποδοχές του υπαλλήλου είτε τις συνεισφορές σε κάποιο ταμείο.

- **Σωρευμένη απόσβεση** ενός παγίου μπορεί να είναι μεγαλύτερη στις οικονομικές καταστάσεις από αυτή που αναγνωρίζεται για φορολογικούς σκοπούς.
- **Η καθαρή πραγματοποιηθείσα αξία αποθεμάτων ή το ανακτήσιμο ποσό** ενός στοιχείου ιδιοκτησίας, εγκατάστασης ή εξοπλισμού μειώνεται και συνεπώς μειώνεται η αναπόσβεστη αξία του αλλά αυτή η μείωση αγνοείται για φορολογικούς σκοπούς μέχρι να πουληθεί το πάγιο.
- **Επενδύσεις ή χρηματοοικονομικά μέσα** που αποτιμώνται στην εύλογη αξία που είναι μικρότερη του κόστους αλλά δεν διενεργείται καμία ανάλογη προσαρμογή για φορολογικούς σκοπούς.

Οι ίδιες εξαιρέσεις που ισχύουν για τις φορολογικές προσωρινές διαφορές ισχύουν και για τις εκπεστέες φορολογικές διαφορές.

Για την επιμέτρηση των φορολογικών απαιτήσεων και υποχρεώσεων θα πρέπει να χρησιμοποιούνται οι φορολογικοί συντελεστές που αναμένεται να εφαρμοστούν στην περίοδο κατά την οποία θα τακτοποιηθεί η απαίτηση ή η υποχρέωση, λαμβάνοντας υπόψη τους φορολογικούς συντελεστές που έχουν θεσπιστεί ή ουσιαστικά θεσπιστεί, μέχρι την ημερομηνία του ισολογισμού. Η πρόνοια για τους φορολογικούς συντελεστές αποκτά ιδιαίτερη σπουδαιότητα για την ελληνική επιχειρηματική πραγματικότητα όπου οι φορολογικές συντελεστές μεταβάλλονται συχνά συνεπώς οι επιχειρήσεις πρέπει να γνωρίζουν ποιοι φορολογικές συντελεστές θα ισχύουν κατά την ημερομηνία διακανονισμού των υποχρεώσεων και των απαιτήσεων.

Όπως με τη τρέχουσα φορολογία έτσι και η αναβαλλόμενη πρέπει να αναγνωρίζεται ως έξοδο ή έσοδο στη κατάσταση αποτελεσμάτων. Φυσικά, υπάρχουν εξαιρέσεις από το κανόνα κι αυτές αφορούν που ο φόρος προκύπτει από τα παρακάτω γεγονότα:

- Αφορά μια συναλλαγή ή ένα γεγονός που αναγνωρίζεται απευθείας στη καθαρή θέση
- Αφορά μια επιχειρηματική συνένωση που είναι μια εξαγορά.

Τα ποσά που απεικονίζονται στη κατάσταση αποτελεσμάτων για την αναβαλλόμενη φορολογία θα αποτελούνται από δύο συστατικά:

- Αναβαλλόμενη φορολογία που σχετίζεται με προσωρινές διαφορές

- Προσαρμογές που σχετίζονται με αλλαγές στο αναπόσβεστο ποσό των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων / υποχρεώσεων π.χ. μεταβολές σε φορολογικούς συντελεστές.

Η αναβαλλόμενη φορολογία πρέπει να αναγνωρίζεται απευθείας στη καθαρή θέση αν ο φόρος σχετίζεται με κονδύλια που επίσης χρεώθηκαν / πιστώθηκαν στη καθαρή θέση. Τέτοιες περιπτώσεις μπορεί να αφορούν:

- Αναπροσαρμογές ιδιοκτησίας, εγκαταστάσεων, εξοπλισμών
- Μια μεταβολή στη λογιστική πολιτική (που εφαρμόζεται αναδρομικά) ή διόρθωση ενός λάθους.

Η εφαρμογή των διεθνών προτύπων άλλαξε ριζικά τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζονταν η φορολογία. Η εισαγωγή της αναβαλλόμενης φορολογίας δυσκόλεψε τις επιχειρήσεις καθώς ήταν ένα μέγεθος το οποίο δεν προβλέπονταν στις ελληνικές λογιστικές αρχές. Ωστόσο οι επιχειρήσεις έπρεπε να εντοπίσουν τις λογιστικές και φορολογικές βάσεις, να βρουν τις διαφορές, να χαρακτηρίσουν τις διαφορές ως μόνιμες ή προσωρινές, για τις προσωρινές έπρεπε να αναγνωρίσουν εάν προέκυπτε αναβαλλόμενη απαίτηση ή υποχρέωση και να εκτιμήσουν το χρόνο διακανονισμού τους για να υπολογίσουν το ποσό της αναβαλλόμενης φορολογίας με βάση το ποσοστό την ημερομηνία διακανονισμού. Σε σχέση με Ε.Γ.Λ.Σ. που προέβλεπε το φόρο εισοδήματος ως ένα «εταιρικό βάρος» το οποίο παρακρατούνταν από τα ετήσια κέρδη και αποδίδονταν στην εφορία η παραπάνω διαδικασία άλλαξε σημαντικά την λογιστική αντιμετώπιση του φόρου.

Ωστόσο, ούτε οι φορολογικές αρχές φαίνεται να ήταν έτοιμες για μια τέτοια αλλαγή, είναι χαρακτηριστικό ότι σε έρευνα του πανεπιστημίου Αθηνών λογιστές και ελεγκτές αναγνώριζαν ότι ούτε η φορολογική νομοθεσία είχε προσαρμοστεί πλήρως στην εφαρμογή των διεθνών προτύπων ούτε οι φορολογικοί ελεγκτές είχαν ενημερωθεί επαρκώς για την εισαγωγή των Δ.Λ.Π. Χαρακτηριστικό της εσπευσμένης εισαγωγής των διεθνών προτύπων και της καθυστέρησης της προσαρμογής της φορολογικής νομοθεσίας αποτελεί το γεγονός ότι άλλα αναγνωρίζονται ως λογιστικά κέρδη χρήσης και άλλα αναγνωρίζονται ως φορολογικά κέρδη χρήσης. Τα πρώτα υπολογίζονται με βάση τα διεθνή πρότυπα χρηματοοικονομικής πληροφόρησης τα τελευταία με βάση τις διατάξεις της φορολογικής νομοθεσίας έτσι όπως αυτή διαμορφώθηκε με την εφαρμογή του Ελληνικού Γενικού Λογιστικού Σχεδίου.

Ωστόσο η μεταβολή από την εφαρμογή του Δ.Λ.Π. 12 επηρέασε σημαντικά τα αποτελέσματα χρήσης κατά τη πρώτη εφαρμογή των διεθνών προτύπων. Πιο συγκεκριμένα σύμφωνα με μελέτη της ελεγκτικής εταιρείας Grant Thornton η αναγνώριση των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων, υποχρεώσεων και οι προβλέψεις για διαφορές φορολογικού ελέγχου ήταν ο παράγοντας που επηρέασε περισσότερο αρνητικά τα αποτελέσματα χρήση του 2004.

10. Πάγια περιουσιακά στοιχεία (Δ.Λ.Π. 16 – 38)

Ένα από τα πιο σημαντικά στοιχεία μιας επιχείρησης είναι η περιουσία της έτσι όπως αυτή αποτυπώνεται στις οικονομικές της καταστάσεις. Σημαντικές ήταν οι μεταβολές στην απεικόνιση των πάγιων περιουσιακών στοιχείων των επιχειρήσεων και κυρίως των άυλων περιουσιακών στοιχείων. Αυτό ήταν αποτέλεσμα της μη αναγνώρισης, όπως θα δούμε παρακάτω, μεγάλων κατηγοριών ασώματων ακινητοποιήσεων τα οποία αναγνωρίζονταν από τις ελληνικές λογιστικές αρχές.

Αναφορικά με τα ενσώματα περιουσιακά στοιχεία τα διεθνή πρότυπα ορίζουν ως τέτοια τα στοιχεία που κατέχονται για χρήση στη παραγωγή ή παροχή αγαθών ή υπηρεσιών, για εκμίσθωση σε άλλους ή για διοικητικούς σκοπούς και ταυτόχρονα αναμένεται να χρησιμοποιηθούν για περισσότερο από μια λογιστική χρήση³⁸. Από αυτή τη κατηγορία τα πρότυπα εξαιρούν τις ενσώματες ακινητοποιήσεις που κατέχονται για πώληση, οι οποίες καλύπτονται από το Δ.Π.Χ.Π. 5, βιολογικά περιουσιακά στοιχεία που συνδέονται με γεωργική δραστηριότητα, Δ.Λ.Π., 41 και μεταλλευτικά δικαιώματα και μεταλλευτικά αποθέματα, Δ.Π.Χ.Π. 6 «Έρευνα και αξιολόγηση ορυκτών πόρων».

Για να αναγνωρισθεί ένα στοιχείο, δηλαδή για να καταχωρηθεί ένα στοιχείο στα ενσώματα πάγια πρέπει να εκπληρώνει δύο προϋποθέσεις:

- Είναι πιθανό ότι θα εισρεύσουν μελλοντικά οικονομικά οφέλη από αυτό
- Το κόστος μπορεί να εκτιμηθεί αξιόπιστα

Η δεύτερη προϋπόθεση συναντάται και στα ελληνικά πρότυπα, αλλά η πρώτη δεν ορίζονταν ρητά στο ελληνικό γενικό λογιστικό σχέδιο. Βέβαια το Ε.Γ.Λ.Σ. όριζε ότι ένα ενσώματο στοιχείο θα χρησιμοποιηθεί στη παραγωγική διαδικασία χωρίς ωστόσο να υποβάλλει την επιχείρηση στη προσπάθεια εκτίμησης μελλοντικών οικονομικών ωφελειών από τη χρήση. Θα μπορούσαμε να υποστηρίξουμε ότι τα

---

³⁸ Δ.Λ.Π. 16 παραγ. 9

διεθνή πρότυπα θέτουν ένα πιο αυστηρό πλαίσιο προκειμένου να μην εμφανίζονται μεγέθη που δεν απεικονίζουν τη πραγματική εικόνα της επιχείρησης.

Η εκτίμηση των μελλοντικών οικονομικών ωφελειών πρέπει να γίνεται κατά την απόκτηση του στοιχείου. Παράλληλα, και εδώ θα πρέπει να σημειώσουμε ακόμα μία μεγάλη διαφορά σε σχέση με τις ελληνικές λογιστικές αρχές. η επιχείρηση πρέπει να έχει τη βεβαιότητα ότι όλα τα οφέλη και οι κίνδυνοι έχουν μεταβιβαστεί σε αυτή προκειμένου να αναγνωρίσει αυτό το στοιχείο.

Το παραπάνω κριτήριο προκάλεσε μια μεγάλη αλλαγή στις μισθώσεις, όπως είδαμε και στο σχετικό πρότυπο. Επιχειρήσεις οι οποίες μίσθωναν εξοπλισμό και άλλα ενσώματα στοιχεία μέσω των συμβάσεων τους είχαν αποδεχτεί όλα τα οφέλη και τους κινδύνους από αυτά τα στοιχεία. Ενώ με τις ελληνικές λογιστικές αρχές καταχωρούσαν το μίσθωμα στα έξοδα με τη καθιέρωση των διεθνών προτύπων αναγνώρισαν αυτές τις μισθώσεις ως χρηματοδοτικές και καταχώρησαν αυτά τα στοιχεία στα ενσώματα περιουσιακά στοιχεία και υπολόγιζαν αποσβέσεις γι αυτά.

Σχετικά με την αποτίμηση του κόστους κτήσης αυτό είτε προσδιορίζεται από το τιμολογούμενο ποσό πλέον των δαπανών που σχετίζονται άμεσα με τη συναλλαγή είτε στη περίπτωση των ιδιοκατασκευαζόμενων περιουσιακών στοιχείων από την άθροιση των όλων των κοστολογικών μεγεθών που χρησιμοποιήθηκαν για τη κατασκευή του.

Για την αρχική επιμέτρηση ένα περιουσιακό στοιχείο η αξία του ανταλλάγματος που δόθηκε και οι άμεσες δαπάνες για την ολοκλήρωση της συναλλαγής. Στις άμεσες δαπάνες περιλαμβάνονται δασμοί και φόροι (χαρτόσημο, τελωνειακοί δασμοί κ.α.), δαπάνες που είναι απαραίτητες προκειμένου να έρθει το στοιχείο σε κατάσταση λειτουργίας (κόστος παραλαβής και μεταφοράς, κόστος προετοιμασίας του χώρου εγκατάστασης, κόστος εγκατάστασης κ.α.). Σε αυτή τη κατηγορία δεν συμπεριλαμβάνονται κόστη που αφορούν το άνοιγμα μιας νέας μονάδας, τη παρουσίαση ενός προϊόντος, διοικητικά και άλλα λειτουργικά κόστη³⁹.

Κατά τη μεταγενέστερη αποτίμηση προβλέπονται δύο μέθοδοι αποτίμησης⁴⁰:

1. Βασικός λογιστικός χειρισμός: Μοντέλο κόστους κτήσης, όπου τα ενσώματα περιουσιακά στοιχεία αποτιμώνται στο κόστος κτήσης μείον τις σωρευμένες αποσβέσεις και κάθε πιθανή σωρευμένη ζημιά απομείωσης που έχουν υποστεί.

³⁹ Δ.Λ.Π. 16 παραγ. 15 - 28

⁴⁰ Δ.Λ.Π. 16 παραγ. 29 - 42

2. Εναλλακτικός χειρισμός: Μοντέλο αναπροσαρμογής, όπου τα ενσώματα περιουσιακά στοιχεία αποτιμούνται στην αναπροσαρμοσμένη αξία η οποία είναι η εύλογη αξία στην ημερομηνία αναπροσαρμογής μείον τις μεταγενέστερες σωρευμένες αποσβέσεις και πιθανές ζημιές απομείωσης.

Για την υιοθέτηση του δεύτερου μοντέλου απαιτείται η εύλογη αξία να μπορεί να προσδιοριστεί βάσιμα και συνίσταται να προσδιορίζεται από εξειδικευμένους επαγγελματίες. Επιπλέον απαιτείται το ίδιο μοντέλο να εφαρμόζεται για ολόκληρη τη κατηγορία των παγίων που ανήκει το πάγιο στο οποίο εφαρμόστηκε.

Από την αναπροσαρμογή της αξίας δημιουργείται «αποθεματικό αναπροσαρμογής» στα ίδια κεφάλαια, εκτός εάν η αναπροσαρμογή αναστρέφει προηγούμενη ζημιά απομείωσης οπότε μεταφέρεται στα αποτελέσματα χρήσης. Εάν κατά το παραλθόν έχει δημιουργηθεί αποθεματικό επανεκτίμησης και προκύψει ζημιά απομείωσης τότε αυτή συμψηφίζει το αρχικό αποθεματικό διαφορετικά μεταφέρεται στα αποτελέσματα χρήσης.

Σχετικά με τις αποσβέσεις το πρότυπο χωρίς να επιβάλλει συγκεκριμένη μέθοδο αλλά απαιτώντας συνέπεια στη μέθοδο που θα επιλεγθεί δίνει την δυνατότητα στις επιχειρήσεις να επιλέξουν μεταξύ των:

- Σταθερή μέθοδο απόσβεσης
- Μέθοδος του φθίνοντος υπολοίπου
- Μέθοδος της μονάδας παραγωγής.

Μέχρι τη καθιέρωση των διεθνών προτύπων οι επιχειρήσεις υπολόγιζαν τις ετήσιες αποσβέσεις βάση των ποσοστών που όριζαν η ελληνική νομοθεσία. Με τη καθιέρωση των νέων προτύπων δόθηκε η δυνατότητα στις επιχειρήσεις να καθορίζουν αυτές την ωφέλιμη διάρκεια ζωής των παγίων, βάση βάσιμης εκτίμησης του χρόνου χρήσης τους. Οι επιχειρήσεις διαφοροποίησαν τα έτη ωφέλιμης ζωής με αποτέλεσμα να υπολογίζουν αποσβέσεις με διαφορετικό ποσοστό από αυτό που προέβλεπαν οι ελληνικές αρχές. Συνέπεια των παραπάνω ενεργειών ήταν οι διαφοροποίηση των αποσβέσεων που αναγνωρίζονταν λογιστικά με αυτές που αναγνωρίζονται φορολογικά. Αυτές οι ενέργειες διαφοροποιούν το λογιστικό από το φορολογικό αποτέλεσμα δημιουργώντας αναβαλλόμενη φορολογία.

Παρά τις αλλαγές στα ενσώματα πάγια η μεγαλύτερη αλλαγή εξαιτίας της καθιέρωσης των διεθνών προτύπων συντελέστηκε στις άυλες ακινητοποιήσεις. Κατά τη περίοδο ισχύς των ελληνικών λογιστικών αρχών οι επιχειρήσεις είχαν τη δυνατότητα να εγγράφουν στις άυλες ακινητοποιήσεις έξοδα που πληρούσαν

ορισμένες προϋποθέσεις. Η ωφέλεια από αυτόν τον χειρισμό ήταν ότι δεν καταχωρούνταν στα αποτελέσματα χρήσης τα παραπάνω έξοδα τη χρήση που πραγματοποιούνταν, αλλά δίνονταν η ευκαιρία να αποσβεστούν μέσα σε μια πενταετία. Τέτοια έξοδα ήταν τα έξοδα ίδρυσης και εγκατάστασης, δαπάνες αναδιοργάνωσης, έξοδα αύξησης μετοχικού κεφαλαίου και άλλες δαπάνες οι οποίες αντιμετωπίζονταν ως έξοδα πολυετούς απόσβεσης. Η καθιέρωση των διεθνών προτύπων μετέβαλλε ριζικά την αντιμετώπιση όλων των παραπάνω εξόδων.

Το Δ.Λ.Π. 38 αναγνωρίζει ως άυλα περιουσιακά στοιχεία αναγνωρίσιμα μη χρηματικά περιουσιακά στοιχεία χωρίς φυσική υπόσταση. Ως περιουσιακό στοιχείο αναγνωρίζεται ένας πόρος που ελέγχεται από την επιχείρηση, ως αποτέλεσμα πράξεων του παρελθόντος (μια αγορά) και αναμένεται να εισρεύσουν στην επιχείρηση μελλοντικά οικονομικά οφέλη.

Για την εφαρμογή του προτύπου είναι απαραίτητο να οριστεί η έννοια της ενεργούς αγοράς, σύμφωνα με το πρότυπο ενεργός αγορά ικανοποιεί τις παρακάτω συνθήκες:

- τα στοιχεία που είναι αντικείμενο εμπορίου στην αγορά είναι ομοιογενή
- υπάρχουν πρόθυμοι αγοραστές και πωλητές
- οι τιμές είναι διαθέσιμες στο κοινό.

Ένα κρίσιμο σημείο για την εφαρμογή του προτύπου είναι ποια στοιχεία εμπίπτουν στις διατάξεις του προτύπου. Πιο συγκεκριμένα εάν ένα στοιχείο έχει και φυσική υπόσταση και άυλα στοιχεία προκύπτει θέμα αντιμετώπισης του, για παράδειγμα ηλεκτρονικοί υπολογιστές που περιλαμβάνουν λογισμικό. Σύμφωνα με το πρότυπο η επιχείρηση πρέπει να αξιολογήσει πιο στοιχείο είναι το κυρίαρχο και να το αντιμετωπίσει ανάλογα. Στο παράδειγμα μας εάν το λογισμικό είναι αναπόσπαστο από τον υπολογιστή, δηλαδή χωρίς αυτό ο τελευταίος δεν μπορεί να λειτουργήσει τότε θα πρέπει να αντιμετωπίζεται ως ενσώματο περιουσιακό στοιχείο, εάν ισχύει το αντίθετο τότε το λογισμικό θα πρέπει να αντιμετωπίζεται ως άυλο περιουσιακό στοιχείο. Σίγουρα το πρότυπο εξαιρεί τις παρακάτω περιπτώσεις από τα άυλα περιουσιακά στοιχεία:

- χρηματοπιστωτικά μέσα
- μεταλλευτικά δικαιώματα
- υπεραξία
- επενδύσεις σε επιχειρήσεις

Τελικά για να αναγνωρισθεί ένα στοιχείο ως άυλο περιουσιακό στοιχείο θα πρέπει να έχει τα εξής χαρακτηριστικά:

- να είναι αναγνωρίσιμο
- να το ελέγχει η επιχείρηση
- να αναμένονται οικονομικά οφέλη από τη χρήση του.

Αναγνωρίσιμο είναι ένα περιουσιακό στοιχείο το οποίο μπορεί να διαχωριστεί από την υπόλοιπη επιχείρηση και να πουληθεί ή να προκύπτει από συμβατικά ή άλλα νομικά δικαιώματα ανεξάρτητα από το εάν τα δικαιώματα είναι μεταβιβάσιμα ή μπορούν να διαχωριστούν από την επιχείρηση.

Έλεγχος σε ένα περιουσιακό στοιχείο έχει μια επιχείρηση όταν έχει τη δύναμη να λαμβάνει μελλοντικά οικονομικά οφέλη από αυτό και έχει τη δυνατότητα να απαγορεύει τη πρόσβαση όλων σε αυτά τα οφέλη.

Στα μελλοντικά οικονομικά οφέλη περιλαμβάνονται τα έσοδα από τη πώληση αγαθών ή υπηρεσιών, εξοικονόμηση κόστους και άλλα οφέλη που προέρχονται από τη χρήση του στοιχείου.

Η υπεραξία δεν ανήκει στα άυλα περιουσιακά στοιχεία καθώς αντιπροσωπεύει μία πληρωμή για την απόκτηση μελλοντικών οικονομικών ωφελειών από περιουσιακό στοιχείο που δεν είναι δυνατό να προσδιοριστούν μεμονωμένα και να αναγνωριστούν ξεχωριστά.

Ένα στοιχείο αναγνωρίζεται ως άυλο περιουσιακό στοιχείο όταν πληροί τα παραπάνω κριτήρια και επιπλέον:

- μελλοντικά οικονομικά οφέλη αναμένονται να εισρεύσουν στην επιχείρηση
- και το κόστος κτήσης του μπορεί να αποτιμηθεί αξιόπιστα.

Υπάρχουν πέντε περιπτώσεις απόκτησης άυλου περιουσιακού στοιχείου:

1. Αυτοτελής απόκτηση στα πλαίσια μιας αγοράς. Σε αυτή τη περίπτωση στο κόστος κτήσης περιλαμβάνονται η τιμή αγοράς, εισαγωγικοί δασμοί και μη επιστρεπτέοι φόροι, αφαιρούνται οι εκπτώσεις και άλλες μειώσεις τιμής και τέλος προστίθεται κάθε κόστος απαραίτητο για τη προετοιμασία του στοιχείου για παράδοση. Κόστη που πραγματοποιούνται αφότου το στοιχείο έχει έλθει σε κατάσταση λειτουργίας δεν κεφαλαιοποιούνται.
2. Απόκτηση μέσω μιας επιχειρηματικής συνένωσης. Ένα άυλο περιουσιακό στοιχείο που αποκτάται από μια τέτοια συναλλαγή αποτιμάται στην εύλογη αξία του κατά την ημέρα της συναλλαγής ανεξάρτητα εάν αυτό το στοιχείο

είχε αναγνωριστεί από την αποκτώμενη επιχείρηση στις οικονομικές της καταστάσεις.

3. Απόκτηση μέσω κρατικής επιχορήγησης. Σε αυτή τη περίπτωση η επιχείρηση μπορεί να αναγνωρίσει το άυλο στοιχείο και την επιχορήγηση στην εύλογη αξία τους ή σε ένα συμβολικό ποσό πλέον τα άμεσα αποδοτέα έξοδα.
4. Απόκτηση μέσω ανταλλαγής. Εάν η ανταλλαγή γίνεται με μη χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία το άυλο περιουσιακό στοιχείο αποτιμάται στην εύλογη αξία του την ημέρα της ανταλλαγής, εκτός εάν:
  - η συναλλαγή ανταλλαγής στερείται εμπορικής ουσίας ή
  - δεν μπορεί να υπολογιστεί αξιόπιστα η εύλογη αξία ούτε του περιουσιακού στοιχείου που αποκτήθηκε ούτε αυτού που παραχωρήθηκε.
5. Εσωτερική ανάπτυξη. Καθώς προκύπτουν επιπλέον προβλήματα για την αναγνώριση ενός άυλου περιουσιακού στοιχείου που δημιουργείται από την ίδια την επιχείρηση το πρότυπο θέτει επιπλέον κριτήρια και συνθήκες για την αναγνώριση του. Το πρότυπο διαχωρίζει τις δαπάνες σε δύο φάσεις, στη φάση έρευνας και στη φάση ανάπτυξης. Στη πρώτη φάση όλες οι δαπάνες αναγνωρίζονται στα έξοδα καθώς η επιχείρηση δεν μπορεί να αποδείξει ότι το στοιχείο θα αποφέρει μελλοντικά οικονομικά οφέλη. Στη δεύτερη φάση όλες οι δαπάνες κεφαλαιοποιούνται όταν η επιχείρηση έχει τη δυνατότητα να αποδείξει ότι:
  - την τεχνική της δυνατότητα και τη πρόθεση της να ολοκληρώσει το άυλο πάγιο στοιχείο
  - την ικανότητα της να το χρησιμοποιήσει ή να το πουλήσει
  - ότι το στοιχείο θα αποφέρει μελλοντικά οικονομικά οφέλη
  - τη διαθεσιμότητα τεχνικών, οικονομικών και άλλων πόρων για να ολοκληρώσει την ανάπτυξη
  - την ικανότητα της να αποτιμά αξιόπιστα τις δαπάνες που γίνονται για αυτό στη διάρκεια της ανάπτυξης του.

Εσωτερικά δημιουργούμενα σήματα, τίτλοι εφημερίδων, τίτλοι εκδόσεων και πελατολόγια δεν αναγνωρίζονται στα άυλα περιουσιακά στοιχεία. Επιπλέον δεν αναγνωρίζεται ως άυλο περιουσιακό στοιχείο η εσωτερικά δημιουργούμενη υπεραξία γιατί:

- δεν διαχωρίζεται ούτε προκύπτει από συμβατικά ή άλλα νομικά δικαιώματα που ελέγχονται από την επιχείρηση.

- δεν ικανοποιείται το κριτήριο για αξιόπιστη μέτρηση του κόστους κτήσης της.

Κατά τη μεταγενέστερη αποτίμηση το πρότυπο προτείνει είτε το μοντέλο κόστους είτε το μοντέλο της εύλογης αξίας.

Σύμφωνα με το πρώτο μοντέλο το στοιχείο απεικονίζεται στο κόστος κτήσης μείον κάθε σωρευμένη απόσβεση και κάθε σωρευμένη ζημιά απομείωσης.

Σύμφωνα με το μοντέλο της εύλογης αξίας το άυλο στοιχείο θα απεικονίζεται στην εύλογη αξία μείον κάθε μεταγενέστερη σωρευμένη απόσβεση και πιθανή ζημιά απομείωσης. Η εύλογη αξία θα πρέπει να προσδιορίζεται με αναφορά σε μία ενεργό αγορά, εάν δεν υπάρχει τότε δεν επιτρέπεται η υιοθέτηση του μοντέλου. Όταν η λογιστική αξία ενός περιουσιακού στοιχείου αυξάνεται ως αποτέλεσμα της αναπροσαρμογής τότε η αύξηση πιστώνεται στη καθαρή θέση ως αποθεματικό αναπροσαρμογής ή θα αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα κατά την έκταση που αναστρέφει μία προηγούμενη υποτίμηση του ίδιου περιουσιακού στοιχείου η οποία είχε αναγνωρισθεί στα αποτελέσματα. Εάν η λογιστική αξία μειώνεται τότε η μείωση θα πρέπει να αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα ή στη καθαρή θέση στο πλεόνασμα αναπροσαρμογής με την προϋπόθεση ότι υπάρχει πιστωτικό υπόλοιπο σε σχέση με το συγκεκριμένο περιουσιακό στοιχείο.

Τα άυλα περιουσιακά στοιχεία όπως και τα ενσώματα θα πρέπει να αποσβένονται. Η απόσβεση τους εξαρτάται από την ωφέλιμη ζωή τους, την υπολειμματική τους αξία και τη μέθοδο απόσβεσης. Οι κανόνες απόσβεσης των άυλων περιουσιακών στοιχείων με ορισμένη διάρκεια ζωής είναι οι εξής:

- η αποσβεστέα αξία του στοιχείου κατανέμεται συστηματικά κατά τη διάρκεια ωφέλιμης ζωής του στοιχείου.
- η απόσβεση αρχίζει όταν το περιουσιακό στοιχείο καθίσταται διαθέσιμο προς χρήση
- η απόσβεση διακόπτεται στη νωρίτερη ημερομηνία μεταξύ της ημερομηνίας που το περιουσιακό στοιχείο κατατάσσεται ως διαθέσιμο προς πώληση και της ημερομηνίας που το στοιχείο διαγράφεται
- η μέθοδος απόσβεσης θα αντικατοπτρίζει το ρυθμό με τον οποίο τα μελλοντικά οικονομικά οφέλη αναμένεται να αναλωθούν
- οι αποδεκτές μέθοδοι περιλαμβάνουν τη σταθερή μέθοδο, τη μέθοδο του φθίνοντος υπολοίπου και τη μέθοδο της μονάδας παραγωγής

Τα άυλα περιουσιακά στοιχεία με απροσδιόριστη διάρκεια ζωής δεν αποσβένονται. Ωστόσο σύμφωνα με το Δ.Λ.Π. 36, απαιτείται να εξετάζονται για απομείωση συγκρίνοντας τα ανακτήσιμα ποσά τους με τη λογιστική τους αξία. Η εξέταση γίνεται σε ετήσια βάση και όταν υπάρχει ένδειξη ότι το στοιχείο μπορεί να έχει υποστεί απομείωση αξίας. Η υπολειμματική αξία ενός άυλου περιουσιακού στοιχείου με ορισμένη ωφέλιμη διάρκεια ζωής θα εκτιμάται ότι είναι μηδενική εκτός εάν:

- υπάρχει μια δέσμευση τρίτου μέρους να αγοράσει το στοιχείο στο τέλος της ωφέλιμης ζωής
- υπάρχει ενεργός αγορά για το στοιχείο και η υπολειμματική αξία του μπορεί να υπολογιστεί με παραπομπή σε αυτήν ενώ ταυτόχρονα πιθανολογείται ότι τέτοια αγορά θα υπάρχει και στο τέλος της ωφέλιμης ζωής του.

Για τις μεταβολές στην υπολειμματική αξία του στοιχείου χρησιμοποιούνται οι οδηγίες του Δ.Λ.Π. 8 Λογιστικές πολιτικές, Μεταβολές των Λογιστικών Εκτιμήσεων και Λάθη και αντιμετωπίζεται ως μεταβολή λογιστικής εκτίμησης.

Από τα παραπάνω γίνεται κατανοητή η μεγάλη αλλαγή που προκάλεσαν τα διεθνή πρότυπα στο τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζονται τα περιουσιακά στοιχεία μιας επιχείρησης ενσώματα και άυλα. Από τις παραπάνω προϋποθέσεις γίνεται φανερό ότι μεγάλο μέρος των δαπανών που κεφαλαιοποιούνταν σύμφωνα με τις ελληνικές λογιστικές αρχές πλέον δεν μπορούσαν να καταχωρούνται στα άυλα πάγια και να αποσβένονται. Κατά τη μετάβαση από το ελληνικό γενικό λογιστικό σχέδιο στις διεθνείς λογιστικές αρχές το σύνολο των κεφαλαιοποιημένων δαπανών που είχαν αναγνωριστεί στο παρελθόν ως έξοδα πολυετούς απόσβεσης (δαπάνες ίδρυσης και εγκατάστασης κ.λ.π.) αφαιρέθηκαν από τη καθαρή θέση των επιχειρήσεων ενώ οι μεταγενέστερες τέτοιου είδους δαπάνες αντιμετωπίζονταν ως έξοδο. Κατά τη πρώτη εφαρμογή των Δ.Λ.Π. το 2004 η διαγραφή των εξόδων ίδρυσης και εγκατάστασης καθώς και ασώματων ακινητοποιήσεων που δεν πληρούσαν τα κριτήρια αναγνώρισης επιβάρυνε τα αποτελέσματα της χρήσης των εισηγμένων επιχειρήσεων κατά 269 εκατ. ευρώ.

Στην αντίθετη κατεύθυνση κινήθηκαν οι επιπτώσεις από την εφαρμογή των αρχών των ενσώματων ακινητοποιήσεων. Οι επιχειρήσεις επανεξετάζοντας την ωφέλιμη διάρκεια ζωής των επανυπολόγισαν τις αποσβέσεις με βάση νέους συντελεστές μειώνοντας τις αποσβέσεις που επιβάρυναν τα αποτελέσματα της χρήσης.

11. Προβλέψεις – Ενδεχόμενες υποχρεώσεις & Ενδεχόμενα περιουσιακά στοιχεία (Δ.Λ.Π. 37)

Ένα από τα τελευταία σημεία της εργασίας μας επιλέξαμε το πρότυπο Δ.Λ.Π. 37 το οποίο καθορίζει τους κανόνες που θα πρέπει να εφαρμόζει μια επιχείρηση προκειμένου να αξιολογήσει μια επιχείρηση εάν πρέπει να αναγνωρίσει στις οικονομικές της καταστάσεις μια πρόβλεψη.

Ακολουθώντας τις ελληνικές λογιστικές αρχές οι επιχειρήσεις εξαντλούνταν στην αναγνώριση προβλέψεων που αφορούσαν την αποχώρηση προσωπικού λόγω συνταξιοδότησης και τους επισφαλείς πελάτες. Σπάνια αναγνώριζε προβλέψεις για άλλα γεγονότα καθώς οι προβλέψεις επιβάρυναν τα αποτελέσματα. Ωστόσο η καθιέρωση των διεθνών λογιστικών αρχών άλλαξε του κανόνες βάσει των οποίων μια επιχείρηση πρέπει να αναγνωρίζει μία πρόβλεψη στις οικονομικές της καταστάσεις.

Κατ' αρχάς θα πρέπει να αναφέρουμε ότι στο πεδίο εφαρμογής του προτύπου δεν συμπεριλαμβάνονται:

- χρηματοπιστωτικά μέσα (Δ.Λ.Π. 39)
- συμβάσεις κατασκευής (Δ.Λ.Π. 11)
- φόροι εισοδήματος (Δ.Λ.Π. 12)
- μισθώσεις (Δ.Λ.Π. 17)
- παροχές σε εργαζομένους (Δ.Λ.Π. 19)
- ασφαλιστήρια συμβόλαια (Δ.Π.Χ.Π. 4)

Ορίζοντας τις προβλέψεις το πρότυπο αναφέρει ότι είναι μια υποχρέωση αβέβαιου χρόνου και ποσού. Ενώ υποχρέωση είναι μια παρούσα δέσμευση που προκύπτει από γεγονότα του παρελθόντος, ο διακανονισμός της οποίας αναμένεται να προκαλέσει μια εκροή πόρων που ενσωματώνουν οικονομικά οφέλη.

Η διαφορά μεταξύ πρόβλεψης και υποχρέωσης είναι ότι η πρώτη περιλαμβάνει μια αβεβαιότητα ως προς το χρόνο και το ποσό έχει όμως τα ίδια αποτελέσματα.

Ενδεχόμενη υποχρέωση είναι:

- μια πιθανή υποχρέωση που προκύπτει από γεγονότα του παρελθόντος η οποία θα επιβεβαιωθεί μόνο από τη πραγματοποίηση ή μη ενός ή περισσότερων αβέβαιων μελλοντικών γεγονότων, που δεν εμπίπτουν ολοκληρωτικά στον έλεγχο της επιχείρησης

- μια υποχρέωση που προκύπτει από γεγονότα του παρελθόντος η οποία δεν αναγνωρίζεται γιατί δεν είναι πιθανή μια εκροή πόρων που ενσωματώνουν οικονομικά οφέλη, θα απαιτηθεί για να διακανονιστεί η υποχρέωση ή το ποσό της δέσμευσης δεν μπορεί να επιμετρηθεί με αξιοπιστία.

Η διαφορά μεταξύ υποχρέωσης και ενδεχόμενης υποχρέωσης είναι η αβεβαιότητα ως προς το αποτέλεσμα ή η αδυναμία εκτίμησης της υποχρέωσης.

Ως νομική υποχρέωση το πρότυπο ορίζει μια δέσμευση που προέρχεται από μια σύμβαση, την νομοθεσία ή από την εφαρμογή του νόμου. Αντίθετα τεκμαιρόμενη υποχρέωση είναι μια δέσμευση που προέρχεται από τις πράξεις της επιχείρησης όπως μια καθιερωμένη πρακτική ή από δημοσιευμένες πολιτικές ή από μια επαρκώς καθορισμένη τρέχουσα δήλωση η επιχείρηση έχει δείξει τη πρόθεση της σε τρίτα μέρη να αποδεχθεί ορισμένες ευθύνες και ως αποτέλεσμα η επιχείρηση έχει δημιουργήσει μια ισχυρή προσδοκία έναντι τρίτων ότι θα εκπληρώσει αυτές τις υποχρεώσεις.

Επομένως η νομική υποχρέωση προκύπτει από ενέργειες αναγκαστικής εφαρμογής ενώ μια τεκμαιρόμενη υποχρέωση από καθιερωμένες πρακτικές της επιχείρησης. Το πιο σημαντικό ωστόσο είναι το γεγονός ότι και οι δύο αποτελούν υποχρεώσεις.

Για να αναγνωριστεί μια πρόβλεψη στις οικονομικές καταστάσεις θα πρέπει να ισχύουν τα παρακάτω κριτήρια:

- υπάρχει μια παρούσα δέσμευση (νομική ή τεκμαιρόμενη) η οποία είναι αποτέλεσμα γεγονότος που έχει συμβεί στο παρελθόν. Ένα γεγονός του παρελθόντος είναι δεσμευτικό εάν η επιχείρηση δεν έχει άλλη επιλογή από το διακανονισμό της δέσμευσης που έχει δημιουργηθεί.
- είναι πιθανό ότι μια εκροή πόρων, που ενσωματώνουν οικονομικά οφέλη, θα απαιτηθεί για το διακανονισμό τους.
- μπορεί να γίνει μια αξιόπιστη εκτίμηση για το ποσό της δέσμευσης.

Οι περιπτώσεις που χαρακτηρίζονται ως ενδεχόμενες υποχρεώσεις δεν αναγνωρίζονται στις οικονομικές καταστάσεις αλλά η επιχείρηση προχωρεί σε γνωστοποίηση τους εκτός εάν η πιθανότητα εκροής πόρων είναι απομακρυσμένη. Ωστόσο εάν ένα γεγονός έχει χαρακτηριστεί ως ενδεχόμενη υποχρέωση στο παρελθόν και έχει πραγματοποιηθεί εκροή πόρων τότε η επιχείρηση, εάν το γεγονός επαναληφθεί, θα πρέπει να αναγνωρίσει μία πρόβλεψη στις οικονομικές καταστάσεις.

Το ποσό που θα αναγνωριστεί ως πρόβλεψη πρέπει να εκφράζει τη βέλτιστη εκτίμηση της επιχείρησης για το διακανονισμό της υποχρέωσης. Οι εκτιμήσεις βασίζονται στη κρίση της διοίκησης, ωστόσο δεν θα πρέπει να αποκλείεται η χρήση ανεξάρτητων εμπειρογνώμων όταν αυτό επιβάλλεται. Όταν η επίδραση της διαχρονικής αξίας του χρήματος είναι ουσιώδης το ποσό της πρόβλεψης θα πρέπει να προεξοφλείτε έτσι ώστε να είναι η παρούσα αξία της δαπάνης που αναμένεται να απαιτηθεί για το διακανονισμό της υποχρέωσης. Το επιτόκιο προεξόφλησης το οποίο λαμβάνεται προ φόρων θα πρέπει να αντανακλά τις τρέχουσες εκτιμήσεις της αγοράς για τη διαχρονική αξία του χρήματος.

Οι προβλέψεις θα πρέπει να αναθεωρούνται σε κάθε ημερομηνία κατάρτισης των οικονομικών καταστάσεων προκειμένου να αντανακλούν τις τρέχουσες συνθήκες. Εάν διαπιστωθεί ότι δεν απαιτείται μια εκροή πόρων τότε η πρόβλεψη θα πρέπει να αντλογίζεται, με την ανάλογη επίδραση στα αποτελέσματα. Η πρόβλεψη θα πρέπει να αυξάνεται προκειμένου να αντανακλά την επίδραση του κόστους χρήματος, το ποσό της αύξησης που αναγνωρίζεται για αυτό το λόγο καταχωρείται στα χρηματοοικονομικά έξοδα. Μια πρόβλεψη θα χρησιμοποιείται μόνο για τις δαπάνες που έχει αρχικά αναγνωριστεί, απαγορεύεται ο συμψηφισμός προβλέψεων ή η χρήση τους για δαπάνες που δεν αφορούν.

Το πρότυπο απαγορεύει τη διενέργεια προβλέψεων για μελλοντικές λειτουργικές ζημιές. Εάν μια επιχείρηση αναμένει τέτοιου είδους ζημιές από τη χρήση ενός ή περισσότερων περιουσιακών στοιχείων θα πρέπει να εφαρμόζει το πρότυπο για την απομείωση περιουσιακών στοιχείων (Δ.Λ.Π. 36).

Το πρότυπο ορίζει επιπλέον τις συνθήκες υπό τις οποίες μια επιχείρηση μπορεί να διενεργήσει προβλέψεις για ένα σχέδιο αναδιάρθρωσης. Κατ' αρχάς για να υπάρχει μια τεκμαιρόμενη υποχρέωση για αναδιάρθρωση της επιχείρησης θα πρέπει πριν από την ημερομηνία του ισολογισμού:

- να έχει αρχίσει να εφαρμόζει το πρόγραμμα ή
- να έχει δηλώσει τα βασικά χαρακτηριστικά του σε εκείνους που επηρεάζονται δημιουργώντας βάσιμη προσδοκία ως προς τη τελική έκβαση.

Τελικά η επιχείρηση θα πρέπει να έχει καταρτίσει αναλυτικό πρόγραμμα αναδιάρθρωσης δημιουργώντας προσδοκίες για την έκβαση του. Τότε μία πρόβλεψη για τα κόστη αναδιάρθρωσης αναγνωρίζεται μόνο όταν τα γενικά κριτήρια της πρόβλεψης ικανοποιούνται.

Οι προβλέψεις αναδιάρθρωσης θα πρέπει να περιλαμβάνουν μόνο τις άμεσες δαπάνες που προκύπτουν από την αναδιάρθρωση και δεν συνδέονται με τις συνεχιζόμενες δραστηριότητες. Δεν θα πρέπει να συμπεριλαμβάνονται ορισμένες δαπάνες σε αυτές τις προβλέψεις, αυτές οι δαπάνες περιλαμβάνουν την επανεκπαίδευση ή τη μετάθεση εν ενεργεία προσωπικού, το μάρκετινγκ και τις δαπάνες επενδύσεων σε νέα συστήματα και δίκτυα διανομής.

Η αλλαγή του πλαισίου κατάρτισης των προβλέψεων επηρέασε σημαντικά τις οικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων. Εφαρμόζοντας το πρότυπο οι επιχειρήσεις κατά τη πρώτη εφαρμογή τους το 2004 επιβάρυναν σημαντικά τα ίδια κεφάλαια τους αποτελώντας έναν από τους κυριότερους παράγοντες αρνητικού επηρεασμού των ιδίων κεφαλαίων.⁴¹ Η επιβάρυνση στα αποτελέσματα ανήλθε για τη πρώτη εφαρμογή των διεθνών προτύπων στα 184 εκ. ευρώ.

12. Απομείωση αξίας περιουσιακών στοιχείων (Δ.Λ.Π. 36)

Το Δ.Λ.Π. 36 εισήγαγε τους όρους και τους κανόνες που πρέπει να ακολουθεί μια επιχείρηση προκειμένου να εξετάζει τα περιουσιακά της στοιχεία για τη περίπτωση απομείωσης της αξίας τους. Πρόκειται για μια διαδικασία που δεν ίσχυε καθόλου όταν εφαρμόζονταν τα ελληνικά λογιστικά πρότυπα, συνεπώς εισήγαγε έννοιες και διαδικασίες που ήταν καινούριες για τις επιχειρήσεις και η προσαρμογή τους απαιτούσε χρόνο και κόπο.

Για την εφαρμογή του προτύπου εισήχθησαν λογιστικοί όροι πρωτόγνωροι για τις επιχειρήσεις. Ένας από αυτούς είναι το ανακτήσιμο ποσό, σύμφωνα με το πρότυπο ανακτήσιμο ποσό ενός περιουσιακού στοιχείου ή μιας μονάδας δημιουργίας ταμειακών ροών είναι η υψηλότερη αξία μεταξύ της εύλογης αξίας μείον το κόστος πώλησης και της αξίας λόγω χρήσης. Με την έννοια της αξίας λόγω χρήσης τα πρότυπα εννοούν την παρούσα αξία των μελλοντικών ταμειακών ροών που αναμένεται να αντληθούν από το περιουσιακό στοιχείο ή τη μονάδα δημιουργίας ταμειακών ροών.

Εύλογη αξία μείον το κόστος πώλησης είναι το ποσό που μπορεί να ληφθεί από τη πώληση ενός περιουσιακού στοιχείου ή μιας μονάδας δημιουργίας ταμειακών ροών σε μια συναλλαγή που γίνεται σε εμπορική βάση, μεταξύ μερών που ενεργούν στη θέληση τους και τα οποία έχουν πλήρη γνώση των συνθηκών της αγοράς.

⁴¹ Επιπτώσεις από την εφαρμογή των I.F.R.S.. Μελέτη της εταιρείας Grant Thornton

Μονάδα δημιουργίας ταμιακών ροών είναι η μικρότερη αναγνωρίσιμη μονάδα περιουσιακών στοιχείων που δημιουργεί ταμιακές εισροές οι οποίες είναι σε μεγάλο βαθμό ανεξάρτητες από τις ταμιακές ροές άλλων περιουσιακών στοιχείων.

Ζημιά απομείωσης είναι το ποσό κατά το οποίο η λογιστική αξία ενός περιουσιακού στοιχείου ή μιας μονάδας δημιουργίας ταμιακών ροών υπερβαίνει το ανακτήσιμο ποσό του.

Ο γενικός κανόνας που εισάγει το πρότυπο είναι ότι ένα περιουσιακό στοιχείο έχει υποστεί ζημιά απομείωσης όταν η λογιστική του αξία ξεπερνά το ανακτήσιμο ποσό του. Το πρότυπο δεν επιβάλλει την εξέταση όλων των περιουσιακών στοιχείων κάθε ημερομηνία ισολογισμού εάν έχουν υποστεί ζημιά απομείωσης, αντίθετα το πρότυπο προτείνει να γίνεται εξέταση για ζημιά απομείωσης όταν υπάρχουν ενδείξεις ότι ένα περιουσιακό στοιχείο είναι απομειωμένο. Ωστόσο υπάρχουν ορισμένα περιουσιακά στοιχεία που εξαιρούνται από το παραπάνω κανόνα και θα πρέπει σε κάθε ημερομηνία ισολογισμού η διοίκηση να εξετάζει εάν έχουν υποστεί ζημιά απομείωσης, αυτά είναι:

- άυλα περιουσιακά στοιχεία με αόριστη διάρκεια ζωής
- άυλα περιουσιακά στοιχεία που δεν είναι ακόμα διαθέσιμα προς χρήση
- υπεραξία που αποκτήθηκε από συνένωση επιχειρήσεων.

Υπάρχουν ενδείξεις που πρέπει να λαμβάνει υπόψη της μια επιχείρηση προκειμένου να εντοπιστεί η πιθανότητα ένα περιουσιακό στοιχείο να έχει απομειωθεί, τέτοιες είναι:

- Εξωτερικές πηγές πληροφόρησης
  - κατά τη διάρκεια της περιόδου η αγοραία αξία ενός περιουσιακού στοιχείου έχει μειωθεί σημαντικά
  - σημαντικές μεταβολές με αρνητική επίπτωση άμεσα ή στο εγγύς μέλλον έχουν συμβεί στο τεχνολογικό, οικονομικό ή νομικό περιβάλλον
  - η λογιστική αξία των καθαρών περιουσιακών στοιχείων μιας επιχείρησης ξεπερνούν την κεφαλαιοποίηση της.
- Εσωτερικές πηγές πληροφόρησης
  - υπάρχουν διαθέσιμες πληροφορίες για οικονομική απαξίωση ή φυσική ζημιά
  - αποδείξεις από εσωτερικές αναφορές ελέγχου

- ο σημαντικές αρνητικές μεταβολές, έχουν λάβει χώρα ή αναμένεται να συμβούν στο εγγύς μέλλον, σε σχέση με το τρόπο που ένα περιουσιακό στοιχείο χρησιμοποιείται ή αναμένεται να χρησιμοποιηθεί.

Με βάση τον ορισμό του προτύπου ανακτήσιμο ποσό είναι το υψηλότερο ποσό μεταξύ της εύλογης αξίας μείον το κόστος πώλησης και της αξίας λόγω χρήσης. Δεν υπάρχει ανάγκη για τον υπολογισμό και των δύο αξιών, αρκεί ο υπολογισμός της μίας εκ των δύο και ταυτόχρονα να είναι μεγαλύτερη από τη λογιστική αξία του περιουσιακού στοιχείου.

Η καλύτερη απόδειξη για την εύλογη αξία είναι αυτή που προκύπτει από μια δεσμευτική συμφωνία η οποία γίνεται για καθαρά εμπορικούς σκοπούς. Στην περίπτωση που δεν υπάρχει τέτοια τότε ως εύλογη αξία λαμβάνεται η αγοραία τιμή. Εάν δεν υπάρχει ούτε η τελευταία τότε η επιχείρηση προσδιορίζει την εύλογη αξία χρησιμοποιώντας όλες τις δυνατές διαθέσιμες πληροφορίες και θα πρέπει να αντανakλά το ποσό που αναμένεται να λάβει η επιχείρηση κατά την ημερομηνία του ισολογισμού.

Η εκτίμηση της αξίας λόγω χρήσης ενός περιουσιακού στοιχείου αποτελείται από δύο επιμέρους διαδικασίες:

- εκτίμηση των μελλοντικών ταμιακών εισροών και εκροών που προέρχονται από τη συνεχή χρήση του περιουσιακού στοιχείου και από τη διάθεση του
- εφαρμογή του κατάλληλου προεξοφλητικού επιτοκίου επί των εκτιμώμενων ταμιακών ροών

Όταν το ανακτήσιμο ποσό ενός περιουσιακού στοιχείου είναι μικρότερο από τη λογιστική του αξία τότε η τελευταία θα πρέπει να μειωθεί έως το ανακτήσιμο ποσό. Η διαφορά θεωρείται ζημιά που καταχωρείται στα αποτελέσματα.

Εάν η επιχείρηση δεν μπορεί να εκτιμήσει το ανακτήσιμο ποσό ενός περιουσιακού στοιχείου είτε γιατί το περιουσιακό στοιχείο δεν δημιουργεί ταμιακές εισροές που να είναι σε μεγάλο βαθμό ανεξάρτητες από εκείνες των άλλων περιουσιακών στοιχείων είτε γιατί η αξία λόγω χρήσης δεν θεωρείται ότι προσεγγίζει την εύλογη αξία μείον το κόστος πώλησης η επιχείρηση θα προσδιορίζει το ανακτήσιμο ποσό σε μία ευρύτερη βάση η οποία αποτελεί μια μονάδα δημιουργίας ταμιακών ροών στην οποία ανήκει το περιουσιακό στοιχείο.

Σε κάθε ημερομηνία ισολογισμού η επιχείρηση θα πρέπει να εξετάζει τη περίπτωση να έχει μειωθεί η ζημιά απομείωσης που αναγνώρισε στο παρελθόν για

κάποιο περιουσιακό στοιχείο. Εάν έχει συμβεί κάτι τέτοιο θα πρέπει να γίνεται εκτίμηση του ανακτήσιμου ποσού.

13. Συμπεράσματα

Στη παρούσα εργασία προσπαθήσαμε να ανιχνεύσουμε τις αλλαγές που επέφερε η καθιέρωση των διεθνών λογιστικών προτύπων στις οικονομικές καταστάσεις. Επικεντρωθήκαμε στις κυριότερες αλλαγές έτσι όπως αυτές αποτυπώθηκαν στα μεγέθη των επιχειρήσεων και όχι στο σύνολο των καθιερωμένων προτύπων.

Πριν αναφερθούμε στα συμπεράσματα θα θέλαμε να αναφερθούμε σ' ένα θέμα που αποδείχθηκε κρίσιμο κατά τη διαδικασία μετάβασης από το καθεστώς του ελληνικού γενικού λογιστικού σχεδίου στα διεθνή πρότυπα. Αυτό το θέμα αφορούσε κατά πόσο οι επιχειρήσεις, οι φορολογικές αρχές, οι ελεγκτικές αρχές και άλλοι εμπλεκόμενοι ήταν έτοιμοι για τη μετάβαση. Κοινός τόπος ήταν ότι το χρονικό περιθώριο από την έκδοση της νομοθεσίας στην εφαρμογή των προτύπων ήταν πολύ μικρό. Ως αποτέλεσμα οι επιχειρήσεις υποστήριξαν ότι δεν ήταν έτοιμες για την ενσωμάτωση των νέων λογιστικών αρχών στις οικονομικές τους καταστάσεις. Οι επιχειρήσεις προκειμένου να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις των νέων προτύπων απευθύνθηκαν σε εξωτερικούς συνεργάτες. Χαρακτηριστικά σε έρευνα του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών για την εφαρμογή των διεθνών προτύπων η οποία απευθύνονταν σε λογιστές και ελεγκτές, η πλειοψηφία των ερωτώμενων υποστήριξε ότι οι λογιστές δεν έχουν ενημερωθεί επαρκώς για την εφαρμογή των Δ.Λ.Π. συνεπώς αντιμετώπισαν ιδιαίτερα προβλήματα στη κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων. Ταυτόχρονα υποστήριξαν ότι υπήρχαν κενά στη νομοθεσία που αφορούσε την εφαρμογή των Δ.Λ.Π. Ένα αρκετά συχνό φαινόμενο ήταν η αναμόρφωση και επαναδημοσίευση των οικονομικών καταστάσεων αποτέλεσμα της επαρκούς προετοιμασίας για την εφαρμογή των διεθνών προτύπων. Προκειμένου οι εποπτικές αρχές να βοηθήσουν τις επιχειρήσεις να ξεπεράσουν τις δυσκολίες που αντιμετώπισαν στη πρώτη εφαρμογή έδωσαν παράταση στο χρόνο δημοσίευσης των οικονομικών καταστάσεων.

Επιπλέον σε όλες τις έρευνες που έχουν δημοσιευθεί για την εφαρμογή των προτύπων γίνεται ιδιαίτερη αναφορά στη προσαρμογή της φορολογικής νομοθεσίας στις απαιτήσεις των προτύπων. Το μεγαλύτερο πρόβλημα εντοπίζεται στο γεγονός ότι οι περισσότερες επιχειρήσεις συνεχίζουν να τηρούν τα βιβλία τους σύμφωνα με το

Ε.Γ.Α.Σ. δίνοντας μεγαλύτερη βαρύτητα στις απαιτήσεις της φορολογικής νομοθεσίας ενώ οι προσαρμογές των μεγεθών σε διεθνή πρότυπα γίνονται εκτός μηχανογραφικών εφαρμογών, σε υπολογιστικά φύλλα, υποτιμώντας, ουσιαστικά, την αξία των πληροφοριών που περιλαμβάνονται στις οικονομικές καταστάσεις. Όλο το παραπάνω πλαίσιο δυσκόλεψε τη κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων και απαιτήσε υψηλούς πόρους, τόσο για την εκπαίδευση του προσωπικού όσο και για άλλες ανάγκες.

Πέρα από τις παραπάνω δυσκολίες οι οποίες απαιτούν την εναρμόνιση του θεσμικού πλαισίου και την βελτίωση των εποπτικών αρχών όλοι συμφωνούν ότι οι ποιότητα των παρεχόμενων πληροφοριών βελτιώθηκε σημαντικά. Κατ' αρχή κρίνεται ως θετικό ότι οι επιχειρήσεις στη πλειονότητα τους εναρμονίστηκαν με το πλαίσιο αρχών των Δ.Π.Χ.Π. παρέχοντας μια ασφαλή βάση για τη σύγκριση των οικονομικών καταστάσεων. Προς επιβεβαίωση των παραπάνω τα πιστοποιητικά που δόθηκαν από τους ορκωτούς ελεγκτές στη συντριπτική τους πλειοψηφία ήταν με σύμφωνη γνώμη ή με έμφαση (κυρίως για ενδεχόμενες υποχρεώσεις από ανέλεγκτες φορολογικές χρήσεις). Ταυτόχρονα οι ελεγκτές και οι λογιστές κρίνουν τα τέσσερα ποιοτικά χαρακτηριστικά των διεθνών προτύπων κατανοητότητα, συνάφεια, αξιοπιστία και συγκρισιμότητα ως πολύ θετικά τα οποία θα βελτιώσουν τη ποιότητα των οικονομικών πληροφοριών. Μάλιστα κρίνουν ότι τα πρότυπα υπερέχουν από τις αρχές του ελληνικού γενικού λογιστικού σχεδίου δίνοντας ουσιαστικότερη και ποιοτικότερη πληροφόρηση.

Στην αντίπερα όχθη των θετικών ποιοτικών επιπτώσεων βρίσκονται αυτοί που δίνουν έμφαση σε αδυναμίες που προέκυψαν από την εφαρμογή των προτύπων. Μία από αυτές είναι η ανομοιομορφία των κονδυλίων των οικονομικών καταστάσεων διαφορετικών επιχειρήσεων. Είναι αλήθεια ότι τα πρότυπα έδιναν γενικές οδηγίες για τη μορφή των οικονομικών καταστάσεων δίνοντας την ευκαιρία στις επιχειρήσεις να προσθέσουν γραμμές και να αναλύσουν κονδύλια τα οποία πιστεύουν ότι θα βοηθήσουν στην πληροφόρηση του κοινού. Αυτό οδήγησε σε συγχύσεις ως προς τις παρεχόμενες πληροφορίες. Ωστόσο με το πέρασμα των ετών οι επιχειρήσεις καταλήγουν σε μια κοινή μορφή οικονομικών καταστάσεων ενώ οι περιγραφές των κονδυλίων πλησιάζουν τις απαιτήσεις των διεθνών προτύπων.

Πέρα από τις ποιοτικές αλλαγές τα διεθνή πρότυπα επηρέασαν και τα οικονομικά μεγέθη των επιχειρήσεων. Όπως αναφέραμε παραπάνω η εφαρμογή των προτύπων απαιτεί από τις διοικήσεις των επιχειρήσεων εκτιμήσεις και κρίσεις οι

οποίες δεν ήταν αναγκαίες με τις ελληνικές λογιστικές αρχές. Αυτές οι εκτιμήσεις επηρέασαν σημαντικά τις οικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων άλλες θετικά και άλλες αρνητικά. Ιδιαίτερα επιβαρυντικές ήταν οι προβλέψεις που υποχρεώθηκαν να κάνουν οι επιχειρήσεις για τις προβλέψεις αποζημίωσης προσωπικού, καθώς έπρεπε να αναγνωρίσουν υποχρεώσεις για παροχές σε διάφορα προγράμματα. Επίσης οι προβλέψεις για επισφαλείς πελάτες επέδρασαν αρνητικά τόσο στα ίδια κεφάλαια όσο και στα αποτελέσματα των επιχειρήσεων καθώς οι τελευταίες υποχρεώθηκαν να χρησιμοποιήσουν μοντέλα για την αναγνώριση αμφίβολων απαιτήσεων αρκετά διαφορετικά από αυτά που προέβλεπαν οι ελληνικές λογιστικές αρχές. Επιπλέον η διαγραφή ασώματων ακινητοποιήσεων που δεν αναγνωρίζονταν από τα Δ.Λ.Π. επιβάρυνε σημαντικά τα ίδια κεφάλαια των επιχειρήσεων καθώς το μεγαλύτερο κομμάτι αυτών ήταν καταχωρημένα σε παρελθούσες χρήσεις. Τέλος η εφαρμογή του προτύπου για το φόρο εισοδήματος αύξησε τα έξοδα φόρου με ανάλογη επιβάρυνση των αποτελεσμάτων και των ιδίων κεφαλαίων.

Από την άλλη πλευρά θετικά επέδρασε η εφαρμογή ορισμένων προτύπων. Τη μεγαλύτερη ωφέλεια είχε η εφαρμογή των οδηγιών για την αναπροσαρμογή των ενσώματων ακινητοποιήσεων στην εύλογη αξία καθώς οδήγησε σε αύξηση των ιδίων κεφαλαίων, ενώ η συνολική αναπροσαρμογή ανήλθε σε 4.692 εκατ. ευρώ. Θετική ήταν και η επίδραση του ετεροχρονισμού της διάθεσης των κερδών της χρήσης μέχρι την απόφαση της γενικής συνέλευσης καθώς παρέμειναν στα ίδια κεφάλαια ποσά που προοριζόνταν για διανομή στους μετόχους μέχρι η γενική συνέλευση να εγκρίνει την διανομή τους. Θετικά στα ίδια κεφάλαια επέδρασε και η αποτίμηση των χρηματοοικονομικών μέσων στην εύλογη αξία. Αντίστοιχα και στα αποτελέσματα της χρήσης 2004 η εφαρμογή του προτύπου των ενσώματων ακινητοποιήσεων επέδρασε θετικά καθώς οι επιχειρήσεις εκτιμώντας την ωφέλιμη διάρκεια ζωής των παγίων χρησιμοποίησαν ποσοστά μικρότερα από αυτά που προβλέπονταν από την ελληνική νομοθεσία, μειώνοντας τις αποσβέσεις που επιβάρυναν τη χρήση. Εξίσου θετική ήταν και η αποτίμηση των χρηματοοικονομικών μέσων στην εύλογη αξία για τα αποτελέσματα της χρήσης. Βέβαια στις πιο πρόσφατες χρήσεις, στη δίνη της τρέχουσας κρίσης, με τη κατάρρευση των αξιών των χρηματοοικονομικών μέσων η χρησιμοποίηση της εύλογης αξίας οδήγησε σε σημαντική επιβάρυνση των αποτελεσμάτων και των ιδίων κεφαλαίων.

Τελικά η εφαρμογή των διεθνών λογιστικών προτύπων – διεθνών προτύπων χρηματοοικονομική αναφοράς επέδρασε συνολικά θετικά για τα μεγέθη των

εισηγμένων επιχειρήσεων. Συνολικά τα ίδια κεφάλαια ωφελήθηκαν κατά 1.870 εκατ. ευρώ παρουσιάζοντας συνολική αύξηση 5% (το σύνολο των θετικών επιδράσεων ωφέλησε τα ίδια κεφάλαια κατά 14.671 εκατ. ευρώ και των αρνητικών επιδράσεων 12.801 εκατ. ευρώ). Αλλά και τα αποτελέσματα της χρήσης 2004 βελτιώθηκαν από την εφαρμογή των διεθνών προτύπων. Τα συνολικά αποτελέσματα αυξήθηκαν κατά 4% που μεταφράζεται σε ωφέλεια 182 εκατ. ευρώ (οι θετικές επιδράσεις ανέρχονταν σε 2.536 εκατ. ευρώ και οι αρνητικές επιδράσεις σε 2.353 εκατ. ευρώ).

Στόχος ωστόσο των διεθνών προτύπων δεν ήταν η βελτίωση της εικόνας της χρηματοοικονομικής κατάστασης των επιχειρήσεων αλλά η πραγματική της απεικόνιση με κανόνες που θα βελτιώναν την αξιοπιστία των οικονομικών πληροφοριών. Από αυτή την άποψη η επίδραση των διεθνών προτύπων κρίνεται θετική. Το πλαίσιο κατάρτισης και οι αρχές που θέτουν τα πρότυπα βελτιώνουν την αξιοπιστία των πληροφοριών και την εμπιστοσύνη των επενδυτών στις οικονομικές καταστάσεις. Από την άλλη πλευρά τα πρότυπα εισήγαγαν αρκετό υποκειμενισμό στις οικονομικές καταστάσεις καθώς έδωσαν έμφαση στις εκτιμήσεις και τις κρίσεις των διοικήσεων των επιχειρήσεων. Επιπλέον η καθιέρωση της εύλογης αξίας ενώ έδωσε πιο επικαιροποιημένες αξίες στις οικονομικές καταστάσεις έκανε τις τελευταίες ευπρόσβλητες στις διακυμάνσεις των αξιών. Τέλος η αδυναμία εναρμόνισης του νομοθετικού πλαισίου και των εποπτικών αρχών με τις απαιτήσεις των διεθνών προτύπων δυσχεραίνει αρκετά τη κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων οδηγώντας σε ακόμα μεγαλύτερο υποκειμενισμό.

Παράρτημα: Παραδείγματα οικονομικών καταστάσεων

Ισολογισμός

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΥ
(Ποσά εκφρασμένα σε χιλιάδες €)

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ		ΕΤΑΙΡΙΑ	
	31/12/2006	31/12/2007	31/12/2006	31/12/2007
Ιδιόχρηστα/παρακρατούμενα ενσώματα πάγια στοιχεία	1.896.575	1.302.924	270.592	252.214
Επενδύσεις σε ακίνητα	-	-	6.796	6.596
Άλλα περιουσιακά στοιχεία	545.088	301.159	-	-
Λοιπά μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία	54.516	35.694	1.266.961	519.270
Αποθέματα	284.852	226.253	59.994	85.250
Αιτηρήσιμες από Γεωπόνες	212.511	232.362	65.995	116.526
Λοιπά κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία	106.024	58.774	10.653	13.763
Διαθέσιμα και ταμειακά υπόλοιπα	54.521	167.476	31.053	12
ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	3.154.036	2.325.664	1.771.268	1.024.032
ΚΑΘΑΡΗ ΘΕΣΗ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ				
Μετοχικό κεφάλαιο (84.546.774 μετοχές των € 4,00)	338.187	169.065	336.187	169.065
Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο	22.626	22.626	22.626	22.626
Δικαιώματα προαράσεως αγοράς μετοχών	10.713	7.016	10.713	7.016
Κόστος μετοχών	-52.295	-35.945	-52.295	-35.945
Λοιπά στοιχεία καθαρής θέσης	1.116.625	1.205.065	516.097	642.597
Σύνολο Καθαρής Θέσης Μετοχών Εταιρείας (α)	396.056	1.172.627	795.524	626.559
Δικαιώματα Μειωμένης (β)	38.078	22.112	-	-
Σύνολο Καθαρής Θέσης (γ)=(α)+(β)	434.134	1.194.739	795.524	626.559
Μακροπρόθεσμες θανατικές υποχρεώσεις	945.192	589.833	759.006	3.605
Προβλεπόμενες/Λοιπές μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις	282.916	200.639	53.915	59.815
Εσχιζόμενες θανατικές υποχρεώσεις	263.145	146.405	67.580	49.967
Λοιπές βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις	269.700	193.648	75.265	85.062
Σύνολο υποχρεώσεων (δ)	1.769.953	1.130.925	975.766	198.472
ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΘΑΡΗΣ ΘΕΣΗΣ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ (γ)+(δ)	3.154.036	2.325.664	1.771.268	1.024.032

Κατάσταση Αποτελεσμάτων

Κατάσταση Λογαριασμού Αποτελεσμάτων για την χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου

(παρα σε χιλιάδες, €)

	Σημ.	Ομίος		Εταιρία	
		2008	2007	2008	2007
Κόστος εργασιών	3	1.578.458	1.496.915	548.620	535.859
Κόστος πωλήσεων		-1.046.968	-936.825	-352.691	-322.079
Μικτά κέρδη προ αποσβέσεων		531.490	560.090	195.929	213.080
Άλλα έσοδα εκμετάλλευσης	4	23.197	19.239	11.790	13.546
Συμμετοχή στα κέρδη συγγενών εταιριών	15	3.519	3.447	-	-
Έξοδα διοικητικής λειτουργίας		-119.437	-108.506	-43.529	-41.352
Έξοδα λειτουργίας διαθέσεως		-25.755	-24.199	-4.709	-4.553
Άλλα έξοδα εκμετάλλευσης	4	-32.962	-22.065	-11.001	-10.427
Κέρδη προ φόρων, χρηματοδοτικών, επενδυτικών αποτελεσμάτων και αποσβέσεων		350.052	427.926	148.480	170.594
Αποσβέσεις που αναλογούν στο κόστος πωλήσεων	5	-102.219	-69.279	-9.907	-9.629
Αποσβέσεις που αναλογούν στα έξοδα διοικητικής λειτουργίας και διάθεσης	5	-7.259	-5.503	-1.112	-1.055
Κέρδη προ φόρων, χρηματοδοτικών και επενδυτικών αποτελεσμάτων		270.574	333.144	137.461	159.910
Έσοδα συμμετοχών και χρεογράφων		283	74	7.699	2.656
Έσοδα χρηματοοικονομικής λειτουργίας	6	23.818	12.712	2.697	3.560
Έξοδα χρηματοοικονομικής λειτουργίας	6	-84.659	-45.584	-34.565	-6.338
Κέρδη προ φόρων		210.016	300.346	113.292	159.788
Μειών: Φορος εισοδήματος	8	7	-56.127	-7.328	-41.017
Κέρδη μετά από φοροεξ		210.023	244.219	105.964	118.771
Το καθαρό κέρδη αναλογούν σε :					
Μετόχους της Εταιρίας		208.224	239.739	105.964	118.771
Μετόχους της Μέιουπιας		1.799	4.480	-	-
		210.023	244.219	105.964	118.771
Κέρδη μετά από φοροεξ ανά μετοχή - βασικά (σε €)	9	2.5336	2.8462	1.2893	1.4096
Κέρδη μετά από φοροεξ ανά μετοχή - προσαρμοσμένα (σε €)	9	2.5264	2.8360	1.2852	1.4050

Κατάσταση Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων

Κατάσταση Ταμειακών Ροών

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΑΜΙΑΚΩΝ ΡΟΩΝ ΧΡΗΣΗΣ
(Ποσα εκφρασμένα σε χιλιάδες €)

	ΕΝΟΠΩΗΜΕΝΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ		ΕΤΑΙΡΙΑ	
	1/1-31/12/2000	1/1-31/12/2007	1/1-31/12/2006	1/1-31/12/2007
Ταμιακές Ροές Λειτουργικών Δραστηριοτήτων				
Καθόλη προ φόρων	210.216	320.346	113.292	159.796
Προσαρμογές του κέρδους σε σχέση με τις εξής συναλλαγές:				
Αποσβέσεις	109.478	94.782	11.319	10.694
Απομειώσεις ενσώματων και άυλων παγίων περιουσιακών στοιχείων	2.799	1.529	-	-
Προβλεψεις	16.292	12.332	1.541	7.166
Συναλλαγματικές διαφορές	7.109	-1.738	3.655	-1.857
Έσοδα συμμετεχόντων και χρεοφύλων	-262	-74	-7.699	-2.656
Χρεωστικοί τόκοι και συναφή έξοδα	51.946	54.436	23.721	4.595
Αποτελέσματα (ισοδαμίζοντα, κερδη/ζημιές) επενδ. δραστ.	-2.363	1.113	6.652	2.779
Κέρδος εκμίσθωσης πριν από τις μεταβ. του κερ. κινήσεως	396.674	442.676	152.991	180.501
Αύξηση αποθεμάτων	-35.024	-29.999	-15.403	-17.116
Μείωση απαιτήσεων από πελάτες και λοιπούς αντράχτες	17.128	21.072	27.429	1.314
(Αύξηση/μείωση λοιπών λειτουργικών μακροπρόθεσμων απαιτήσεων	-9.340	1.944	-165	-371
Αύξηση/μείωση, τοχρωσίων υποχρεώσεων (πλην τραπεζών)	42.055	-15.717	12.951	-2.209
Έσοδος διαθεσίμων από την κύρια εκμετάλλευση	411.693	419.676	177.702	162.120
καταβεβλημένα φοροί	-48.627	-56.232	-35.161	-56.794
Σύνολο εισροών από λειτουργικές δραστηριότητες (α)	363.066	323.644	142.541	123.336
Ταμιακές Ροές Επενδυτικών Δραστηριοτήτων				
Αγορά ενσώματων και άυλων παγίων στοιχείων	-209.105	-252.399	-20.599	-16.383
Εισπραξεις από πωλήσεις ενσώματων και άυλων παγίων στοιχείων	7.736	4.386	704	661
Εισπραξεις από πωλήσεις επενδυτικών παγίων	-	-	-	157
Μερίσματα εισπραχθέντα	3.325	74	10.313	2.638
Απόκτηση θυγατρικών, συγγενών, κοινοπραξιών	-401.708	-243.231	-745.225	-1.724
Εισπραξεις από την πώληση επενδυτικών τίτλων	2.967	933	-	-
Πληρωμές για την απόκτηση επενδυτικών τίτλων	-1.400	-2.193	-118	-74
Τόκοι εισπραχθέντες	6.859	7.589	539	130
Σύνολο εισροών από επενδυτικές δραστηριότητες (β)	-536.366	-484.641	-754.366	-16.545
Σύνολο ταμιακών ροών μετά από τις επενδυτικές δραστηριότητες (α)+(β)	-173.300	-161.197	-611.845	86.791
Ταμιακές Ροές Χρηματοδοτικών Δραστηριοτήτων				
Εισπραξεις από αύξηση μετοχικού κεφαλαίου	57	197	57	197
Εισπραξη από την συμμετοχή της μειοψηφίας στην αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου θυγατρικών εταιρειών	24.108	-	-	-
Πληρωμές για αγορά ιδίων μετοχών	-56.712	-35.055	-56.712	-35.085
Εισπραξεις κρατικών επιχορηγήσεων	-	230	-	25
Χρεωστικοί τόκοι και συναφή έξοδα καταβεβλημένα	-63.406	-40.224	-22.424	-3.031
Μερίσματα πληρωθέντα	-66.400	-65.736	-62.461	-63.246
Εισπραξεις από εκδοθέντα / αναληφθέντα δάνεια	776.326	637.704	1.167.499	95.492
Εξοφλήσεις δανείων	-464.819	-304.500	-381.924	-81.159
Σύνολο εισροών/εξοφών από χρηματοδοτικές δραστηριότητες (γ)	151.154	192.596	642.395	-66.806
Καθαρή (μειωμένη/αύξηση) στα ταμιακά διαθέσιμα και ισοδύναμα (α)+(β)+(γ)	-75.066	31.389	31.250	-15
Ταμιακά διαθέσιμα και ισοδύναμα έναρξης χρήσης	167.478	138.027	13	26
Επίβραση συναλλαγματικών διαφορών	2.129	-1.936	-	-
Ταμιακά διαθέσιμα και ισοδύναμα λήξης χρήσης	94.521	167.478	31.263	13

Βιβλιογραφία – Αρθρογραφία

- Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης (Δ.Π.Χ.Π.), 2007, Νομική Βιβλιοθήκη.
- Σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων που προβλέπουν τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα με βάση το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο, Ε. Ι. Σακέλλης, 2005, Εκδ. Σακέλλης
- Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα & Διερμηνείες, Ν.Γ. Πρωτοψάλτης – Π.Κ. Βρουστούρης, 2002, Σ.Ο.Ε.Α.
- Λογιστική Τραπεζών και εταιρειών Leasing & Factoring, Γ. Κόντος, 2007, Διπλογραφία
- Η εφαρμογή των ΔΛΠ (ΔΠΧΠ) στην Ελλάδα: επιπτώσεις για ελεγκτές, επιχειρήσεις & εποπτικές αρχές, 2008, Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών
- Επιπτώσεις των IFRS κατά τη πρώτη εφαρμογή, Grant Thornton, 2005
- Παραδείγματα εφαρμογής : Διεθνή λογιστικά πρότυπα, διεθνή πρότυπα χρηματοοικονομικής πληροφόρησης, διερμηνείες: 616 πρακτικά παραδείγματα εφαρμογής των διεθνών λογιστικών προτύπων, διεθνών προτύπων χρηματοοικονομικής πληροφόρησης και διερμηνειών, Γ. Πρωτοψάλτης, 2009, Εκδόσεις Σταμούλης
- Τα διεθνή λογιστικά πρότυπα με απλά λόγια και οι διαφορές τους από τα ελληνικά, Δ. Ντζανάτος, 2008, Εκδ. Καστανιώτης
- Η έκταση της εφαρμογής των ΔΛΠ/ΔΠΧΠ στην Ευρώπη και στην Ελλάδα. Θ.Γ.Γρηγοράκου, περιοδικό Λογιστής

- Ηλεκτρονικές πηγές:
  - www.iasb.org
  - www.ase.gr